

Sabor - mjesto donošenja političkih odluka

Dr. Branimir Lokin iz HGK bio je proteklih godina ne samo oštar kritičar kratkovidnih i pogrešnih koraka gospodarske politike, već i uporni predlagatelj mjera za njeno poboljšanje. S upozorenjima nastavlja i dalje (»Nedjeljna Dalmacija«, 19. I.) kojima ukazuje na to da se ključni problemi ne rješavaju: ne ostvaruje se porast proizvodnje, strana ulaganja izostaju zbog poreznih pritisaka i nesigurnosti i dalje se troši više nego što se stvara...

Našu pozornost privlači ono što govori o odnosu organa državne vlasti. Iznosi: »U današnjoj sam situaciji za to da Sabor donosi obvezujuće odluke za Vladu (...). Na taj bi se način deblokirao i negativan utjecaj politike, a i politika bi počela shvaćati svoj dio odgovornosti. Sabor bi u prijelaznom razdoblju od dvije, tri ili četiri godine morao posve jasno odrediti obveze i okvire u kojima bi se Vlada morala kretati. Ona vlada koja to ne može odlazi i dolazi nova. Sabor mora preuzeti odgovornost...«

Doista, Hrvatski sabor, preopterećen lavinom zakonskih prijedloga, dolazi ponovno u neodrživo stanje da često tek potvrđuje već donesene odluke. Parlamentarna demokracija, koju donose ustavne promjene, znači donošenje političkih odluka u Saboru i nadzor provedbe tih odluka od izvršne vlasti.

Nedostatnost parlamentarne kontrole nad radom državnih institucija uočena je u Velikoj Britaniji i tamo se naglašava nadzorna uloga medija kao obnašatelja četvrte vlasti u državi. Pritom se, dakako, ne misli na žuto novinarstvo, već na ozbiljne i neovisne medije.

Ž. S.

	strana
– Uvodnik urednika	2
– Utvrđivanje dnevnih redova	3
– Aktualno prijepodne	11
– Prijedlog zakona o poljoprivredi	19
– Prijedlog zakona o poljoprivrednom zemljištu	33
– Prijedlog zakona o slatkovodnom ribarstvu	48
– Konačni prijedlog zakona o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda	50
– Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stambenoj štednji i državnom poticanju stambene štednje	54
– Prijedlozi i konačni prijedlozi zakona o potvrđivanju ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu između Republike Hrvatske i Kraljevine Nizozemske; Republike Hrvatske i Republike Litve; Republike Hrvatske i Republike Latvije; Republike Hrvatske i Republike Austrije te Republike Hrvatske i Narodne Republike Kine	55
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine	56
– Odgovori na zastupnička pitanja	58

PRIKAZ RADA:

- 51. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 23., 24., 25., 30. I 31. SIJEČNJA TE 1. VELJAČE 2001.
- 10. SJEDNICE ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 24., 25., 26. I 31. SIJEČNJA TE 1., 2., 7... VELJAČE 2001.

Na početku 51. sjednice Županijskog doma, nakon izvođenja himne Republike Hrvatske, minutom šutnje odana je počast zastupnici Terezi Ganzu-Aras te svim hrvatskim braniteljima i civilima poginulim u Domovinskom ratu.

Na prijedlog predsjednice Županijskog doma, dr. Katice Ivanišević, dnevni je red dopunjen točkom – Informacija o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim sudom za ratne zločine na prostoru bivše Jugoslavije, što je jednoglasno prihvaćeno.

Nakon toga je predsjednica izvijestila zastupnike kako, prema izmjenama i dopunama Ustava, Županijski dom o nekim temama sam odlučuje, o nekima daje mišljenje a o dijelu tema odlučuje ravnopravno sa Zastupničkim domom. S tim u vezi, formiran Odbor za usuglašavanje između Zastupničkog i Županijskog doma, sastavljen od po 5 zastupnika iz svakog doma.

Zvonimir Puljić je, u ime Odbora za usuglašavanje, iznio osnovnu zadaću Odbora i izvijestio o točkama koje će ići u proceduru kao zakoni o kojima oba doma ravnopravno odlučuju.

Okolo dopune dnevnog reda

U nastavku rada Županijskog doma rasprava je nastavljena prijedlogom zastupnice mr. **Ankice Mamić (LS)**. Potaknuta čestim medijskim napisima o zastupničkim plaćama, predložila je da se i ova točka uvrsti u dnevni red. Time bi se ocijenila je, konačno iznijeli cjeloviti i točni podaci o visini zastupničkih primanja. Predsjedavajuća je ocijenila da se točni podaci o zastupničkim primanjima mogu objaviti. Što se tiče primanja u tvrtkama u kojima država ima vlasničku većinu, podatke bi trebalo tražiti od mjerodavnih službi. Medijske je napade ocijenila neprijemljenima jer pojedini novinari često

Prijedlozi dnevnih redova

- Aktualno prijepodne (ZD);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Narodne Republike Kine o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja dvostrukog poreza na dohodak (predlagatelj: Vlada RH; ZD);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Kraljevine Nizozemske o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu (predlagatelj: Vlada RH; ZD/ZD);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Republike Austrije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu (predlagatelj: Vlada RH; ZD/ZD);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Latvije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak (predlagatelj: Vlada RH; ZD/ZD);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Litve o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak (predlagatelj: Vlada RH; ZD/ZD);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine (predlagatelj: Vlada RH; ZD/ZD);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Estonije o readmisiji osoba (predlagatelj: Vlada RH; ZD/ZD);

puta vode harange protiv zastupnika i njihovih primanja, iako oni korektno obavljaju složene poslove. Zastupnik **Zvonimir Puljić (HDZ)** podsjetio je da je Vlada svojedobno objavila visinu primanja u javnim poduzećima. Ocijenio je da ne bi smjelo biti prepreka da se ovakva akcija ponovi kako bi se javnost cjelovito obavijestila. Zastupnik dr. **Jure Burić (HDZ)** ocijenio je da političko djelovanje u današnjim okolnostima donosi brojne kritike i neugodnosti. Upozorio je da treba ojačati načela odgovornosti i solidarnosti, a svi prekomjerni troškovi, poput noćenja u hotelima trebaju biti reducirani na razumnu mjeru. Ukoliko se zanemare ovakve situacije, javnost će prozivati sve političare, bez obzira na stranačku i političku pripadnost. Osvrnuo se zatim i na stambene poteškoće na koje nailaze hrvatski branitelji na području Dubrovnika. Donose se apsurdna sudska rješenja, a branitelji ostaju bez pravne pomoći i zaštite. Trebalo bi donijeti zakonsku odredbu koja bi štitila ovu populaciju dok ne pronađu odgovarajući smještaj za svoje obitelji.

Zastupnik **Milan Markanjević (LS)** ponovno se vratio na odnos kojega javnost gradi prema zastupnicima. I on smatra da su prozivanja paušalna i motivirana visinom primanja, pa bi na neki način konačno trebalo razriješiti rečene dvojbe oko dužnosničkih primanja. Govorio je zatim o problemima koji su se koncentrirali u poljoprivrednoj djelatnosti. Trebalo bi konačno razmotriti problem PIK-ova i postojećih kadrovskih rješenja koja do sada nisu dala nikakve rezultate budući da se problemi generiraju. Ne postavljaju se prava pitanja oko odgovornosti za brojne propuste i pronevjere koje poput balasta otežavaju čitavu situaciju. Podsjetio je na nedavne prosvjede branitelja, seljaka i radnika Petrokemije ispred Sabora koji su došli zbog teških kršenja proklamiranih zakonskih prava. Zatražio je od nadležnih državnih tijela da konačno počnu

rješavati brojne probleme koji se sve više nakupljaju i prijete dodatnim teškoćama. Ukoliko zastupnici ne prepoznaju ova gibanja i ne počnu ih rješavati, situacija će se i dalje pogoršavati, zaključio je zastupnik Markanjević.

Medijski rat protiv zastupnika

Zatim se za riječ javio zastupnik **Ivan Lacković (HDZ)** podsjetivši da su zastupnici izabrani od naroda i ne zaslužuju medijski linč koji se osjeća u pojedinim novinama. Zatražio je da Služba za odnose s javnošću djeluje jače i odlučnije na brojne situacije u kojima se vrijeđaju i omalovažavaju saborski zastupnici. Smatra da su brojni zastupnici pokazali razumijevanje za gospodarsku situaciju koja nas okružuje, ali da se minimalna prava moraju osigurati i poštivati. Zastupnik i akademik, **Ivan Aralica (HDZ)** ocijenio je da su preveliki rasponi u primanjima državnih dužnosnika generirali probleme i prijetore oko visine primanja. Idealizirane i poštene projekcije koje su se pokušale pretočiti u stvarnost putem zakonskih rješenja narušene su i obezvrijeđene zbog elemenata mafio-kracije kojoj pojedinci nisu odoljeli. Trebalo bi uvesti sve zakonske mjere koje su poznate u demokratskim društvima kako bi se iskorijenila korupcija unutar svih struktura državne vlasti i uprave. Ocijenio je da probleme oko visine plaća konačno treba riješiti, a visina primanja mora biti odgovarajuća uloženom trudu. U suprotnom će se javnost stalno baviti rečenim pitanjima, a potrebni stručnjaci neće prihvaćati rad u tijelima državne uprave već odlaziti u profitabilnije grane, poput bankarstva.

Zastupnik **Zvonimir Novoselec (HDZ)** ocijenio je da se visina zastupničkih primanja mora riješiti pravedno i izvan demagoških poruka. Podsjetio je na strukturu korisnika povlaštenih mirovina te upozorio da saborski zastupnici predstavljaju samo 0,64% od svih korisnika. Prevedeno na brojke, samo 112 saborskih zastupnika ima rješenja o mirovinama koje su donesene prema utvrđenim zakonskim aktima. Zastupnik **Miroslav Prpić (HDZ)** smatra da se sustav plaća državnih dužnosnika mora jasno i transparentno riješiti. Podsjetio je i na nedavno obećanje zamjenika premijera, dr. **Gorana Granića**, koji je najavio da će Župa-

• *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju fakultativnog protokola uz Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Izbori, imenovanja i razrješenja (ZD);*

• *Financijski plan Hrvatske narodne banke za 2001. godinu – potvrđivanje (ZD);*

• *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama deviznog sustava, deviznog poslovanja i prometu zlata (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o Hrvatskoj narodnoj banci (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o poljoprivredi (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Konačni prijedlog zakona o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (predlagatelj: Vlada RH; ZD);*

• *Prijedlog zakona o poljoprivrednom zemljištu (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o slatkovodnom ribarstvu (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Konačni prijedlog zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj reviziji (predlagatelj: Vlada RH; ZD);*

• *Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stambenoj štednji i državnom poticanju stambene štednje (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o udrugama (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zadrugama (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obrtu (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom školstvu (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o školskim udžbenicima (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o inspekciji visoke naobrazbe i znanstvenoi-*

nijski dom obavijestiti o svim važnim detaljima koji se odnose na visinu i strukturu plaća u državnoj upravi. Iznio je zatim nekoliko primjera o visini primanja u pojedinim javnim poduzećima, koja su vrlo često na rubu stečaja i državne sanacije.

Zastupnik **Josip Kukuljan (SDP)** ocijenio je da pojedine probleme treba zajednički rješavati, bez obzira na stranačku pripadnost pojedinih zastupnika. Treba izbjegavati teme i rasprave u kojima se zastupnici bave svojim statusom i primanjima jer je javnost uistinu opterećena socijalnim teškoćama kojima se ne nazire skoro poboljšanje. Treba reći da u primanjima pojedinaca postoji određeni nesklad i nered, pa bi Vlada Republike Hrvatske trebala izaći s egzaktnim i konačnim pokazateljima koji se odnose na visine plaća i mirovina saborskih zastupnika. Ukoliko se temeljem iznijetih podataka prepoznaju manjkavosti i propusti, tada bi trebalo pokrenuti dopune i izmjene rečenoga zakona. Smatra da treba razlikovati nužne troškove koje imaju primjerice zastupnici iz Dubrovnika. Oni moraju doći avionom ili automobilom i prespavati u hotelu. Takvi rashodi su razložni i opravdani, a novinari bi trebali izbjegavati stigmatizaciju i kritiku neizbježnih putnih troškova. Zastupnik **Branko Močibob (HDZ)** smatra da pojedini mediji optužuju zastupnike da samo predstavljaju trošak, a analogno takvom razmišljanju uskoro mogu ustvrditi da je i postojanje Sabora nepotrebno i preskupo. I pojedini zastupnici Zastupničkog doma pridonose stvaranju pogrešne slike o postojanju Županijskog doma. Predložio je da se usporede pojedine potrošene stavke između ova dva doma pa će se vidjeti gdje nastaju najveći troškovi. Prihvatio je i podržao prijedlog zastupnika Kukuljana o stvaranju pozitivne atmosfere i zajedničkog rješavanja važnih pitanja i problema. Ocijenio je na kraju da hrvatsko društvo ima urgentnijih i važnijih tema i problema od neprekidne rasprave koja se odnosi na zastupnička primanja. Ponovno se za riječ javila zastupnica Mamić upozorivši da svi podaci o troškovima trebaju biti dostupni i prepoznatljivi. Također je pojasnila strukturu temeljnih zastupničkih primanja i demantirala pojedine netočne podatke iznijete u dijelu domaćeg tiska.

Uvažiti tešku socijalnu situaciju

Zastupnik **Emil Soldatić (IDS)** podržao je najavljenom smanjivanjem zastupničkih primanja jer teška socijalna situacija od svih segmenata društva zahtijeva solidarnost i uštede. No, predložio je da se uz državne dužnosnike, smanje primanja i svim ostalim kategorijama uključujući i tijela lokalne uprave i samouprave. Ukoliko ova akcija naiđe na dobar odaziv od svih struktura društva, mogu se očekivati i pozitivni rezultati. Ne mogu pojedine općine tražiti pomoć od države ukoliko njihovi dužnosnici imaju plaće od 15 tisuća kuna, upozorio je zastupnik Soldatić. Temeljno pitanje koje se odnosi na saborske mirovine nije njezina visina nego sigurnost i stabilnost. Budući da se zastupnici stalno nalaze pred sudom javnosti i izbornog tijela ovo pitanje mora se riješiti na primjeren način. Založio se za izborni princip kojim bi ojačala pozicija, ali i odgovornost zastupnika u vlastitim izbornim jedinicama. Ovakav pristup pruža velike prednosti i treba ga uvesti umjesto izborne matematike i nametanja pojedinih izbornih kvota.

Osvrnuo se zatim i na moguće troškove koji će uslijediti iznajmljivanjem stanova za potrebe zastupnika. Smatra da zastupnici Županijskog doma kraće borave na sjednicama pa bi se planirane uštede mogle pretvoriti u svoju suprotnost. Zastupnik **Jovan Bamburač (imenovan Odlukom Predsjednika Republike)** ocijenio je da treba odgovorno i kompetentno raspravljati o svim zakonskim prijedlozima. Zbog velike važnosti i interesa javnosti, zastupnici imaju pravo na pravodobnu informaciju i podatke. Ukoliko se radi o temeljnim zakonskim prijedlozima bolje da se zakon odloži, odnosno uspori nego da se raspravlja bez pravovremenih i cjelovitih podataka. Ovakva pravila treba primijeniti i kada se raspravlja o visinama zastupničkih mirovina, jer nitko nema pravo demagoški raspaljivati javnost na ovim pitanjima. Podsjetio je da odredbe Poslovnika precizno navode kada se primjenjuje hitan postupak, a kod svih ostalih zakonskih prijedloga trebalo bi poštovati uobičajenu proceduru. Sva pravila koja se odnose na tu problematiku moraju biti trajna i stabilna kako bi svi znali uvjete rada i visinu naknade. Stalno mijenjanje zakonskih propisa o visinama zastupničkih plaća i mirovina ne pridonose stvaranju stabilnosti. Uštede se mogu ostva-

rađivati kroz djelatnosti (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);

- *Prijedlog zakona o prestanku važenja Zakona o najvišoj mirovini (predlagatelji zastupnici Zlatko Tomčić i Snježana Biga Friganović; ZD);*

- *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom saboru (predlagatelj zastupnici Zlatko Tomčić i Snježana Biga Friganović; ZD);*

- *Prijedlog zakona o državnim službenicima i namještenicima (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o zdravstvenom osiguranju (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lovu (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

- *Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oružju (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

- *Prijedlog zakona o sprječavanju zloporabe opojnih droga (predlagatelj: Vlada RH; ZD);*

- *Prijedlog zakona o prijestupima i prekršajima (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

- *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima i sjedištima sudova (predlagatelj: Vlada RH; ZD);*

- *Konačni prijedlog zakona o Hrvatskoj radio-televiziji (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

- *Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o spomen-području Jasenovac (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

- *Konačni prijedlog zakona o radnom vremenu prodajnih mjesta trgovine na malo (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

- *Prijedlog zakona o zaštiti potrošača (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (predlagatelj: Vlada RH; ZD);*

- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika (predlagatelj: Vlada RH; ZD);*

riti i smanjivanjem zastupnika u Zastupničkom domu, čiji je broj znatno povećan uoči posljednjih izbora. Ova bi se korekcija mogla obaviti u terminima izbora za Županijski dom, predložio je zastupnik Bamburač.

Zastupnik **Mario Včelik (HDZ)** predložio je da se materijalna pozicija zastupnika usporedi s odgovarajućim ekvivalentom na kojega mogu računati članovi parlamenta u državama zapadne Europe. Ovakva pitanja treba principijelno rješavati, a pri tome svakako treba izbjegavati demagoške učinke i parole. Visinu saborskih mirovina treba utvrditi na temelju zakonskih propisa, a ne zbog političkih pritisaka koje nerijetko nameće ulica. Ukoliko se odustane od ovakvih kriterija visokostručne osobe izbjegavat će bilo kakav angažman u politici jer će imati velike poteškoće oko uspješnog nastavka svoje struke nakon izlaska iz Sabora.

Zastupnik **Zvonimir Červenko (HDZ)** upozorio je da žestoke i često puta neodmjerene kritike javnosti pogađaju sve zastupnike. Smatra da se ovo pitanje treba okončati jer ljudi smatraju da svi zastupnici imaju neopravdano visoka primanja za obavljanje lagodnog posla. Situacija neprekidnih prozivanja, demagogije i karikaturizma, odražava se i na ostale važne poslove o kojima ovisi stabilnost i sigurnost hrvatske države. Osvrnuo se na proturječne osjećaje koje je pokrenuo novi zakon o službu vojnoga roka. Iako se dužina vojnoga roka stalno smanjuje, pojedinci govore da konačno treba ukinuti vojsku, a pojedine majke plaču kao da im sinovi idu na robiju, a ne u vojsku. Mnogi su zaboravili na sve žrtve koje su pratile stvaranje države i ne žele dati ni najmanji doprinos bez kojega država ne može opstati i razvijati se.

Nakon ovoga upozorenja predsjedavajuća je zaključila raspravu. Pročitala je zatim predloženi dnevni red: Prijedlog zakona o prestanku važenja Zakona o najvišoj mirovini, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o najvišoj mirovini, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom saboru, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika te Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika. Ocijenila je da

se o rečenih pet zakonskih prijedloga ne bi trebalo izjašnjavati, dok se ne vidi njihova sudbina u Zastupničkom domu. Nakon toga može se pristupiti procesu usuglašavanja. Podržala je prijedlog zastupnika Kukuljana koji je predložio da se Vlada Republike Hrvatske zaduži da nakon svestrane analize predloži trajne mjere, koje se odnose na sređivanje stanja u sustavu plaća i mirovina državnih dužnosnika. Podsjetila je i na prijedlog zastupnice Mamić kojim se traži sređivanje stanja u sustavu plaća i mirovina državnih dužnosnika, zaposlenika u lokalnoj upravi i samoupravi, državnoj upravi, pravosuđu i javnim poduzećima. Sintetizirala je ove zaključke i predložila zastupnicima da odluče o tome da se potrebni fonogram pošalje Zastupničkom domu i Vladi Republike Hrvatske kojim se Vlada zadužuje da nakon svestrane analize predloži mjere koje će biti trajne, a koje se odnose na sređivanje stanja u sustavu plaća i mirovina državnih dužnosnika, zaposlenika u državnoj upravi, lokalnoj samoupravi, pravosuđu i javnim poduzećima.

Zastupnici su jednoglasno, uz 1 »suzdržan« glas prihvatili ovakav prijedlog po pitanju rečenih zakona, a potom se prešlo na utvrđivanje dnevnog reda.

Nastavila je konstatacijom da se dopuna dnevnog reda mora prihvatiti i podsjetila da je u međuvremenu stigao i zapisnik Odbora za usuglašavanje. Nabrojila je zatim zakonske prijedloge koji se upućuju Odboru na usuglašavanje. Radi se o: Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu. Usuglašavanje se odnosi i na slijedeće točke dnevnoga reda – Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba, Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o športu, Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna za 2001. godinu, Prijedlog zakona o statusu roditelja odgajatelja, Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o političkim strankama, Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na koj ima postoji stanarsko pravo, Prijedlog zakona o trgovačkim indu-

- *Prijedlog odluke o Stručnoj službi Hrvatskog sabora (predlagatelj: Predsjedništvo Zastupničkog doma Hrvatskog sabora, ZD);*

- *Prijedlog odluke o donošenju prostornog plana »Nacionalnog parka Mljet« (ZD);*

- *Izješće o uredbama koje je Vlada Republike Hrvatske donijela na temelju zakonske ovlasti (ZD);*

- *Prijedlog za osnivanje istražnog povjerenstva radi ostvarenja javnog interesa – zakonitosti rada javne službe HRT-a (predlagatelj: desetina zastupnika u Zastupničkom domu; ZD);*

- *Prijedlog za osnivanje istražnog povjerenstva radi ostvarenja javnog interesa – utvrđivanje zakonitosti rada državnih tijela, javnih službi i osoba javnog prava u odnosu prema zaštiti podataka koji su određeni državnim tajnom, a otkrivanjem kojih bi nastupile štetne posljedice za nacionalnu sigurnost ili nacionalni interes Republike Hrvatske, ili koji su proglašeni vojnom ili službenom tajnom (predlagatelj: desetina zastupnika u Zastupničkom domu; ZD);*

- *Provedba Daytonskog sporazuma i ugovora o posebnim odnosima Republike Hrvatske i Federacije Bosne i Hercegovine (predlagatelj: Klub zastupnika HDZ-a; ZD);*

- *Izješće Vlade Republike Hrvatske o izvršenju zaključka Zastupničkog doma od 23. ožujka 2000. godine u svezi s odredbama pojedinih zakona koje se ne izvršavaju temeljem Zakona o izvršavanju državnog proračuna Republike Hrvatske za 2000. godinu i drugih zakona, sa stajalištem Vlade Republike Hrvatske o opstojnosti tih odredbi (ZD);*

- *Izješće Vlade Republike Hrvatske o izvršenju zaključka Zastupničkog doma od 27. lipnja 2000. godine u svezi s popisom 200 najbogatijih obitelji u Republici Hrvatskoj (ZD);*

- *Analiza kretanja u turizmu u razdoblju I-IX 2000. godine (predlagatelj: Odbor za turizam; ZD);*

- *Konačni prijedlog zakona o dopunama Zakona o bankama (predlagatelj: zastupnik Vilim Herman, hitni postupak; ZD);*

- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o športu (predlagatelj zastupnik Luciano Sušanj; ZD);*

- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o*

strijskim komorama, Prijedlog zakona o lokalnoj samoupravi, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o blagdanima, spomendanu i neradnim danima u Republici Hrvatskoj i Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o carinskoj tarifi. Predsjedavajuća je predložila prihvaćanje dopunjenoga dnevnoga reda, a zastupnici Županijskog doma jednoglasno su prihvatili ovaj prijedlog. Predsjednica Županijskog doma utvrdila je zatim da je dnevni red jednoglasno dopunjen navedenim točkama, odnosno zaključkom donesenim nakon rasprave.

Na početku 10. sjednice Zastupničkog doma sukladno poslovničkom odredbi (početak prvog godišnjeg zasjedanja), izvedena je himna »Lijepa naša domovino«, a zatim su zastupnici minutom šutnje odali počast svima onima koji su dali život za slobodu.

Predsjednik Tomčić je izvijestio kako su u Konačni prijedlog dnevnog reda uvrštene četiri nove točke, čije su uvrštavanje zastupnici i podržali:

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o novčanim poticajima u poljoprivredi i ribarstvu (hitni postupak), Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih osoba (hitni postupak), Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o najvišoj mirovini (prvo čitanje, predlagatelj Stjepana Dehina) i Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama o carinskoj tarifi (prvo čitanje, predlagatelj Zlatka Mateše u ime Kluba zastupnika HDZ-a).

Potom su zastupnici pristupili glasovanju o predloženom hitnom postupku za 1-8, 21, 30, 31, 33, 34, 43, 44, 45, 56 i 57. točke dnevnog reda, i odlučili o svim navedenim točkama raspravljati u hitnom postupku.

Vlada Republike Hrvatske je odustala od hitnog postupka koji je predložila za Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama deviznog sustava, deviznog poslovanja i prometu zlata, pa će se navedeni

zakonski akt naći u redovnoj proceduri, u prvom čitanju.

U nastavku sjednice je predsjednik Tomčić predložio da se ubuduće automatizmom, kao nulta točka dnevnog reda na početku svake sjednice Doma, unose izvješća Odbora za usuglašavanje.

Odbor za usuglašavanje obaju sarsborskih domova sastajao se i raspravljao o predloženim dnevnim redovima tri puta (23., 24. i 25. siječnja).

Nakon opsežnih konzultacija, odlučeno je da domovi ravnopravno raspravljaju o ukupno 24 točke dnevnog reda (od ukupno 72 predložene u Zastupničkom domu).

ODBOR ZA USUGLAŠAVANJE

ŽUPANIJSKI DOM

O ravnopravnom odlučivanju

Tijekom rada Doma kada je u raspravi trebao biti Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o lovu na koji se trebalo odnositi usuglašavanje, dr. **Katica Ivanišević**, predsjednica Doma je zatražila da predstavnik tog Odbora izvijesti o utvrđenim novinama. Istupio je **Zvonimir Puljić** i izvijestio da se Odbor »uhodava« u svome radu, podsjetio na njegovu nadležnost te prenio tijek rasprave u Zastupničkom domu.

Međutim, dr. **Katicu Ivanišević** je zanimala tehnika postupanja u slučaju ako se rad i odluke domova međusobno razlikuju.

Zvonimir Puljić je odgovorio – definitivna može biti samo odluka Zastupničkog doma te postoji opasnost od cikličkog problematiziranja, ali se može izbjeći usuglašavanjem stavova, premda u krajnjem slučaju, ako se ne nađe rješenje, zadnju riječ ima Ustavni sud.

Predsjednica je bila mišljenja da je Odbor trebao biti taj koji je kompetentan, ali je gospodin **Puljić** upozorio na postojanje poslovnike norme. No, predsjednica je vidjela postojanje problema za domove i u postupku donošenja zakona. Tada je gospodin **Puljić** prenio dio rasprave Vladimira Šeksa u Zastupničkom domu koji je također rekao da je o tome trebalo promišljati u vrijeme kada se donosilo ustavno rješenje. Predsjednica se, međutim, složila da treba biti maksim

izvršavanju *Državnog proračuna za 2001. godinu (predlagateljica zastupnica Jadranka Kosor u ime Kluba zastupnika HDZ-a; ZD);*

- *Prijedlog zakona o doplatku na sljepoču (predlagatelj: Županijski dom; ZD);*

- *Prijedlog zakona o određivanju poslova na kojima se zapošljavaju slijepe invalidne osobe (predlagatelj: Županijski dom; ZD);*

- *Prijedlog zakona o statusu roditelja odgajatelja (predlagateljica zastupnica Jadranka Kosor; ZD);*

- *Prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o političkim strankama (predlagatelj: zastupnik Ivić Pašalić; ZD);*

- *Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (predlagatelj zastupnici Željko Pavlic i Velimir Pleša; ZD);*

- *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (predlagatelj Klub zastupnika IDS-a; ZD);*

- *Prijedlog zakona o trgovačkim i industrijskim komorama (predlagatelji zastupnici HSP-a Anto Đapić, dr. Boris Kandare, dr. Tonči Tadić i Vlado Jukić; ZD);*

- *Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o vatrogastvu (predlagatelj Županijski dom; ZD);*

- *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama (predlagatelj Županijski dom; ZD);*

- *Prijedlog zakona o lokalnoj samoupravi (predlagatelj Kluba zastupnika HDZ-a; ZD);*

- *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju (predlagatelj Klub zastupnika HDZ-a; ZD);*

- *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o blagdanima, spomendanu i neradnim danima u Republici Hrvatskoj (predlagatelj zastupnik mr. Ivo Škrabalo; ZD);*

- *Prijedlozi odluka o razrješenju članova Državnog sudbenog vijeća (ZD);*

- *Prijedlog odluke o poništenju odluke o razrješenju predsjednika i članova Nacionalnog vijeća za visoku naobrazbu (predlagatelji zastupnici Vladimir Šeks i Drago Krpina u ime Kluba zastupnika HDZ-a; ZD);*

malno kooperativan u iznalaženju zajedničkog stava.

U nastavku iznošenja zaključaka sa sjednice Odbora za usuglašavanje **Zvonimir Puljić** je rekao da će još preispitati mišljenje o tome da jednako na temelju ustavnih odredbi treba donositi izmjene i dopune zakona.

Odbor je većinom glasova utvrdio mišljenje o kojim zakonima valja ravnopravno odlučivati. Međutim, to neće biti u slučaju izmjena i dopuna Zakona o lovu (razlog je u tome što ne uređuje pitanja financiranja lokalne i područne regionalne samouprave) kao ni u slučaju slijedećih prijedloga:

- *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lovu s Konačnim prijedlogom zakona (jer ne uređuje pitanja koja se tiču financiranja lokalne i područne (regionalne) samouprave),*

- *Prijedlog zakona o državnim službenicima i namještenicima (jer direktno ne uređuje ustrojstvo i djelokrug državne uprave),*

- *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika s Konačnim prijedlogom zakona (jer ne uređuje ustrojstvo, djelokrug i način rada državnih tijela),*

- *Prijedlog odluke o donošenju prostornog plana Nacionalnog parka Mljet (jer se radi o odluci a ne o zakonu),*

- *Prijedlog zakona o doplatku na sljepoču (jer se ovim zakonom uređuju pitanja koja su već uređena drugim propisima),*

- *Prijedlog zakona o određivanju poslova na kojima se zapošljavaju slijepe i invalidne osobe (jer uređuje tehnička pitanja prigodom zapošljavanja slijepih i invalidnih osoba a ne pitanja socijalne skrbi),*

- *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama (jer ne uređuje pitanje financiranja jedinica lokalne i područne (regionalne samouprave).*

Otvorena je rasprava.

Miroslav Prpić (HDZ) je bio ugodno iznenađen odlukom, jer je očekivao daleko više problema, no izrazio je nezadovoljstvo tonom prisutnim u raspravi Zastupničkog doma (pročitao je fonogram) te misli da nije dostojan toga Doma.

Ankica Mamić (LS) je bila mišljenja da svaki prijedlog Županijskog doma mora biti predmet suodlučivanja, bez obzira na temu.

S time se nije složio **Zvonimir Puljić** jer, napominje, Ustav određuje

zakone o kojima se ravnopravno odlučuje. To su temeljna prava čovjeka i građanina, ustrojstvo državne vlasti i lokalna samouprava.

Krunoslav Peronja (HDZ) je pohvalio ozbiljnost kojom je Odbor obavio svoj zadatak. Rekao je da prvotni zaključci Odbora nisu mogli biti prihvaćeni u Zastupničkom domu jer se dio zastupnika nije udubio u problematiku kao članovi Odbora, te jer je većina unaprijed govorila kakav će biti zaključak.

Izrazio je nadu u rješavanje problema na zadovoljstvo svih, očekujući od Zastupničkog doma da neće svi zaključci Odbora biti dočekani s dozom kritike. Kada se radi o svom Domu, mišljenja je da treba ulaziti u najšire tumačenje Ustava i Poslovnika kada se radi o usklađivanju.

I predsjednica Doma je izrazila vjeru u rad Odbora te suradnju zastupnika oba doma.

Stjepan Marić (HSS) je iz uvjerenja da u zakonu o slijepima ima elemenata ljudskih prava, zatražio suodlučivanje. Da postoje elementi ljudskih prava jer je riječ i o pravu na naknadu slijepih osoba, složila se i predsjedateljica Doma. Istog je mišljenja bila i mr. **Ankica Mamić**, glede dva zakona o slijepima, te je dodala da je smeta odluka glede nacionalnog parka Mljet (da ne ide u suodlučivanje).

Budući da nije bilo primjedbi, glasovalo se o prijedlogu koji je dao predstavnik Odbora za usuglašavanje gospodin **Puljić**. Većinom je glasova (1 »protiv«) prihvaćen prijedlog Odbora za usuglašavanje prema kojem Zastupnički i Županijski dom ravnopravno odlučuju o sljedećim zakonima:

– Konačni prijedlog zakona o Hrvatskoj radioteleviziji (Županijski dom već donio),

– Prijedlog zakona o poljoprivrednom zemljištu, (Županijski dom već donio),

– Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o obrani, s Konačnim prijedlogom zakona, (Županijski dom već donio),

– Prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi, s Konačnim prijedlogom zakona, (zakon se odnosi na razrađivanje Ustavom utvrđena prava na socijalnu skrb),

– Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o zdravstvenom osiguranju, s Konačnim prijedlogom zakona, (zakon se odnosi na razrađivanje Ustavom utvrđenog prava na zdrav-

• *Prijedlog Poslovnika Županijskog doma Hrvatskog sabora (predlagatelj Odbor za Ustav i Poslovnik; ŽD);*

• *Izvešće Mandatno-imunitetnog odbora Županijskog doma Hrvatskog sabora (ŽD);*

• *Prijedlog za osnivanje istražnog povjerenstva za utvrđivanje količine izvršavanja prava korisnika proračunskih sredstava putem Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata (predlagatelj zastupnici u Županijskom domu Hrvatskog sabora; ŽD)*

Dopuna dnevnog reda

• *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o športu (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna za 2001. godinu (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o statusu roditelja odgajatelja (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o političkim strankama (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o trgovačkim i industrijskim komorama (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o lokalnoj samoupravi (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o blagdanima, spomendanu i neradnim danima u Republici Hrvatskoj (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);*

• *Prijedlozi odluka o izborima članova u odbore (ŽD)*

stvenu zaštitu i socijalno osiguranje),

– Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, (zakon se odnosi na razrađivanje Ustavom utvrđena prava na rad),

– Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom školstvu, (zakon se odnosi na razrađivanje Ustavom utvrđenog prava na osnovno školovanje),

– Prijedlog zakona o školskim udžbenicima, (zakonom se uređuje i pitanje osiguranja prava nacionalnih manjina na udžbenike na jezicima nacionalnih manjina),

– Prijedlog zakona o udrugama, (zakonom se razrađuje Ustavom utvrđeno pravo na slobodno udruživanje),

– Prijedlog zakona o zaštiti potrošača, (zakonom se razrađuje Ustavom utvrđena ograničenja poduzetničkih sloboda),

– Prijedlog zakona o prijestupima i prekršajima, (zakonom se razrađuje Ustavom utvrđena jednakost građana pred sudovima i drugim državnim i inim tijelima),

– Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Spomen - području Jasenovac, (zakonom se uređuje pitanje koje se odnosi na Ustavom zajamčena dostojanstvo, ugled i čast posebice nacionalnih manjina i osoba drugog vjerskog uvjerenja),

– Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba s Konačnim prijedlogom zakona, (zakonom se uređuje pitanje jednakosti pravnog položaja osoba pred državnim tijelima),

– Prijedlog zakona o prestanku važenja Zakona o najvišoj mirovini, (zakonom se uređuju pitanja vezana uz pravo na rad),

– Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o najvišoj mirovini, (zakonom se uređuju pitanja vezana uz pravo na rad),

– Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom državnom saboru, (zakonom se uređuju pitanja koja se odnose na ustrojstvo i način rada državnih tijela),

– Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika s Konačnim prijedlogom zakona, (zakon uređuje pitanja koja se odnose na ustrojstvo i način rada državnih tijela a tiču se jednakosti svih pred zakonom),

– Prijedlog zakona o izmjenama zakona o izvršavanju Državnog proračuna 2001. godinu s Konačnim prijedlogom zakona, (temeljni zakon odnosi se na financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te se sve izmjene i dopune zakona trebaju donositi po istom postupku kao i temeljni zakon),

– Prijedlog zakona o statusu roditelja odgajatelja, (zakon uređuje pitanje koje se odnosi na Ustavom utvrđenu ravnopravnost spolova),

– Prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o političkim strankama, (temeljnim zakonom uređuje se Ustavom utvrđeno slobodno osnivanje političkih stranaka te se i izmjene zakona trebaju donositi po istom postupku),

– Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, (zakonom se uređuje pitanje ustrojstva jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave),

– Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, (zakonom se uređuju pitanja kojima se osigurava Ustavom utvrđena jednakost svih pred zakonom),

– Prijedlog Zakona o lokalnoj samoupravi (zakonom se uređuju pitanja ustrojstva, djelokruga i financiranja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave),

– Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju (temeljnim zakonom uređuje se pravo na zaposlenje svima pod jednakim uvjetima te se izmjena zakona treba donijeti po istom postupku).

ZASTUPNIČKI DOM

Rasprava o »nultoj točki« dnevnog reda, kako ju je nazvao predsjednik **Zlatko Tomčić**, započela je podnošenjem izvješća predsjednika Odbora za usuglašavanje **Josipa Leke**. Naime, rekao je, novina je to iz Ustava RH, i pojavljuje se prvi put na ovoj sjednici. Prema stavku 2. članka 81. o nekim točkama dnevnog reda, oba doma Hrvatskog sabora, odlučuju u ravnopravnoj nadležnosti. Za utvrđivanje i predlaganje materije ustanovljeno je zajedničko tijelo – Odbor za usuglašavanje.

Materija sa sjednice Odbora upućena je zastupnicima, s mišljenjem da u dnevnim redovima domova postoje uvjeti za ravnopravno odlučivanje o određenim zakonima.

U raspravi u ovom domu, sudjelovao je **Luka Trconić** i bio mišljenja da

Odbor »nije korektno obavio svoj posao«, niti je postupao sasvim sukladno odredbama Poslovnika. Citirao je odredbu u članku 116a. u kojem se kaže da u postupku donošenja zakona domovi ravnopravno odlučuju o pitanjima u kojima se razrađuju Ustavom utvrđene slobode i prava čovjeka i građanina, izborni sustav, ustrojstvo, djelokrug i način rada državnih tijela, ustrojstvo i djelokrug državne uprave, te ustrojstvo, djelokrug i financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Uz najbolju volju, kaže, te elemente ne nalazi u zakonskim prijedlozima koje se predlaže za ravnopravno odlučivanje (o pravima i dužnostima zastupnika, plaće sudaca obveze i prava državnih dužnosnika, Nacionalni park Mljet, proračun, status roditelja odgajatelja).

Zbog te upitnosti, predložio je da se prijedlog vrati na odlučivanje i uspostavi objektivni kriterij jer će, u protivnom, Odbor uvijek biti pred problemom koje zakone usuglašavati.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) je bila mišljenja da su ovakvim prijedlogom Županijskom domu date ovlasti koje mu, temeljem citiranog članka, ne pripadaju. Zauzela se za suženo vrijednosno tumačenje stavka 2. u članku 81. bez uzimanja u obzir odredbi iz glave III Ustava, jer se po tome uglavnom svaki zakon zapravo tiče ljudi. Da je stroža, ne bi znala o kojima bi zapravo mogli ravnopravno raspravljati, ali sigurno ne mogu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba. Zastupnica je upitala o argumentima kojima su se rukovodili, pogotovo o donošenju prostornog plana nacionalnog parka Mljet. Isto je sa zakonima – o doplatku na sljepoću, određivanju poslova na kojima se zapošljavaju slijepi i invalidne osobe, o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (tu nisu slobode i prava građana o kojima govori Ustav, a Ustavni sud je ustavnu tužbu uvažio), zatim zakon o javnim cestama, o spomen – području Jasenovac (ne radi se o životu), o školskim udžbenicima (ne tiče se manjina), potvrđivanje ugovora o socijalnom osiguranju između Hrvatske i BiH (reguliraju se posebni odnosi), o potvrđivanju fakultativnog protokola. Primijetila je da uz ovakvo tumačenje članka Ustava, nema te teme o kojima

oba doma ne bi trebala ravnopravno raspravljati.

Mr. Željko Glavan (HSL) kao član Odbora za usuglašavanje je rekao da se u raspravi rukovodilo osnovnim načelom iz rada, pa tu spadaju mirovine, zastupnici, a što se tiče Mljeta, u osnovna prava lokalne samouprave spada ekologija. Ujedno je prigovorio gospođi Antičević što s omalovažavanjem govori o radu Odbora, iako dopušta da se možda u nečemu pogriješilo, no nije radio »napamet«.

Ingrid Antičević-Marinović je odbacila primjedbu o omalovažavanju, uz napomenu da je izrekla svoje viđenije odredbe, a u prilog njezinu stavu je i njegov primjer širokog tumačenja.

Josip Leko je bio mišljenja da je ova rasprava dobrodošla jer ni Ustavom ni Poslovníkom nije preciziran djelokrug, odnosno nadležnost dva doma u ravnopravnom odlučivanju, složivši se s ocjenom da je tumačenje Odbora bilo ekstenzivno. Izrazio je želju da se utvrdi koje točke dnevnog reda (Zastupnički dom ima zadnju riječ i po Ustavu) spadaju u ravnopravno odlučivanje i to predloži Županijskom domu.

Vladimir Šeks (HDZ) je prigovorio da je ovakav slučaj valjalo predvidjeti u vrijeme donošenja promjene Ustava. Prema odredbi članka 81. Ustava, Županijski i Zastupnički dom ravnopravno sudjeluju u donošenju zakona kojima se razrađuju Ustavom utvrđene slobode i prava čovjeka i građanina, a o njima se govori i u člancima od broja 14. do 69. Ustava, te je slijedom toga, vrlo teško reći, mišljenja je zastupnik, koji zakonski prijedlog to pitanje ne razrađuje. Isto je sa ustrojstvom, djelokrugom i načinom rada državnih tijela, djelokrugom državne uprave, ustrojstvom, djelokrugom i financiranjem jedinica lokalne i područne samouprave.

Primjenom rješenja u članku 117. Poslovnika Zastupnički dom bi mogao ne prihvatiti ili prihvatiti djelomično izvješće Odbora za usuglašavanje, a ako to Županijski dom ne prihvati dolazi do svojevrsnog sukoba zakonodavne, ravnopravne djelatnosti. U krajnjoj instanci o ravnopravnosti nadležnosti to pitanje rješava Ustavni sud. Stoga je zastupnik Šeks pledirao da se prihvati mišljenje Odbora za usuglašavanje.

Mr. Mato Arlović je ustvrdio da će različitost mišljenja ovisiti o tome tko diskutira i što predlaže, premda je Ustav dosta precizan i nema dvojbi.

Dodao je kako bi bilo prekrasno kada bi pravo na mirovinu bilo ljudsko pravo, ali to nije tako, te da Dom neće preglasavati drugi Dom. Bio je stoga mišljenja da raspravu treba prekinuti, a članovi Odbora, na temelju ove rasprave, trebaju donijeti konačno mišljenje te izvijestiti Zastupnički dom koji po Poslovniku o tome odlučuje.

S prijedlogom se složila većina zastupnika.

Sutradan je, temeljem članka 116b. Poslovnika Zastupničkog doma, Odbor za usuglašavanje dostavio drugo mišljenje o kojim točkama dnevnog reda Županijski i Zastupnički dom ravnopravno odlučuju.

Predsjednik Odbora **Josip Leko** je izvijestio da je Odbor, na prijedlog ovog Doma, ponovno razmotrio sve točke dnevnog reda Zastupničkog i Županijskog doma, revidirao mišljenje i dostavio ga u oba doma.

Nakon uvodnog izlaganja uslijedila je rasprava. Naime, **Luka Trconić** je rekao da »stvari nisu do kraja raščistili« te ostaje pri prijedlogu da Odbor za Ustav i Poslovnik treba ponovo razmotriti mišljenje, radi stvaranja »čiste situacije«.

Vladimir Šeks je vidio novi problem i bio mišljenja da valja pronaći rješenje u slučaju kada su podnijeti amandmani u Zastupničkom domu te ih treba dostaviti Županijskom domu kako bi ih u raspravi »imao pri ruci«.

Predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav mr. **Mato Arlović** je, polazeći od stava Odbora za usuglašavanje da bi sve trebalo biti u ravnopravnom odlučivanju, što drži upitnim, smatrao da bi bilo dobro da Odbor za usuglašavanje, zajedno s

odborima za Ustav i Poslovnik iz oba doma, postignu zajedničko stajalište.

Predsjedavajući je zatražio da se taj prijedlog formulira. To je učinio mr. **Mato Arlović** – Odbor za usuglašavanje bio bi obavezan zajedno s Odborom za Ustav, Poslovnik i politički sustav održati zajedničku sjednicu i pozvati članove Odbora za Ustav Županijskog doma da interpretiraju prijedlog promjena Ustava i izvijeste Zastupnički dom o sadržaju pitanja koja ulaze u domenu ravnopravnog odlučivanja po pojedinim točkama.

Vladimir Šeks je bio mišljenja da ovaj prijedlog nije utemeljen na Poslovniku jer je Odbor za usuglašavanje kompetentan da usuglašava tekstove, dok Odbor za Ustav ima pravo zauzimati stajališta i na to ga Zastupnički dom ne treba obvezivati svojim zaključkom. Stoga je suglasan sa stavom gospodina Trconića da Odbor za usuglašavanje ponovno razmotri mišljenje o tome koji zakoni idu u zajedničko odlučivanje. Odbori za Ustav i Poslovnik oba doma mogu se sazivati neovisno o tome, a na Odboru je za usuglašavanje odluka hoće li zatražiti njihov stručni savjet.

Josip Leko, predsjednik Odbora za usuglašavanje je bio mišljenja da nema razloga da Odbor ponovno preispituje svoje mišljenje jer ga je dao nadležnim odborima, a ionako odluka ostaje na domovima. I u prijedlogu mišljenja Odbora za usuglašavanje stoji da traži od Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav da se održi zajednička sjednica dva tijela.

Mr. **Mato Arlović** je bio mišljenja da Odbor za Ustav i Poslovnik prati pitanja ustavnopravne naravi, i kako ne treba čekati sljedeću sjednicu. Postoje bitna pitanja za ovu sjednicu, i

spreman je s Odborom za usuglašavanje raspraviti ovo pitanje, nakon čega Odbor za usuglašavanje zauzima vlastito mišljenje i dostavlja ga Zastupničkom domu.

Luka Trconić smatra da je za Zastupnički dom jedino meritorno mišljenje Odbora za Ustav i Poslovnik, ali vidi dobrim i put koji je predložio i mr. Arlović.

Dr. **Furio Radin** (zast. pripadnika nacionalne manjine) nije bio spreman ponovno raspravljati o toj tematici na zajedničkoj sjednici ako već postoji Ustav u kojem točno piše koje se grupe zakona moraju usuglašavati. No, drži da Odbor za Ustav i Poslovnik može dati naputke o kojima će Dom zauzeti stav.

Drago Krpina (HDZ) je bio mišljenja da je postojanje Odbora za usuglašavanje bespredmetno ako će svako njegovo mišljenje biti dovedeno u pitanje. Doduše, Odbor za Ustav može dati načelnu preporuku koju Odbor za usuglašavanje može imati na umu, zauzevši se da na ovoj sjednici bude prihvaćeno revidirano mišljenje Odbora.

Budući da nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjednik Doma Zlatko Tomčić je zamolio da se sasluša i njegovo mišljenje. Naime, drži da će si zastupnici zakomplicirati život usuglašavanjem tako velikog broja zakona (60 posto). Zauzeo se za to da se sastane međustranačka koordinacija i usuglasi stavove glede ove problematike i odgodi do sutradan izjašnjavanje o mišljenju Odbora za usuglašavanje. Na to se pristalo. Odbor je donio mišljenje 25. siječnja, ali Zastupnički se dom o njemu nije očitovao.

I. K.; V. Ž.; M. P.

Zamolba Povjerenstva Ministarstva zdravstva za borbu protiv pušenja

Ministarstvo zdravstva Republike Hrvatske uputilo je u mjesecu borbe protiv pušenja zamolbu predsjedniku Hrvatskog sabora kako bi se na dnevnom redu jedne od slijedećih sjednica našla točka koja bi obuhvatila problem pušenja u Hrvatskom saboru.

Zastupnički dom donio je 12. studenoga 1999. godine Zakon o ograničavanju upotrebe duhanskih proizvoda, kojeg se zastupnici obaju domova Sabora ne pridržavaju. Premda su dali glas za navedeni Zakon, televizijske kamere i fotografije u novinama svjedoče da su cigarete prisutne u Hrvatskom saboru unatoč tome što je pušenje zabranjeno na sastancima, pojašnjava Ministarstvo.

Podnositelji zamolbe se nadaju da će gospodin Tomčić imati puno razumijevanje za ostvarenje Hrvatske bez duhanskog dima, od čijih štetnih učinaka u našoj zemlji umire godišnje više od 10.000 ljudi.

Povjerenstvo Ministarstva zdravstva za borbu protiv pušenja ujedno je uputilo pismo za koje je zamolilo da bude umnoženo i dato zastupnicima. Pismom ukazuju na štetnost pušenja te mole osobe iz javnog života da svojim primjerom i zalaganjem podupru aktivnosti na području suzbijanja pušenja.

Na završetku obraćanja gospodinu Zlatku Tomčiću Povjerenstvo je zatražilo da ih se izvijesti o poduzetom.

AKTUALNO PRIJEP DNE

ZASTUPNIČKI
DOM

Na sedmoj sjednici Zastupničkog doma tijekom Aktualnog prijepodneva postavljeno je oko 36 pitanja. Naknade za porodilje, kravlje ludilo, izgradnja cesta, poticaji u poljoprivredi te povećanje zapošljavanja bili su najčešće isticali problemi na koje su članovi Vlade davali odgovore.

Kada naknade za porodilje na staru razinu

Vesna Škare-Ožbolt (DC) pitala je premijera hoće li Vlada, kada i kako, iznaći pozitivno rješenje da se naknade za porodilje vrate na razinu iz 2000. godine, a što je i obećano pri donošenju proračuna.

Zastupnica je navela da je Demokratski centar na inicijativu majki roditelja organizirao potpisivanje peticije potpore roditeljima sa zahtjevom da se porodiljne naknade vrate na razinu iz 2000. godine. U dva dana prikupljeno je više od 64.000 potpisa i premijeru je upućen zahtjev za prijem i uručenje peticije kao i prijedlog za iznalaženje sredstava iz državnog proračuna (smanjenje nekih stavki), no odgovor na to još nismo dobili, rekla je zastupnica.

Ivica Račan, premijer, odgovorio je da ni Vlada nije zadovoljna zbog ove, nažalost, neophodne odluke i da je naglasila da je privremena dok se ne nađe bolje rješenje. Rekao je da mu je drago da postoje i druge inicijative poput ove peticije (misli da ju je potpisao i dio Vlade) i osobno će je

primiti a hrvatska će Vlada učiniti sve što je moguće u realnim mogućnostima. Razmotrit će se i dosadašnja politika porodiljnih naknada i koliko je ona pridonijela boljoj natalitetnoj politici u Hrvatskoj. – Vjerujem da ćemo u dogledno vrijeme moći govoriti o mogućem rješenju, naglasio je premijer.

Vesna Škare-Ožbolt zahvalila je premijeru na odgovoru dodavši kako vjeruje da Vlada ima svoju strategiju za rješenje ovog problema a da je DC ponudio svoju, realnu, te da se nada da će Vlada prihvatiti.

Jadranka Kosor (HDZ) pitala je premijera hoće li Vlada poduprijeti izmjene Zakona o izvršavanju državnog proračuna što ga je predložila u ime Kluba zastupnika HDZ-a kojim bi se naknade za porodilje vratile na staru razinu i to skidanjem nekih proračunskih stavki u iznosu do 250 milijuna kuna.

Objasnila je da je HDZ odmah nakon usvajanja Proračuna kojim su se smanjile te naknade organizirao akcije, među ostalim i peticiju protiv tog smanjenja koju je potpisalo 110.000 ljudi a među njima i predsjednik Hrvatskoga sabora Zlatko Tomčić.

Premijer Ivica Račan je rekao da u odnosu na prijašnji odgovor nema ništa bitno dodat. Vlada je naglasila da je to privremeno rješenje a otvorit će se šira rasprava o tome kakve socijalne potrebe može Hrvatska podmirivati s ovom razinom gospodarstva. – Morat ćemo svi skupa preuzeti odgovornost i zajednički vidjeti odgovara li to situaciji jer želje su jedno a stvarnost drugo, rekao je premijer dodajući da će čim Vlada sagleda rješenje ovog pitanja predložiti ga Saboru.

Željka Antunović, potpredsjednica Vlade, dodala je da Vlada nije štedjela na ukupnim izdvajanjima za različite vidove potpore obiteljima kad su u pitanju djeca. Ove godine su nešto smanjena proračunska sredstva za porodiljne naknade, ali su povećana sredstva za dječji doplati i vjerojatno će se morati još povećati s obzirom na opredjeljenje da se povećavaju izdvajanja za djecu a da se na bazi socijalnih kriterija pokuša uspostaviti drugačiji, djelotvorniji sustav porodiljnih naknada. Jadranka Kosor ponovno je zatražila odgovor na svoje pitanje a potpredsjednicu Vlade podsjetila je na žar s kojim se kao oporbena zastupnica borila za istu stvar.

Ivica Račan, premijer odgovorio je da će Vlada poduprijeti svaki, pa i ovaj prijedlog ako je realno utemeljen.

Koje mjere protiv kravljeg ludila

Željko Pavlic (HSL) pitao je ministra poljoprivrede koje još mjere planira Vlada za sprječavanje pojave kravljeg ludila pri čemu najveća opasnost prijete od govedine namijenjena BiH iz EU-a i iz nekih istočnoeuropskih zemalja a lako se prošverca u Hrvatsku.

Mr. Božidar Pankreć, ministar poljoprivrede i šumarstva naglasio je da nije točno što je zastupnik naveo jer da je Vlada donijela zabranu provoza mesa za petnaestak zemalja u kojima je utvrđeno kravlje ludilo i da ni jedna njihova pošiljka govedine koja je namijenjena BiH ne može proći kroz Hrvatsku.

Željko Pavlic se s time nije složio navodeći da se gotovo svakodnevno

BROJ

287

IHS

7. II. 2001.

bilježe slučajevi šverca nepregledane govedine kamionima u Hrvatsku iz BiH. Ministar **mr. Božidar Pankretić** je prihvatio to upozorenje naglašavajući da Ministarstvo poljoprivrede nema kompetencije u ovom dijelu koji se odnosi na kriminal i šverc.

O Bechtelu i HRT-u

Anto Kovačević (HKDU) pitao je premijera Račana hoće li država izravno upravljati Televizijom. Pitanju je prethodila konstatacija zastupnika da su hrvatski seljaci i radnici na hrvatskim cestama i prosvjeduju s pravom, da su radnici Petrokemije pred Saborom te da je pola milijuna ljudi u Hrvatskoj bez posla. Istovremeno transnacionalna turska tvrtka Bechtel na zelenaški način eksploatira hrvatsko gospodarstvo i sirotinju uz suglasnost Vlade.

U vezi s HRT-om je rekao da je Vlada s predloženim zakonom o HRT-u pokazala i dokazala hrvatskoj javnosti da su priče o javnoj, nezavisnoj i demokratskoj televiziji »luk, voda i romantika« te da smo sada dobili pravu političku Radioteleviziju koja je na razini 62./63. Rankovićeve doba. Ne zna, dodao je, iz kojih će se udruga birati članovi Vijeća HRT-a, »odnosi li se to samo na civilne udruge koje idu u Amsterdam po svoje mišljenje«, ili i na udruge hrvatskih branitelja.

– Vi ste po običaju koristeći pitanje svašta rekli a srećom pretjerali kad ste govorili o pola milijuna nezaposlenih, rekao je na početku svog odgovora premijer **Ivica Račan** ne želeći komentirati druge navode zastupnika naglasivši da valjda zastupnik zna koliko je teško redefinirati loš ugovor za Hrvatsku. Što se tiče sastava Vijeća HRT-a prema prijedlogu Hrvatskog novinarskog društva radi se o 16 udruga pa bi i vaš ukus koji je ekskluzivan mogao biti zadovoljen, odgovorio je premijer zastupniku.

U komentaru tog odgovora zastupnik **Anto Kovačević** rekao je da sve što je Vlada napravila u vezi s HRT-om izgleda kao uvertira za povratak Veljka Kneževića na mjesto direktora HRT-a. Naglasio je da je govorio svašta ali istinito te iznio podatke, među ostalim, da Bechtel od hrvatske Vlade naplaćuje 6 milijuna dolara a hrvatskim izvoditeljima plaća 2,5 milijuna dolara. Zašto se ignoriraju ugledne hrvatske građevinske tvrtke i udruge hrvatskih branitelja koji su bez posla a u ovim bi radovima bili korisniji, jeftiniji i bolji za Hrvatsku od tuđih firmi koje je pljačkaju, pitao je.

Premijer **Ivica Račan** odgovorio je da se može pokazati da su iznesene stvari koje ne stoje. – Vjerojatno imate selektivnu memoriju, dodao je te podsjetio zastupnika da ugovor s Bechtelom nije potpisala ova Vlada te da je mogao biti ranije aktivniji oko tog ugovora. Premijer je uvredom shvatio navod o povratku dotičnog gospodina na HRT-u i rekao da to s indignacijom odbacuje. **Anto Kovačević** je još pitao znači li to da ako je HDZ griješio da ova Vlada mora nastaviti s tim pogreškama, no predsjednik Sabora i predsjedatelj, **Zlatko Tomčić**, upozorio je zastupnika da ima pravo samo na ispravak krivog navoda.

Županijska banka

Kada i na koji način će biti zaključen stečaj Županijske banke, koliko ste upoznati sa sadašnjim stanjem u bančini vezanim društvima te za kakav model razrješenja ćete se založiti na Upravnom odboru DABE, pitao je **Marijan Maršić (HSS)** potpredsjednika Vlade Linića.

Slavko Linić, potpredsjednik Vlade, odgovorio je da je Županijska banka i njen stečaj u nadležnosti Trgovačkoga suda. Kao predstavnik Vlade imao je nekoliko susreta s predsjednikom stečajnog vijeća i stečajnim upraviteljem. Stečajni postupak nije jednostavan zbog niza trgovačkih društava – dobar dio njih ima mogućnost opstanka – koji su time u opasnosti i s vjerovnicima se nastoji pronaći rješenje.

Na sjednici Upravnog odbora DABE donesena je i dobrim dijelom usuglašena odluka kako se postaviti kao vjerovnik prema Županijskoj banci i tim trgovačkim društvima. Prema tome što se tiče hrvatske Vlade i svih naših potraživanja u tom stečaju oni će biti u funkciji osposobljavanja i oslobađanja trgovačkih društava za normalno funkcioniranje. Ali ostaje osnovni problem, ostala potraživanja u Banci. Dakle, trgovačka društva nisu u opasnosti i odluke koje je donijela Uprava DABE su u funkciji održavanja na životu i normalno funkcioniranje trgovačkih društava, rekao je potpredsjednik Linić.

O nestalima i s novom vlašću u Beogradu

Mariju Bajt (HDZ) zanimalo je može li Vlada obećati do kada će razriješiti pitanje 1.567 nestalih Hrvata. Kada će se saznati podaci o skrivenim boravištima nestalih hrvatskih

građana na prostorima Srbije kao i lokacijama grobova stradalih hrvatskih branitelja, pitala je zastupnica zamjenika premijera dr. Granića, a s obzirom na njegov nedavni susret s Carlom del Ponte pitala hoće li hrvatska Vlada konačno iskoristiti goleme simpatije koje, »po vlastitom navođenju danas uživa u međunarodnim institucijama« i zatražila njihovu pomoć u raščišćavanju ovog pitanja.

Dr. Goran Granić, zamjenik premijera izjavio je da je to pitanje prisutno u svim razgovorima s međunarodnom zajednicom a kad se stvori i politički dijalog s novim vlastima u Beogradu to će također biti tema razgovora.

Marija Bajt nije bila zadovoljna odgovorom (»u stilu je Pitijske proročice«) jer svoje pitanje ne smatra političkim već humanim i pravnim te je zatražila dopunski konkretan odgovor. Drži da to pitanje ne može biti marginalizirano.

Dr. Goran Granić složio se da je pitanje humanitarno, ali ne prihvaća politizaciju tog pitanja i podvalu jer se tim poslom bavi samo godinu dana. Trebate postaviti pitanje vašim kolegama koji su taj posao radili devet godina, rekao je.

Cesta Lovreč – Imotski nova trasa

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) pitala je ministra pomorstva, prometa i veza je li (nakon njegova posjeta tom kraju) odlučeno o rekonstrukciji ceste Lovreč–Imotski što je traženo i neprihvaćenim amandmanom na ovogodišnji proračun.

Mr. Alojz Tušek, ministar, odgovorio je da je prije dva tjedna bio na licu mjesta i s nadležnim županijskim djelatnicima pregledao i službenu i neslužbenu trasu. Smišljen je projekt kako da se to riješi s planiranim sredstvima a da budu njime zadovoljni i građani, rekao je dodajući kako misli da će županijske ceste postaviti zahtjev za kategorizaciju novog pravca, a radi se, objasnio je nakon dodatnog upita zastupnice, o tome da se nova trasa – tzv. obilaznica proglasi državnom cestom a stara trasa da ostane lokalna cesta.

Pretvorba Luke Rijeka – povoljnije stjecanje dionica

Upravni sud poništio je pretvorbu Luke Rijeka, a po onom kako je obrazloženo u javnosti, u zaštitu radnika pa zašto vi iznosite mišljenje da to nije dobra odluka i na svoj se način

tome suprotstavljate, pitao je **mr. Marin Jurjević (SDP)** potpredsjednika Vlade Linića.

Nedvosmisleno je da je rješenje Fonda o pretvorbi riječke Luke bilo na teret njenih radnika jer su umjesto 50 posto dionica dobili oko 21 posto. Razlog tome je desetgodišnje neuspješno poslovanje, goleme štete, pa je bivši Fond to potraživanje i pretvorio u dionice i zato su radnici participirali s vrlo malim postotkom, čak i ispod statusnih prava, odgovorio je **Slavko Linić**, potpredsjednik Vlade.

Vlada je smatrala da se ta nepravda prema radnicima može razriješiti daljnjom privatizacijom državnog portfelja i Upravni odbor Fonda za privatizaciju priprema materijale za tematsku sjednicu Vlade u idućem mjesecu, jer će upravo Vlada pridonijeti strategiji o daljnjoj privatizaciji cijelog portfelja. No bit će i prijedlog da se radnicima uz povoljnije mogućnosti dopusti stjecanje dodatnih dionica i na taj način ispravi nelogičnost rješenja, a ukoliko ne bude takvo rješenje najvjerojatnije se dugovi ponovo vraćaju kao dugovi. To znači da će radnici biti većinski sudionici, ali s golemim zaduženjem na trgovačko društvo i opasnošću od insolventnosti trgovačkih društava, rekao je Linić.

Priprema se jednostavniji obračun struje

Mr. Željko Glavan (HSL) pitao je razmišlja li se u HEP-u o pojednostavljenju tarifnog sustava kako bi svaki potrošač mogao jednostavno matematičkom operacijom »bez kvadrata i korijena« izračunati svoj dug za električnu struju. Svoje pitanje zastupnik je potkrijepio sadašnjom kompliciranom uputom HEP-a o tom izračunu.

Dr. Goran Granić, zamjenik premijera, odgovorio je da je ta formula u tarifni sustav uvedena 1991. godine a da je on ovih dana dao naputak Upravi HEP-a da pripreme jednostavniji tarifni sustav. To će vjerojatno biti pripremljeno za 1. travnja, dodao je.

O smjenjivanju ravnatelja Nacionalnog parka »Kornati«

Ivo Baica (HDZ) pitao je predsjednika Vlade hoće li se, kada i kako Vlada RH očitovati o zaključku Općinskog vijeća Općine Murter kojim se poziva Vladu da povuče odluku o razrješenju dosadašnjeg ravnatelja Javne ustanove Nacionalni park Kornati i da mu omogući ostanak na toj

družnosti do isteka mandata tj. do lipnja ove godine.

Vijećnici (koalicija HSS-a, HSL-a, SDP-a i LS-a) ne odriču Vladi pravo da odlučuje tko će biti ravnatelj, ali se ne slažu s načinom na koji je to učinjeno i uvjereni su da je dosadašnji ravnatelj morao otići jer je uvažavao i promicao prava i interese vlasnika Kornata, rekao je zastupnik, među ostalim.

Premijer **Ivica Račan** odgovorio je da je ova odluka posljedica javnog natječaja, a **Roland Žuvanić**, zamjenik ministra zaštite okoliša i prostornog uređenja objasnio da ta smjena ravnatelja nema nikakve veze s (ne)stranačkom pripadnošću već da su ustanovljene nepravilnosti u radu, financijske malverzacije i poticanje bespravne gradnje.

Na to je **Ivo Baica** naglasio da ova smjena nije posljedica javnog natječaja jer da je v.d. ravnatelja imenovan upravo stoga da raspiše natječaj za novog ravnatelja. **Ivica Račan** je rekao da je bio neprecizan u prijašnjem odgovoru i da je riječ o v.d. a da će sve definitivno biti jasno nakon natječaja i imenovanja ravnatelja.

Prodaja Otoka života s Excelsiorom

Dubravka Šuica (HDZ) pitala je potpredsjednika Vlade Linića kako je moguće da je uopće raspisan natječaj za prodaju pomorskog dobra – Otoka života u Malostonskom zaljevu – koji je i prodan zajedno s hotelom Excelsior gospodinu Štroku, kad je to protivno Pomorskom zakoniku. Zašto se žurilo s prodajom ovog visokog kategorika čija bi se tržišna vrijednost mogla postići u svako doba, pri čemu je u najmanju ruku čudno da lokalne vlasti nisu bile u to uključene. Je li prodajna cijena od samo 12 milijuna DEM dovoljno visoka, pitala je zastupnica uz šire obrazloženje. Zanimalo ju je dodatno koliko je u tome uložila Vlada i zašto je kod te prodaje pomorskog dobra ignorirana zabrana državnog pravobraniteljstva za provedbu natječaja.

Slavko Linić, potpredsjednik Vlade u dva je navrata ustvrdio da nije bilo nikakvih nezakonitosti u pretvorbi trgovačkog društva Excelsior te da je u toj prodaji hotela postignuta zadovoljavajuća tržišna vrijednost. Prihvaćena ponuda obuhvatila je i preuzimanje svih dugova od oko 46 milijuna DEM i vidljivo je da se radi o golemim ulaganjima. Sporni otok uopće nije dvojen jer Zakon o pomorskom

dobru jasno govori da nema stjecanja vlasništva na tom dijelu pomorskog dobra i taj otok nema veze s privatizacijom Excelsiora. Interes lokalne samouprave može se ostvariti i nadalje jer se promijenio samo vlasnik i lokalna samouprava može s njim nastaviti raspravu o Otoku, rekao je Linić. To je opovrgnula zastupnica **Šuica** rekavši da se promijenila namjena nekretnina na tom Otoku (Veleučilište Dubrovnik imalo je planove za Centar za marikulturu).

Zbog poskupljenja domaćih umjetnih gnojiva Vlada ukinula carine

Ivan Kolar (HSS) pitao je na koji način misli Vlada amortizirati potez INA Petrokemije odnosno povećanje cijena mineralnih gnojiva za prosječno 35 posto što znači direktan udar na seljake. Pitanju je prethodila »dijagnoza« stanja u poljoprivredi – ono je neodrživo i potrebna je dodatna pomoć prije svega države i seljaci apeliraju da se nadležni dogovore i što prije stanje popravi, rekao je, među ostalim zastupnik.

Ivica Račan odgovorio je da je poznato da je za poljoprivredu i poticaje u vrlo teškim okolnostima proračuna izdvojeno u postupku više sredstava nego prethodne godine. S većinom visine poticaja približili smo se najrazvijenijim zemljama EU-a, no, dakako svi skupa nismo zadovoljni strukturom sredstava za poljoprivredu, a nažalost ovi poticaji u ovom trenutku imaju i socijalni karakter. Stoga se Vlada u strateškoj orijentaciji opredijelila za jasniju i odlučniju politiku u tom pravcu i da se razvoji socijala od proizvodnje što neće biti lako.

Što se tiče poskupljenja umjetnih gnojiva Vlada je na to vrlo brzo reagirala i ukinula carine na uvoz umjetnih gnojiva kako se njihova cijena na domaćem tržištu ne bi povećala. Ostaje pitanje rješenja Petrokemije u Kutini i to je izuzetno složen problem, suočeni smo s velikim otporima u restrukturiranju no nadam se suradnji, rekao je premijer.

Dopunio ga je **mr. Božidar Pankrećić**, ministar rekavši da će se pred zastupnicima uskoro naći prijedlog povećanja subvencija i poticaja za 16,6 posto (za proljetnu sjetvu kukuruza 25 posto). U našem društvenom bruto proizvodu poticaji i subvencije čine 1,16 posto (učeeće Ministarstva), dok u zemljama EU-a taj je postotak

1,27 i s obzirom na mogućnosti proračuna Ministarstvo je učinilo sve što je bilo moguće na ublažavanju teške gospodarske situacije u poljoprivredi. To je činjenica, a s promjenama u agraru bavit ćemo se svi zajedno još dugo vremena, rekao je ministar.

Ivan Kolar podržao je takva nastojanja i rad ministra no naglasio je da se njegovo pitanje odnosi na ovu godinu jer će problem eskalirati (ulica) ako ga se ne riješi.

Slavko Linić, potpredsjednik Vlade predložio je da ako se želi rasprava o trgovačkom društvu Petrokemija Kutina neka to pripremi Vlada. Razlog njihovog povećanja cijena je neracionalnost, nepodmirivanje obveza. Upitno je (ne)treba li Vlada kontrolirati njihovu samostalnu politiku jer je politika Vlade RH tržna ekonomija sa što manje slobodne kontrole cijena. Tada je temeljno slobodan uvoz i Vlada je to osigurala i sada je pitanje hoće li se tko u Hrvatskoj organizirati za uvoz i distribuciju gnojiva. Tada će biti gnojivo puno jeftinije i proračun se neće opterećivati no to će nažalost, štetiti Petrokemiji, ali tu Vlada ne zna što učiniti, rekao je Linić.

Otvaranje novih radnih mjesta

Dr. Ljerka Mintas-Hodak (HDZ) pitala je, s obzirom na optimistične izjave o pokretanju trenda nezaposlenosti, ima li Vlada procjenu koliko će u 2001. sada zaposlenih u gospodarstvu i društvenim djelatnostima ostati bez posla a koliko će se radnih mjesta otvoriti.

U prošloj godini bez posla je ostalo 23.000 ljudi, od kojih 14.000 zbog stečajeva a samo u državnim službama ta je brojka 2.700, navela je zastupnica.

Premijer **Ivica Račan** naglasio je da je to problem koji zaslužuje da o njemu govore i razmišljaju svi i središnji je problem Vlade i Sabora. Sa zadovoljstvom je ocijenio da je u prošloj godini u teškim okolnostima smanjen vrtoglavi porast nezaposlenih. — Prošle godine nismo rješavali nezaposlene prijevremenim slanjem u mirovinu jer 17.000 ljudi je otišlo u starosnu mirovinu za razliku od 60-tak tisuća ljudi u 1999. godini. Da smo na taj način rješavali pitanje nezaposlenih mi bismo već zabilježili nominalno stopu porasta zaposlenih, ali to bi bila lažna stopa. Naša zadaća je bila da ne lažemo ni sebe niti druge i treba raščistiti da formalni podaci budu i stvarni podaci a ne kao što je

bilo dosad da se kao zaposleni bilježe oni koji ne rade jer njihova poduzeća nisu radila. Mi to raščišćavamo i to daje meni osobno i ovoj Vladi optimizam da ćemo na taj način polučiti dobar uspjeh u ovoj godini, rekao je premijer. Koliko će ljudi u idućem razdoblju ostati bez posla i ovisiti između ostaloga i o uspješnosti stečaja s preustrojem, putem čega želimo sačuvati što je više moguće radnih mjesta. Imamo namjeru otvoriti više radnih mjesta od onih 118.000 u prošloj godini i zato s optimizmom gledamo na rezultat u ovoj godini, naglasio je Račan.

Slavko Linić, potpredsjednik Vlade, dodao je da Vlada priprema povećanje investicijske aktivnosti svih trgovačkih društava u infrastrukturi i u djelatnosti energetike i priprema tematsku sjednicu o programima tih investicijskih društava jer su sredstva osigurana. Na taj će način kooperanti tih trgovačkih društava imati mogućnost otvaranja novih radnih mjesta, rekao je Linić.

Dr. Ljerka Mintas-Hodak nije bila zadovoljna odgovorom na svoje, kaže, konkretno pitanje. U fiskalnoj projekciji se kaže da će se u tri godine otvoriti oko 60.000 novih radnih mjesta, pa da li se u 2001. godini planira od toga nešto. Procjenu o tome morali bismo imati ako tvrdite, a to kaže i Predsjednik države, da je zaustavljen trend nezaposlenosti, naglasila je zastupnica.

Slavko Linić, potpredsjednik Vlade odgovorio je da će se zaustaviti trend nezaposlenosti što znači ostati približno na istoj brojci jer će se upravo povećanje zaposlenosti i strukturne promjene u trgovačkim društvima međusobno kompenzirati.

Poslovnička primjedba

Vladimir Šeks (HDZ) upozorio je da se praksom da na isto pitanje odgovara predsjednik Vlade pa onda i potpredsjednik ili član Vlade ne poštuje poslovnička odredba (čl. 186 stavak 1.).

Propuštene prilike za suđenje pred domaćim sudom?

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) pitala je tko će odgovarati, u slučaju ako Hrvatska bude dužna predati svog građanina Haaskom sudu i ako mu se utvrdi krivnja, što je propuštena prilika da takav građanin odgovara pred domaćim sudom što ima pravo i za takvu vrstu kaznenog djela,

odnosno ratni zločin dobije maksimalno kaznu od 20 godina. U slučaju utvrđivanja krivnje u Haagu za takvu osobu bit će nesagledive posljedice, rekla je. Zastupnica je naglasila da Vlada stvara sve uvjete za progon kaznenih djela, naročito najtežih, ratnih zločina u čemu se prepoznaje da dosadašnji rad na tome nije dao zadovoljavajuće rezultate.

Dr. Stjepan Ivanišević, ministar pravosuđa podsjetio je da po Ustavnom zakonu o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu taj Sud može tražiti u svakoj fazi kaznenog postupka protiv počinjenih ratnih zločina da mu se okrivljenik preda. S kaznenim progonom protiv ratnih zločina koje su pokrenuli i vode naša pravosudna tijela nismo baš previše zadovoljni i Vlada je donijela zaključak koji obvezuje Ministarstvo da pripremi zakon koji bi osigurao koncentraciju i osoblja a i ovlasti u progonu ratnih zločina preko posebnog ureda Državnog odvjetništva i zastupnici će imati priliku o njemu raspravljati, rekao je ministar.

Obeštećenje štediša propalih štedno-kreditnih zadruga

Tko će obeštetiti građane koji su štedjeli u pojedinim, kasnije propalim kreditno-štednim zadrugama i što će Vlada učiniti da pravosudni organi i policija pokrenu i završe postupak protiv odgovornih osoba koje su štediše štedno-kreditne zadruge Flacijus iz Pule doveli na prošački štamp, pitao je **Dino Debeljuh (IDS)**. Dodao je da su ti ljudi ostali bez svoje ušteđevine te da smatraju velikom nepravdom što država pravi razliku između njih i štediša u bankama.

Slavko Linić, potpredsjednik Vlade, rekao je da Vlada ima vrlo mnogo prijava zbog šteta nanesenih štedišama i poslovnim partnerima štedno-kreditnih zadruga i učinit će sve da istražni organi obave potrebne radnje i da se procesuiraju odgovorne osobe koje su nanijele štetu cijelom financijskom sustavu i poslovanju, ali posebno štedišama. Dodao je da u posljednjih godinu dana HNB ima rigorozne postupke i čini sve da upozori uprave i štediša štedno-kreditnih zadruga na poslovanje i prisutne rizike, a osobni je izbor građana gdje će uložiti svoja sredstva, rekao je.

Dino Debeljuh objasnio je da ti građani štediša ne mogu podignuti svoje uloge i da su nestrpljivi i da je zato pitao kako ubrzati te sudske procese.

Slavko Linić odgovorio je da je u ovom trenutku mnogo kriminalnih radnji koje istražni organi procesuiraju i pokušavaju dobiti što više dokumenata i dokaza. Pitanje je, dakle, broja ljudi koji rade na tome i probat ćemo dati smjernicu MUP-u da se pozabavi financijskim institucijama i kriminalnim radnjama, rekao je.

Privatizacija »Anite« iz Vrsara i »Lagune« iz Novigrada

Može li Vlada jamčiti da će se turistički sustavi »Anita« iz Vrsara i »Laguna« iz Novigrada privatizirati po SOP programu tj. da će zaposlenici dobiti šansu za otkup i za vođenje i upravljanje tim sustavima, pitao je **Damir Kajin (IDS)**.

Mr. Pave Župan-Rusković, ministrica turizma, odgovorila je da je točno da je Ministarstvo turizma prihvatilo prijedlog ovih dviju tvrtki za SOP program. U međuvremenu je ušao i u prijedlog novog zakona o privatizaciji, koji će uskoro biti u proceduri. Vlada je taj program isto tako poduprla.

Za mjesec dana u proceduru novi pomorski zakonik

Romano Meštrović (SDP) pozvao se na uspješnost prošlogodišnjeg poslovanja Tankerske plovidbe u Zadru, najbolji rezultati u posljednjih 40 godina, te turizma u Zadarskoj županiji što ohrabruje i daje nadu da su ovo zdravi programi te rekao da gospodarstvenici pitaju kada će se u proceduru uputiti novi zakon o pomorstvu, jer da postojeći sputava kreativne snage i mogućnosti.

Mr. Alojz Tušek, ministar pomorstva, prometa i veza odgovorio je da će Pomorski zakonik u saborsku proceduru doći za oko mjesec dana.

Još o budućnosti »Petrokemije«

Milan Kovač (HDZ) pitao je hoće li »Petrokemija« Kutina, najveća i najmodernija tvornica takve vrste u ovom dijelu Europe završiti u stečaju te hoće li postati distributivni centar uvoznih vreća umjetnog gnojiva za hrvatsko selo i seljaštvo te kakva je njena budućnost.

Ivica Račan odgovorio je da se može govoriti o modernoj tehnologiji ali i nažalost, skupoj proizvodnji koju hrvatsko tržište i hrvatski seljak ne mogu prihvatiti ni platiti, a niti je

orijentacija i politika Vlade da porezni obveznici plate tu razliku u cijeni. Želja je ove Vlade da se sačuva ova proizvodnja, a pretpostavka za to je preustroj i racionalizacija što ne ovisi samo o Vladi već i o menadžmentu i Upravi Petrokemije, čiji rad Vlada ocjenjuje slabim, rekao je premijer.

Milan Kovač je inzistirao na odgovoru o budućnosti Petrokemije i hoće li se ugasiti proizvodnja umjetnih gnojiva. **Ivica Račan** rekao je da ne želi ulaziti u tehnološke probleme kao što je primjerice problem s plinom, što bi zastupnik kao stručnjak za Petrokemiju vjerojatno morao znati. Hrvatska Vlada se nada da proizvodnja neće biti ugrožena, no tu je pitanje duga Petrokemije koji se stalno stvara (radnici i dalje dobivaju plaće) i bez preustroja i racionalizacije neće biti boljitka, rekao je, među ostalim.

Odnosi s Republikom Slovenijom

Miroslav Korenika (SDP) pitao je premijera s obzirom na to da je razgovarao sa slovenskim premijerom Drnovšekom koje su perspektive daljnjih dobrosusjedskih odnosa i rješavanja otvorenih pitanja (granice, Ljubljanska banka, itd.). Dodao je da moli Vladu u ime 2.000 hrvatskih građana iz Varaždinske i Međimurske županije koji su ostali u Sloveniji i teško ostvaruju svoja socijalna prava za dodatno angažiranje na rješavanju tih pitanja posebno vezanih uz radni odnos.

Ivica Račan odgovorio je da je hrvatska Vlada svjesna da je strateški nacionalni interes Hrvatske dobri odnosi sa susjednom Slovenijom. Otvoreni problemi koji još postoje nisu nerazriješivi ako postoji volja na obje strane a ona je deklarirana s obje strane. Koalicijska slovenska Vlada u svom izbornom programu ima i ratifikaciju Sporazuma o malograničnoj suradnji i mi očekujemo realizaciju a dogovorena je i daljnja suradnja, rekao je, među ostalim premijer.

Hrvati iz BiH

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) osvrnuo se na stanje Hrvata iz BiH, posebno onih koji su živjeli na području Republike Srpske, a danas žive diljem Hrvatske i ne dobivaju mirovine. Upitao je što i kada Vlada glede toga misli napraviti?

Odgovorio je premijer **Ivica Račan** te rekao da isplata mirovina ovisi o

onima koji tu mirovinu trebaju isplatiti, a to je u konkretnom slučaju Republika Srpska. Dodao je kako ima informacije da je Republika Srpska započela s isplatom mirovina isto kao i Federacija BiH. Zaključio je da Republika Hrvatska nije u stanju isplaćivati mirovine Hrvatima iz BiH, ali da će im pomoći putem socijalne pomoći.

Jedan posto BiH Hrvata dobio je od Republike Srpske samo jednu mirovinu u visini od 154 kune, istaknuo je **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Ti ljudi ne mogu ostvariti svoja prava u Republici Srpskoj, ali trebali bi u Republici Hrvatskoj čiji su državljani i čiji ste Vi premijer, rekao je zastupnik. Upitao je kakva je njihova budućnost, te naglasio kako je žalosno da se Hrvati dijele budući da su jedinstveni narod. Predložio je i da na sebe preuzme posao organizacije pomoći tim ljudima iz robnih rezervi Hrvatske.

– Da, ja sam premijer tih ljudi i Vlada je svjesna težine njihovih problema, rekao je **Ivica Račan** dodavši da im državljanstvo ne omogućuje mirovinu budući da nisu izdvajali u hrvatske fondove. To što im Hrvatska ne može isplatiti mirovine ne znači da im ne može pomoći nekim neopodnošnim potrepštinama i namirnicama u sklopu socijalne pomoći – zaključio je premijer.

Tko je pšenična mafija?

Ivo Lončar (nezavisni; izabran s liste HSS-a) osvrnuo se na izjavu ministra poljoprivrede i šumarstva Božidara Pankrećića da isplate seljacima koči mafija, te je naveo i iskaz koji je došao iz tvrtke »Inkubo« kako su oni pobijedili pšeničnu mafiju. Pitao je jesu li mafija prevareni i opljačkani hrvatski seljaci, je li mafija »Inkubo« koji obavlja državni posao otkupa pšenice vrijedan pola milijarde kuna ili Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva koje je dalo taj posao tvrtki »Inkubo« za koju se do tada nije nikad čulo?

Seljaci nisu opljačkani u pogledu pšenice, ona je isplaćena, konstatirao je ministar poljoprivrede i šumarstva **Božidar Pankrećić**. Što se mafije tiče, rekao je kako je vrlo jasno da su mnogi niz godina uzimali državnu pšenicu, a nikada plaćali, radi čega su utvrđivani manjkovi.

Ivo Lončar (nezavisni; izabran s liste HSS-a) je zahvalio ministru što mu nije odgovorio, ali mu je drago da je pitanje i odgovor čula hrvatska javnost. Još je jednom uputio pitanje vezano uz tvrtku »Inkubo«, za koju

tvrdi da je 129 dana imala račun u blokadi da bi potom dobila državni posao otkupa pšenice vrijedan pola milijarde kuna. Zamolio je ministra da kaže i gdje i koliko je pšenice zaista izvezeno?

Mislim da smo dobro učinili i nije učinjena nikakva šteta, smatra ministar **Božidar Pankreć**. Mišljenja je da bi veća šteta bila učinjena da nitko nije preuzeo pšenicu. Rekao je da će vrlo rado zastupniku dostaviti svu dokumentaciju na temelju koje će se uvjeriti da je »Inkubo« ispunio sve uvjete natječaja, a isto tako i dokumentaciju iz koje je vidljiv sav izvoz pšenice.

Interuniverzitetski centar u Dubrovniku

Ante Beljo (HDZ) je govorio o osnivanju interuniverzitetskog centra u Dubrovniku te je naglasio kako će tamo predavati profesori iz svih zemalja tzv. zapadnog Balkana u svrhu stvaranja buduće diplomatske elite za ovaj dio svijeta s primarnim zadatkom da daju novu interpretaciju zemalja jugoistočne Europe kakva bi bila prihvatljiva kreatorima »zajednice država zapadnog Balkana«. Pitao je, hoće li na taj način Dubrovnik postati glavnim centrom svih koji žele rashrvačenu Hrvatsku, te koliko će taj projekt koštati porezne obveznike?

Ministar znanosti i tehnologije **dr. Hrvoje Kraljević** je odgovorio da pozorni obveznici neće sudjelovati u tom projektu. Ministarstvo je dalo samo prethodnu suglasnost za početak organiziranja tog studija, ali daljnje aktivnosti ovise o američkom Senatu i sveučilišnoj djelatnosti u Hrvatskoj koja ima autonomnost.

Ante Beljo (HDZ) je uputio i dopunsko pitanje u kojem je konstatirao da je studij u Dubrovniku financiralo Ministarstvo znanosti i tehnologije koje sredstva dobiva iz državnog proračuna.

Poticaji za duhan

Je li Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva isplatilo novčane poticaje za duhan, berbu 2000. godine, na žiro-račun »Duhana« d.d. Slatina, ako nije, na čiji račun je stigao taj novac te kakva je vlasnička struktura Duhana d.d. i raspolaže li Hrvatski fond za privatizaciju većinskim udjelom u tom društvu, zanimalo je **Dragutina Vukušića (SDP)**.

Predsjednik **Zlatko Tomčić** ga je tada upozorio da postavi samo jedno

pitanje, a zastupnik se odlučio za prvo navedeno.

Ministar poljoprivrede i šumarstva **Božidar Pankreć** je rekao kako Ministarstvo raspolaže sa 30 ili 40 tisuća stavaka kome su isplaćeni poticaji te da će mu odgovoriti pisanim putem.

Dragutin Vukušić (SDP) je zamolio ministra da u odgovoru pokuša sagledati cijelu situaciju u poduzeću »Duhan« d.d. Slatina.

Zamolbu ministru Pankreću je uputio i **Zlatko Tomčić** te je zatražio da zastupniku pisano bude odgovoreno na sva postavljena pitanja.

Problemi Vukovara

Problemi Grada Vukovara bili su tema pitanja koje je postavio **Želimir Janjić (HSL)**. Zanimalo ga je priprema li Vlada posebne programe za rješavanje problema Vukovara te ako da kada se može očekivati početak njihove realizacije?

Ministar za javne radove, obnovu i graditeljstvo **Radimir Čačić** je rekao kako poseban Zakon o Vukovaru još nije donesen, nego je neke probleme riješio paket poreznih zakona. Od posebnih programa je istaknuo zahtjev da se iz Proračuna za Vukovar omogući 110 milijuna kuna. Taj novac, kaže ministar, dobio bi se prodajom Vladinog aviona. Budući da prodaja i dalje traje, zatraženo je da izvor proračunskih sredstava bude druge vrste, dodao je gospodin Čačić. Za pedeset posto je povećana obnova u samom Vukovaru, te će se tako ove godine obnoviti 600 objekata, a uz 200 stanova koji se projektiraju 100 ih ulazi u rekonstrukciju, rekao je ministar Radimir Čačić.

Budući da je zastupnik zatražio dodatno pojašnjenje odgovora, predsjednik Vlade **Ivica Račan** je rekao kako je Vlada svjesna težine problema, osobito gospodarskih, u Vukovaru, ali da trenutno ne može učiniti ništa više za taj grad. Ukazao je zastupniku i na činjenicu da se sa sličnim problemima susreću još neke hrvatske županije.

Odlagališta minkoeksplozivnih sredstava

U Općini Vojnić postoji desetak deponija minkoeksplozivnih sredstava zaostalih poslije operacije »Oluja«, rekao je **mr. Ivan Štajduhar (SDP)** te dodao kako taj broj nije konačan jer još mnogo takvih deponija nije vidljivo. Kao poseban problem je istaknuo nestanak tih ubojitih sredstava čime je ugrožena nacionalna sigur-

nost Hrvatske. Pitao je, zar je moguće da pored saznanja koje ima Ministarstvo obrane, Ministarstvo unutarnjih poslova, Centar za razminiranje nije poduzeto ništa, te postoji li plan uklanjanja i uništavanja tog oružja?

Ministar obrane **Jozo Radoš** je odgovorio da je to kompleksan problem, kao i razminiranje cijele naše države za što je Vlada postavila projekte u idućih deset godina. Kao problem je naveo i nepostojanje informacija o takvim lokacijama. Prvo bi trebalo riješiti zakonski status djelatnika Ministarstva obrane koji obavljaju razminiranje kako bi ih se stimuliralo, a potom provesti Odluku da se u prvoj polovici ove godine evidentiraju svi takvi prostori i napravi plan njihove sanacije, zaključio je ministar.

Marija Lugarić (SDP) ukazala je na članak studentskog lista »Revolt« u kojem se kaže kako je 50 posto svih rashoda Studentskog zbora utrošeno na prijevoz članova Zbora, jer Studentski zbor nema automobil. Kako je moguće da se novac namijenjen studentskim projektima i programima troši na luksuz studentskih čelnika i što Ministarstvo znanosti i tehnologije namjerava poduzeti glede toga, pitala je zastupnica.

Članak koji je nedavno izašao u listu »Revolt« temelji se na izvješću koje je podnio u proljeće prošle godine predsjednik Studentskog zbora u trenutku kada je još postojao veliki dug države prema Studentskom zboru, rekao je ministar znanosti i tehnologije **dr. Hrvoje Kraljević**. U međuvremenu su namireni svi dugovi i došlo je do redovnog financiranja Studentskog zbora i studentskih programa, dodao je ministar. Na kraju odgovora je rekao da su nedavno provedeni izbori za novo vodstvo Studentskog zbora te da je osobno zatražio temeljito izvješće o svim izdacima, na temelju kojeg će biti provedena analiza i odgovarajući koraci.

Sve to stoji, rekla je **Marija Lugarić (SDP)** te konkretno pitala hoće li netko od članova Studentskog zbora odgovarati zbog takvog ponašanja?

Ministar **Kraljević** je rekao kako će konačno izvješće biti temeljito procučenno te da će se onda sve znati.

Odluka Ustavnog suda o višku stambenog prostora

Na odluku Ustavnog suda o ukidanju Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo u dijelu

koji se odnosi na višak stambenog prostora, osvrnuo se **Ivan Ninić (SDP)**. Zastupnik smatra da bi trebalo poštivati tu odluku i smanjiti visoke stanarine za takve stanove, a građanima koji su platili cijeli iznos za otkup stana odjednom trebalo bi vratiti preplaćeni dio. Pitanje se odnosilo na to kada će Ministarstvo obrane početi postupati shodno odluci Ustavnog suda?

Jozo Radoš, ministar obrane je odgovorio kako je Ministarstvo obrane bilo samo tehnički provoditelj, tj. vodilo je evidenciju svih građana koji su otkupljivali stanove na navedeni način. Ministarstvo je ukinulo naplatu povišenih rata, a predstoji odluka Vlade o tome kako će dug od 130 milijuna kuna biti vraćen.

Stanovi se i dalje naplaćuju u visokim iznosima, tvrdi **Ivan Ninić (SDP)**.

Ovu informaciju će preispitati, te ako je to tako poduzet će određene korake, rekao je ministar **Radoš**.

Subvencioniranje kupovine traktora

U Bjelovarsko-bilogorskoj županiji poljoprivrednici su kupovali traktore uz pedeset postotno subvencioniranje kamata od Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, rekao je **Josip Golubić (HSS)**. Naglasio je kako poljoprivrednici i dalje sami otplaćuju kamate, što je i potpisano s bankom. Zanimalo ga je, hoće li Ministarstvo ispuniti svoje obećanje i refundirati kamate?

Tražimo način da pomognemo poljoprivrednicima i ako nam to uspije refundirat ćemo kamate, ali za takvo nešto nema nikakve zakonske osnove jer je to bilo samo obećanje, odgovorio je ministar poljoprivrede i šumarstva **Božidar Pankrećić**.

Josip Golubić (HSS) je ukazao na ugovor koji poljoprivrednici imaju i u kojem stoji da je Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva dužno subvencionirati kamate od tri do pet posto.

Dio koji stoji u ugovoru je ispunjen, a za drugo ćemo pokušati naći sredstva, dodao je ministar **Pankrećić**.

Zapošljavanje invalida

»Što Vlada misli učiniti da pomogne ustanovi DES Split (Defektni sluhom) – budući da ista upošljava uglavnom invalidne osobe, dok se ne donese zakon koji će urediti odnose prema takvim ustanovama«, pitanje je **Ivice Tafre (HDZ)**.

Ministar rada i socijalne skrbi, **Davor Vorko Vidović** je rekao kako je DES jedna od deset takvih ustanova u Republici Hrvatskoj te da je u pripremi Zakon o zapošljavanju invalidnih osoba koji će riješiti njihovu problematiku.

Ivica Tafra (HDZ) je naglasio kako se pitanje odnosi na rješavanje problema u razdoblju dok se ne donese taj Zakon.

Cjelovite probleme nećemo rješavati parcijalno, odgovorio je ministar **Vidović** te dodao da će zastupniku pisano odgovoriti o DES-u.

Funkcioniranje veleučilišta

Dr. Petar Turčinović (IDS) osvrnuo se na rad i funkcioniranje veleučilišta u Hrvatskoj jer ga je zanimalo što Vlada namjerava učiniti glede boljeg rada službi bez kojih veleučilišta ne mogu raditi, a to su npr. knjižnice, računovodstva i održavanje.

Dr. Hrvoje Kraljević, ministar znanosti i tehnologije je pojasnio kako je u pripremi cjelovita reforma visokog školstva u Republici Hrvatskoj kako bi se sredio veliki nered koji tu vlada.

Decentralizacija »Hrvatskih šuma«

Mr. Nikola Ivaniš (PGS) se osvrnuo na gospodarske probleme Gorskog kotara te je pitao što je s najavljenom decentralizacijom »Hrvatskih šuma«, što je sa šumskom rentom i što Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva misli o sustavu zemljišnih zajednica?

Posao oko restrukturiranja »Hrvatskih šuma« provodi se zajedno sa Svjetskom bankom koja je za to osigurala veliki dio novčanih sredstava, odgovorio je ministar poljoprivrede i šumarstva **mr. Božidar Pankrećić**. Što se zemljišnih zajednica tiče, taj problem će biti riješen novim zakonom koji je u pripremi, dodao je **mr. Pankrećić**.

Mr. Nikola Ivaniš (PGS) postavio je i potpitanje. Zanimalo ga je podrazumijeva li se pod restrukturiranjem termin koji je on upotrijebio, a to je decentralizacija.

Ministar **Pankrećić** je potvrdno odgovorio.

Ekspertna skupina hrvatskih menadžera

Branislav Tušek (SDP) je rekao kako mnogi gospodarstvenici i najuspješniji hrvatski menadžeri u zemlji

i svijetu smatraju kako je potrebno da Vlada brže okupi ekspertnu skupinu koja će joj pomoći da sačuva i razvije dio postojeće ekonomije te poveća zaposlenost a s druge strane definira i podrži stvaranje jedne nove gospodarske strukture koja počiva na filozofiji nove ekonomije. Glede iznesenog, zamolio je predsjednika Vlade za komentar.

Vlada na različite načine komunicira s hrvatskim menadžerima u inozemstvu i u zemlji, a to bi trebalo raditi sustavnije, odgovorio je premijer **Ivica Račan**. Rekao je da ne može trenutno kvalitetno odgovoriti na pitanje koje je postavio zastupnik, ali je naglasio da Vlada tom pitanju pokušava posvetiti veliku pažnju jer o njemu ovisi uspjeh gospodarskog razvoja Hrvatske.

Dovršetak autoceste Zagreb – Goričan

Hoće li dionica autoceste Zagreb-Goričan od Brezničkog Huma do Varaždina biti dovršena, te ako da kada će početi radovi, kojom dinamikom će teći i iz kojih sredstava će se financirati, pitao je **Hrvoje Vojvoda (HDZ)**.

Cesta će se graditi, ona je u apsolutnom prioritetu, natječaj i početak radova bit će definiran do kraja ove godine, a sredstva će biti dogovorena sa sadašnjim partnerima ili Europskom investicijskom bankom, odgovorio je ministar za javne radove, obnovu i graditeljstvo **Radimir Čačić**.

Hrvoje Vojvoda (HDZ) je samo ukazao na činjenicu da će se sredstva teško moći dobiti od Europske investicijske banke jer je najavljeno kako će banka svoja sredstva preusmjeriti na Srbiju.

Proizvodnja sijena

I **Željko Malević (SDP)** uputio je pitanje ministru **Pankrećiću**. Zanimalo ga je postoji li mogućnost da se u sustav poticaja uvrsti i proizvodnja sijena na livadskim površinama kao nužan preduvjet proizvodnji mlijeka.

Zahtjev za poticaje za proizvodnju mlijeka možda bi trebalo uputiti Ministarstvu financija te na taj način riješiti problem, smatra ministar poljoprivrede i šumarstva **Božidar Pankrećić**.

Otpuštanja djelatnika MUP-a

Kojim kriterijima se rukovalo Ministarstvo unutarnjih poslova pri likom utvrđivanja broja djelatnika

koji će biti otpušteni, pitao je **dr. Juraj Njavro (HDZ)**. Dodao je kako je pojašnjeno da će dio djelatnika biti zaposlen u pravosudnoj policiji i zaštitarskim službama, te ako je to tako zastupnik pita zašto ne bi ostali i dalje u MUP-u?

Donesen je novi Zakon o policiji i nova Uredba o ustroju Ministarstva unutarnjih poslova, rekao je zamjenik ministra unutarnjih poslova **Josip Vresk**. Kriteriji po kojima se odredio broj zaposlenika su isključivo profesionalni. Što se tiče zapošljavanja u pravosudnoj policiji i zaštitarskim službama odgovorio je da to spada u socijalni program zbrinjavanja otpuštenih djelatnika.

Dr. Juraj Njavro (HDZ) je postavio i dodatno pitanje. Zašto se u Vukovarsko-srijemskoj županiji otpušta 570 djelatnika MUP-a koji bi mogli uspješnije, na istočnoj granici, pokušati spriječiti »šverc« ljudima, rekao je zastupnik.

— Ne znam odakle Vam ta brojka, odgovorio je zamjenik ministra **Vresk**. Što se tiče ilegalne migracije rekao je da MUP radi na posebnim programima za njihovo sprječavanje.

Agonija Pazinke d.d.

Mr. **Nevia Šetića (HDZ)** zanimalo je što Vlada poduzima da se agonija poduzeća Pazinka d.d. iz Pazina završi te koja je budućnost njenih 680 radnika.

S obzirom na ogromne probleme isprepletenosti međusobnih obveza i probleme donošenja bilo kakvih odluka, Vlada je ocijenila da je u postupku stečaja moguća prodaja pojedinih segmenata gospodarskih cjelina zajedno sa zaposlenima i razrješenje pitanja potraživanja dužnika i vjerovnika, odgovorio je potpredsjednik Vlade Slavko Linić.

Plaće na područjima od posebne državne skrbi

Dr. **Vilim Herman (HSL)** ukazao je na problem koji se javlja prilikom tumačenja imaju li zaposlenici na područjima od posebne državne skrbi pravo na uvećanu plaću. To pravo na različite načine tumače Ministarstvo rada i socijalne skrbi, Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, Ministarstvo prosvjete i športa te Vladin Ured za zakonodavstvo, tvrdi zastupnik. Pita je, je li moguće napraviti glede tog pitanja bolju horizontalnu povezanost u Vladi?

Dr. **Stjepan Ivanišević**, ministar za pravosuđe, upravu i lokalnu samoupravu je pojasnio da tumačenje Zakona ne može biti drugačije nego kako ga tumači Vladin Ured za zakonodavstvo.

Dr. **Vilim Herman (HSL)** je dodao kako se nadao da će njegovo pitanje dovesti do utvrđivanja pravne situacije radi koje će biti potrebno dati vjerodostojno tumačenje Zakona, ali i ovo je doprinos kompaktnosti Vlade, zaključio je zastupnik.

U svezi s postavljenim pitanjem predsjednik Zlatko Tomčić je rekao da autentično tumačenje određenih članaka zakona može zatražiti i Zastupnički dom te zamoliti Vladu da uskladi svoje stavove.

Utvrđivanje vrijednosti oduzete imovine

Na Zakon o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine osvrnuo se mr. **Andro Vlahušić (HSL)**. Zanimalo ga je zašto još uvijek nije izrađen propis kojim bi se utvrdila vrijednost oduzetog neizgrađenog zemljišta, te kada se taj propis može očekivati.

Vlada je odlučila da zastupnik odgovor dobije pisanim putem.

Cestarine

Ivan Jarnjak (HDZ) je ukazao na problem plaćanja cestarina za autoceste kojima se dolazi i odlazi iz Zagreba radi svakodnevnog posla. Konstatirao je da to za stanovnike Zagorsko-krapinske županije iznosi na mjesec 440 kuna. Upitao je Vladu, postoji li kakva mogućnost da cestarina za osobe koje se svaki dan do posla i nazad voze autocestama bilo gdje u Hrvatskoj bude nešto manja?

Odgovorio je mr. **Alojz Tušek**, ministar pomorstva, prometa i veza. Rekao je kako Vlada radi na organiziranju poduzeća koja će imati nadležnost nad naplatom cestarina na autocestama, a predviđeno je i godišnje odnosno mjesečno plaćanje tih usluga. Dodao je da će zastupnik biti informiran kada kompletan sustav bude razrađen.

Ivan Jarnjak (HDZ) tada se obratio premijeru i zamolio ga da taj problem bude riješen u što skorije vrijeme, budući da ljudi koriste ceste koje ne zadovoljavaju sigurnosne kriterije i svaki dan se događaju prometne nesreće.

Nije problem u tome da Vlada ne shvaća situaciju s cestarinama, već je problem u tome da će Vlada morati nadoknaditi razliku u smanjenju cestarine za određene građane, odgovorio je premijer **Račan**. Naglasio je da taj problem mora biti riješen šire od jednog poteza Vlade.

Prije završetka »Aktualnog prijepodneva« predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** je pročitao pitanja zastupnika na koja Vlada još uvijek nije uputila odgovor.

Predsjednik Vlade **Ivica Račan** je odgovorio da će odgovori idući dan biti proslijeđeni Saboru.

Đ. K; M. S.

PRIJEDLOG ZAKONA O POLJOPRIVREDI

Stanovništvu prehrambena sigurnost – seljaku primjeren standard

Pred zastupnicima obaju domova Hrvatskog sabora našao se Prijedlog zakona o poljoprivredi koji je u proceduru uputila Vlada Republike Hrvatske. Uz pozitivna mišljenja saborskih odbora, nakon opsežne rasprave, zakonski je prijedlog podržan većinom glasova zastupnika i u Županijskom i u Zastupničkom domu. Također je podržan zaključak Odbora Zastupničkog doma za poljoprivredu i šumarstvo kojim je predloženo obvezati Vladu Republike Hrvatske da, prije drugog zakonskog čitanja, uputi zastupnicima izvješće o provedbi postojeće strategije razvitka hrvatske poljoprivrede.

O PRIJEDLOGU

Kod prikazivanja zakonskog prijedloga poslužili smo se uvodnim obrazloženjem zamjenika ministra poljoprivrede i šumarstva, **Tomislava Ledića**, koji je govorio pred zastupnicima Županijskog doma Hrvatskog sabora.

Izvijestio je zastupnike kako se radi o temeljnom zakonu kojim se regulira područje poljoprivrede i kojim je objedinjeno nekoliko tema koje su bile regulirane u više zakonskih akata.

Zakonskim je prijedlogom također predloženo usuglasiti normativne odredbe s onima Europske unije.

Pri izradi prijedloga došlo je do dileme pri definiranju obiteljskog gospodarstva, jer se još 1995. godine, u Strategiji razvoja poljoprivrede utvrdilo kako je obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo temeljna jedinica u poljoprivrednoj proizvodnji, a ta odredba korelira i s tretmanom politike prema poljoprivrednoj proizvodnji, zemljišnom politikom i politikom subvencioniranja.

Također je trebalo utvrditi odnos zakonskog prijedloga spram strategiji razvoja poljoprivrede odnosno dugoročnoj projekciji razvoja poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj, koja je definirana u okviru petogodišnjeg programa razvoja.

Zakonskim je prijedlogom predloženo precizirati termine poljoprivredne djelatnosti, poljoprivredne proizvodnje, poljoprivrednih gospodarstava kao pravnih subjekata, obrta, poljoprivredne zadruge, a prije svega obiteljskog gospodarstva, koje je definirano kao samostalna, socijalna i gospodarska jedinica, temeljena na radu i upotrebi vlastitih resursa, te radu i upravljanju članova obitelji koji ostvaruju dohodak iz poljoprivredne proizvodnje.

Kao osnovni ciljevi pobrojani su: cijenovna, količinska i kakvoštna prehrambena sigurnost stanovništva, učinkovitost i tržišna orijentacija poljoprivrede, ostvarivanje dohotka dostatnog ne samo za preživljavanje, već i za ulaganje u razvoj poljoprivrednih gospodarstava.

Među mjere za postizanje utvrđenih ciljeva uvrštena je i tržišnoj-cijenovna politika, koja će obuhvatiti formiranje ciljanih cijena, kako bi, nakon prodaje poljoprivredna proizvodnja ostvarila primjereni dohodak. Do sada prakticirana politika zajamčenih cijena pokazala se nedostatnom u ostvarenju dohotka višeg od onog minimalnog. Nadalje, politiku poticaja i naknada u poljoprivredi već se više godina pokušava unaprijediti, a i ovim zakonskim prijedlogom zacrtana je kao jedna od mjera.

Novitet je formiranje institucije koja će intervenirati na tržištu poljoprivrednih proizvoda, i to otkupljivanjem, povlačenjem, potporom uskladištenja, prodaje i potrošnje (u smislu uravnotežavanja ponude i potražnje, pri čemu bi država trebala propisati proizvodne kvote, kojima bi se proizvođači obvezali na isporučivanje odgovarajuće količine proizvoda). Računa se i na učinkovitost mjera vanjskotrgovinske politike, prije svega na utvrđivanje carinskih i uvoznih kvota.

Proizvodnja u teškim uvjetima (na brdsko-planinskim područjima, područjima od posebne državne skrbi, depopulacijskim područjima itd.) također će se poticati, ali i usmjeravati. Zemljišna bi se politika regulirala posebnim zakonom o poljopriv-

dnim zemljištima, koji se također nalazi u saborskoj proceduri.

• Zakon o poljoprivredi predstavljao bi temelj za nacionalni program kojim bi se zacrtale petogodišnje smjernice poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj.

Zakon o poljoprivredi predstavljao bi temelj za nacionalni program kojim bi se zacrtale petogodišnje smjernice poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj.

Zamjenik ministra napomenuo je i ulogu koju će imati institucije potpore i nositelji državnih tijela, prije svega ustanove s javnim ovlastima za obavljanje stručnih i upravnih poslova: poljoprivredno-savjetodavna služba, uzgojno-selekcijaska služba, tijela za poslove sjemenarstva i rasadničarstva, zaštitu bilja, vinogradarstva i vinarstva. Osniva se i vijeće za istraživanja u poljoprivredi, zaduženo za utvrđivanje politike i uvjeta financiranja.

Kao nova institucija osnovala bi se poljoprivredna komora, čije bi članstvo činile i fizičke i pravne osobe, predstavnici neprofitnih organizacija, te uslužnih djelatnosti. Ideja o osnivanju tzv. Agrobanke, prema mišljenju nadležnih financijskih institucija ne može biti uvrštena u predmetni zakonski prijedlog, međutim, nije isključeno da se neka banka ne može naglašeno baviti financiranjem u poljoprivredi.

Zakonskim je prijedlogom predloženo osnovati Ravnateljstvo za strukturnu i tržišnu potporu, koje bi vodilo brigu o stvaranju strateških rezervi, za slučaj rata ili drugih nevolja, ali ne bi, kao do sada stvaralo tržne zalihe.

Nacionalno vijeće za poljoprivredna i seljačka područja prati izradu i provedbu nacionalnog programa, o čemu bi upućivalo godišnje izvješće, a prijedlogom zakonskog akta predloženo je i regulirati sustav, odnosno

strukturu vijeća. Zakonom bi bila regulirana pitanja praćenja i izvještavanja o stanju u poljoprivredi, upisnika, evidencije, knjigovodstva, anketa, i svega ostalog što je nužno za vođenje smišljene, dugoročne poljoprivredne politike.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG doma za zakonodavstvo je, nakon održane sjednice, uputio pozitivno mišljenje o Prijedlogu zakona o poljoprivredi, uz primjedbu da u zakonskom prijedlogu nije definiran pojam ekološki čistog i zdravog proizvoda, te kako bi kodifikacija materije vezane uz poljoprivredu trebala biti predmetom jednog zakona, a ne kao što to nudi spomenuta koncepcija – zakon o poljoprivredi bio bi temeljni zakon na osnovu kojeg se donose posebni zakoni.

Odbor Županijskog doma za gospodarstvo i financije također je uputio pozitivno mišljenje o Prijedlogu zakona o poljoprivredi, uz neke sugestije i primjedbe:

- odredbe predloženog Zakona presuviše su općenite i svjetska praksa takav vid zakona ne poznaje. Problematiku koju obuhvaća predloženi zakon treba regulirati i definirati kroz niz drugih pojedinačnih zakona;

- predlaže se osnivanje većeg broja institucija za praćenje provođenja odredbi ovoga Zakona što će iziskivati i veći utrošak sredstava za njihovo financiranje. Navedena sredstva trebalo bi više usmjeriti za poticanje razvoja poljoprivrede, a smanjiti sredstva za financiranje navedenih institucija. Istovremeno treba posvetiti maksimalnu pažnju inspekcijском nadzoru koji bi kontrolirao provođenje ovog Zakona. Na taj način osigurala bi se kontrola od strane države o načinu korištenja financijskih sredstava namijenjenih poljoprivredi;

- potrebno je regulirati drugačiji odnos cijena među gospodarskim granama, jer sadašnji odnos cijena onemogućava brži rast poljoprivrede, tj. šteti poljoprivredi;

- odredbama ovog Zakona trebalo bi zaštititi poljoprivredne proizvođače i to na način da država otkupljuje višak njihovih proizvoda, koje ne mogu plasirati na tržištu, i na taj način spriječiti pojavu uništavanja tržišnih viškova poljoprivrednih proizvoda;

- pri davanju poticaja za proizvodnju određenih poljoprivrednih proizvoda posebno treba voditi računa o

komparativnim prednostima pojedinih županija za proizvodnju određenih poljoprivrednih proizvoda;

- posebno treba voditi računa da se u ovom Zakonu naglasi socijalni aspekt, u predloženom Zakonu nedostaje generalni pristup tom problemu.

Odbori ZASTUPNIČKOG doma za zakonodavstvo i za poljoprivredu i šumarstvo podupiru donošenje Zakona o poljoprivredi, ali su uputili i neke primjedbe i prijedloge.

Članovi Odbora za zakonodavstvo predložili su da se u članku 2. na razvidniji način odredi obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, da se u članku 6. preispita da li korisnici novčanih sredstava i drugih oblika potpore mogu biti osobe koje u Republici Hrvatskoj imaju samo boravište, a ne i prebivalište, zatim, da se u članku 16. preispita rješenje prema kojemu propis koji se odnosi na određivanje područja, kriterija i iznosa, te područja s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi donosi Vlada, jer postoji mogućnost da se to uredi posebnim zakonom.

U članku 29. predloženo je izostaviti odredbu jer se njome ne uređuje ni jedno pitanje koje već nije uređeno posebnim propisima, a u članku 30., stavak 1. dopuniti odredbu o voćarstvu i u sljedećem stavku precizirati kako se radi o državnom proračunu i drugim izvorima u skladu sa zakonom. U članku 32. predloženo je preispitati usuglašenost stavaka 1. i 3. jer nije razvidno kojim će se zakonskim aktom osnovati Hrvatska poljoprivredna komora, u članku 37., stavak 2., nije razvidno kojim će aktom ministar odrediti koja će poljoprivredna gospodarstva morati voditi knjigovodstvo (predloženo je da to bude podzakonski akt, s javnom objavom), a članak 51. trebalo bi dopuniti jer korisnik može pored novčanih sredstava ostvariti pravo i na neki drugi oblik potpore u poljoprivredi.

Odbor ZASTUPNIČKOG doma za poljoprivredu i šumarstvo predlaže da se Zakonom o poljoprivredi defini- ra poljoprivreda kao strateška privredna grana, da se termini korišteni u zakonskom prijedlogu usklade s »Nacionalnom klasifikacijom djelatnosti«, da se pobliže precizira definicija poljoprivrednika i obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, te da se analitički razrade mjere zemljišne politike. Također, ustanove za pružanje usluga u poljoprivredi trebale bi obavljati i stručne poslove, koji se odnose na voćarstvo, te da bi u sastavu Vijeća za istraživanje u poljoprivredi trebali biti i predstavnici dru-

gih poljoprivrednih proizvođača. Predloženo je zatim i da se umjesto navedenog Vijeća osnuje Hrvatski poljoprivredni institut za znanstvena istraživanja u poljoprivredi, te je podržana inicijativa za osnivanje Hrvatske poljoprivredne komore, ali drže da bi prije toga bilo dobro osnovati seljačku komoru, koja bi kasnije pre- rasla u poljoprivrednu.

Većinom glasova Odbora odlučeno je predložiti donošenje zaključka kojim se zadužuje Vlada Republike Hrvatske, da prije upućivanja Konačnog prijedloga zakona o poljoprivredi, uputi Izvješće o provedbi postojeće Strategije razvitka hrvatske poljoprivrede ili da dostavi novi Prijedlog strategije razvitka hrvatske poljoprivrede u svrhu usklađivanja Konačnog prijedloga zakona sa spomenutom strategijom.

RASPRAVA

Nakon što je zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva **Tomislav Ledić** uvodno obrazložio Prijedlog zakona o poljoprivredi, predsjednik Odbora Županijskog doma za gospodarstvo i financije **Stjepan Marić** nije iznio stav Odbora, već je pozvao zastupnike, članove Odbora, da u pojedinačnoj raspravi iznesu svoje brojne primjedbe, kako bi bile bolje i preciznije objašnjene.

Zakon neće moći efikasno riješiti probleme

Petar Novački govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a, međutim, njegovo se izlaganje temeljilo na iznošenju osnovnih intencija zakonskog prijedloga, pa je i **Šimun Kuja-vec**, stupivši za govornicu u ime Kluba zastupnika HDZ-a upitao je li predlagatelj zakonskog akta Vlada Republike Hrvatske ili Klub zastupnika HSS-a.

Naglasio je i kako su problemi u poljoprivredi jasno definirani u Strategiji razvoja poljoprivrede iz 1993. godine. Pozdravio je nakanu predlagatelja da osigura cjeloviti normativni okvir za rješavanje brojnih problema. Prosječnom je građaninu kristalno jasno kako je upravo te probleme najteže riješiti, te da je lakše započeti njihovo rješavanje normativnim putem, nego u praksi.

• Zastupnici HDZ-a upozoravaju kako se zakonom neće moći efikasno pristupiti rješavanju detektiranih problema, bez preciznijeg normiranja, stalnog praćenja i usklađivanja primjene i djelovanja paketa poljoprivrednih zakona, međutim, upozoravaju i na mogućnost od prenormiranosti ovog područja.

Zastupnici HDZ-a upozoravaju kako se zakonom neće moći efikasno pristupiti rješavanju detektiranih problema, bez preciznijeg normiranja, stalnog praćenja i usklađivanja primjene i djelovanja paketa poljoprivrednih zakona, međutim, upozoravaju i na opasnost od prenormiranosti ovog područja.

Cilj je jasan: negativne trendove u poljoprivredi okrenuti u pozitivnom smjeru, te zaustavljanje daljnje dezorijentiranosti i devastacije potencijala, za što će biti potrebno dulje vrijeme. U protivnom je predmetna regulativa i potrebna infrastruktura za njegovo provođenje preskupa. Stoga predlagatelj navodi kako će tek procijeniti moguće učinke i izraditi nacionalni program za poljoprivredu za razdoblje od 5 godina. Osnovni je problem poljoprivrede u Hrvatskoj loša posjedovna struktura poljoprivrednih zemljišta, koja je preusitnjena, pa se teško približiti prihvatljivim granicama proizvodnosti. To je ujedno i najveća zamjerka predloženom zakonskom aktu, kojim se ni ne dotiče ova problematika. Od ukupnog broja zemljišnih posjeda 80 posto otpada upravo na male rascjepkane posjede.

Zastupnik Kujavec je predložio da ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, te poljoprivrede i šumarstva surađuju na iznalaženju rješenja za te probleme.

U članku 27. zakonskog prijedloga, koji govori o mjerama zemljišne politike, trebalo bi ostaviti mogućnost osnivanja fondova u okviru kojih bi bilo moguće kupnjom i preprodajom postupno smanjivati rascjepkanost posjeda i okrupnjavati ih, po cijena-ma povoljnijim za seljake.

Zastupnici HDZ-a se nadaju kako će mjere tržišne i cjenovne, strukturne i zemljišne politike uroditi rezul-

tatom, te da će poljoprivrednici moći dostojno živjeti od svog rada. »Vlada Republike Hrvatske ne razumije kako je biti na rubu ponora, ne razumije kako je moguće da je uz toliko uložene truda seljak i dalje nezadovoljan«, kazao je na kraju svog izlaganja zastupnik Šimun Kujavec.

Mr. **Miroslav Rožić** govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a, pitajući se je li Klub zastupnika HDZ-a sudjelovao pri izradi predmetnog zakonskog prijedloga, jer se tako moglo zaključiti iz izlaganja zastupnika Kujavca, koji je izrazito pohvalno govorio o svim aspektima zakonskog akta.

Strategija razvoja poljoprivrede iz 1993. godine iznosila je deklarativne stavove, što je samo po sebi dovoljno da se taj dokument ne može nazvati strategijom, koja mora sadržavati razrađene planove i programe, kao i vremenske okvire, već deklaracijom. Do danas ni jedna Vlada nije ponudila strategiju razvoja poljoprivredne proizvodnje u pravom smislu te riječi, iako je svima jasno kako je upravo poljoprivreda glavni pokretač cjelokupnog strateškog razvoja. Da ona postoji, i krovnim bi zakonom bilo moguće operacionalizirati nacionalnu strategiju i na taj način pridonijeti njenoj efikasnosti.

Ovim se zakonskim prijedlogom problemu ponovno pristupa s krive strane. Zastupnici u čije ime govori nemaju ništa protiv donošenja krovnog zakona u poljoprivredi, koji bi činio sintezu parcijalnih zakona, te njegove usklađenosti s normativom Europske unije, međutim, paradoksalnom ocjenjuju činjenicu da se on ne temelji na zacrtanoj i razrađenoj strategiji poljoprivrednog razvoja Republike Hrvatske.

Nije postignut nikakav pomak u odnosu države prema ovoj proizvodnoj grani koja se nalazi u velikim poteškoćama, te problemima koji sežu duboko. Ne može se jednim zakonom zaštititi poljoprivrednu proizvodnju od dezorijentiranosti, do koje dolazi u nedostatku kvalitetne nacionalne strategije razvitka poljoprivrede, pa se događa da država uvozi svinjetinu jer je u jeku turističke sezone nastala nestašica, a nekoliko mjeseci ranije seljak nije mogao prodati svoje svinje.

Upozorio je na upitnu ispravnost termina »tržni redovi«, iz članka 13. zakonskog prijedloga, te je opširno iznio svoje viđenje problema s mineralnim gnojivom u Republici Hrvatskoj. Tom je prilikom kazao kako je država većinski vlasnik jedne tvornice

ce mineralnih gnojiva u Republici Hrvatskoj, a posljednja je na ljestvici njihove uporabe, te je iznio stav kako bi i taj problem trebalo ugraditi u zakon, i to u okviru poticajnih mjera države, koja bi trebala odrediti visinu novčanih poticaja po toni proizvedenog mineralnog gnojiva, kako bi se Petrokemiji Kutina omogućilo jasnije sagledavanje situacije i nastup na tržištu.

Za repliku se potom javio zastupnik Šimun Kujavec koji je ocijenio kako će mr. Rožić dokazati pametniji pristup problematici od onog koji je zauzeo HDZ tek kad HSP dođe na vlast. Parafrazirajući ekonomistu Davida Ricarda kazao je kako je hrvatska poljoprivreda čudna stvar – svi se u nju razumiju. Svaka strategija završava deklarativnim željama, ukoliko se normativnim putem ne prenese u praksu.

Ima i drugih puteva, osim normativnog, za rješavanje problema, ali je podržao intenciju predlagatelja jer je pokazao određenu razinu senzibiliteta u odnosu na ozbiljnost problema u kojem se raspravlja.

Provođenje strategije bez krovnog zakona potpuno je nemoguće, zaključio je Šimun Kujavec.

Optimizam radi potpore zadružnom i poslovnom udruživanju

Mr. **Ankica Mamić (LS)** podržava najavljenju drugačiju politiku države u odnosu na poljoprivredu, te se složila kako se ne razumiju baš svi u nju, ali vide stanje na terenu, koje pokazuje da poljoprivredna proizvodnja opada usprkos porastu potpore poljoprivrednoj proizvodnji. Već 50 godina se u Hrvatskoj raspravlja o problemima u poljoprivredi i otocima, kazala je zastupnica Mamić, međutim, bez rezultata. Za probleme u poljoprivredi uglavnom se krive rat i pretvorba, ali i prije rata je bilo puno neobrađenih zemljišta. Veliki problem i provođenje inspeksijskog nadzora, jer seljak može pokazati posjedovni list za bilo koje zemljište, a inspektor to neće moći provjeriti. Napominjući kako bi trebalo drugačije razmišljati o zatvaranju ratarskog i stočarskog ciklusa, LS-ova zastupnica se osvrnula i na potrebu koordinirane akcije Ministarstva poljoprivrede i šumarstva i Ministarstva turizma, te širem otvaranju mogućnosti hrvatskim braniteljima da u najam uzmu poljoprivredna zemljišta.

Također je upitala je li potrebno osnovati novu instituciju ili je dovo-

ljno da se dio Hrvatske gospodarske komore bavi samo poljoprivredom, budući da je sama poljoprivreda dio gospodarstva i izrazila svoje nezadovoljstvo činjenicom da se pravo na novčani poticaj ostvaruje samo temeljem katastarskog izvotka.

»Optimizam budi jedino opredjeljenje Vlade da podupire zadružno i poslovno udruživanje u poljoprivredi«, ocijenila je Ankica Mamić na kraju svog izlaganja, izražavajući nadu kako će jednom biti moguće doći do konkretnih podataka temeljem kojih će se moći procijeniti može li poljoprivredna proizvodnja prehraniti domaće stanovništvo i po kojoj cijeni.

Žarko Katić (HSL) se složio kako je ključno pitanje upravo ono na što je ukazala prethodna govornica: možemo li i po kojoj cijeni proizvesti dovoljno za svoje potrebe? Sadašnja situacija pokazuje kako domaća proizvodnja nije dostatna. Irska je po površini jedva nešto veća od Hrvatske, a proizvodi 9 puta više mesa od svojih potreba, što definitivno ima svoj ratio, jer se etablirala kao turistička destinacija. Hrvatska je, osim u proizvodnji peradi, vina, pšenice i kukuruza, izrazito deficitarna. Prosječan hrvatski seljak će reći kako nema gdje prodati svoj proizvod, što ukazuje na kroničan problem s distribucijom poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, budući da se tim poslovima bavi tek manji broj trgovačkih društava.

• Najsporniji dio zakona su institucijska potpora i nositelji poljoprivredne politike.

Opredijeljenost za obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo je najbolji način poljoprivredne proizvodnje, jer »poljoprivreda traži čovjeka cijeli dan, ona nije određena za radno vrijeme, godišnje doba, pa to ne mogu tako kvalitetno raditi trgovačka društva ili neke druge pravne osobe«. Najbolje je kada članovi obitelji zajedno rade, zajedno ostvaruju prihod i žive od toga prihoda.

Donošenje jednog općeg, krovnog zakona je dobar potez međutim, trebalo bi uključiti još neke odredbe iz zakona koji će se tek donositi ili koji već postoje, primjerice o poljoprivrednom zemljištu i naknadama i poticajima u poljoprivredi ili o ekološkoj proizvodnji.

Problematika poljoprivrede raspršena je u cijelom nizu zakona, zakona o stočarstvu, o veterinarstvu, o

sjemenu i sadnom materijalu, vinu i zaštiti bilja, šumama, lovu, morskom ribarstvu, slatkovodnom ribarstvu i tako dalje. Zastupnik stoga podržava kodifikaciju i smanjenje broja zakonskih tekstova o ovoj djelatnosti.

U članku 16. govori se o potpori područjima s težim uvjetima gospodarstva u poljoprivredi, su depopulacijska područja samo općenito navedena, a nije delegirano ministru ili Vladi da precizira koja su to područja.

Zastupnik Katić je već predlagao da to budu ona područja općina ili gradova koja su u dva uzastopna popisa stanovništva zabilježila pad broja stanovništva, jer broj stanovnika može padati ili rasti ali ako je dva uzastopna popisa bio negativan onda je to očito da je to područje depopulacijsko.

Izraz »zakonom zaštićena područja« misli da također treba precizirati, jer je trenutno važeći termin područja od posebne državne skrbi.

Odredbe iz članaka 19. i 20. ocijenio je vrlo kvalitetnim, jer je stručno osposobljavanje u poljoprivredi i potpora ulasku mladih u poljoprivredu neophodan preduvjet da bi naša poljoprivreda zaživjela, jer ne mogu stariji ljudi modernizirati poljoprivredu i unapređivati proizvodnju.

Najsporniji dio zakona su institucijska potpora i nositelji poljoprivredne politike. Uz ustanove koje već postoje, kao što je Zavod za vinogradarstvo, vinarstvo, Zavod za zaštitu bilja, predlaže se osnivanje čitavog niza novih institucija, čije će poslovanje previše koštati i ići na teret poreznih obveznika, to više što se djelokrug nekih tijela poklapa.

Zastupnik Katić je pozvao pravnike da komentiraju činjenicu da Prijedlog zakona ne sadrži dio u kojemu bi se sankcioniralo kršenje zakona, napominjući kako nije protupravno da se kazne propišu nekim drugim aktom, ali to nije baš česta praksa, te je predložio da se one propišu ovim zakonom, a ne odlukom ministra. Katić je također istaknuo potrebu provođenja mjera koje bi znatno olakšale poslovanje poljoprivrednicima, a to su: prodaja ili davanje u zakup i koncesiju državnog zemljišta, sređivanje katastra i gruntovnice, s ciljem okrupnjavanja posjeda. S tom je problematikom posredno povezan i Zakon o nasljeđivanju u koji bi trebalo intervenirati na način da će se omogućiti nasljeđivanje zemljišta onima koji ga obrađuju, a ostalima pravično obeštećenje.

Željko Režić (HSL) drži kako je osnovna nejasnoća zakonskog prijedloga sadržana u činjenici da se uvodi

pojam obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, jer nije razvidno na kojem će temelju ulaziti u sustav PDV-a. Do sada su, naime, poljoprivrednici poslovali u sastavu PIK-ova, ili kao trgovačka društva.

Napomenuo je i problem okrupljivanja zemljišta, te kako je jasno zašto je to potrebno, ali drži kako je neizvjesno što će biti sa zemljištima koja su otkupljivali i u njih ulagali PIK-ovi, te sa zemljištima koja su od staračkih domaćinstava otkupljivali PIK-ovi putem godišnjih iznosa.

Nepostojanje prijenosa znanja o poljoprivredi u sustavu školstva i propadanje sustava koji su ranije educirali ljude koji rade na zemlji također predstavlja jedan od osnovnih problema, iznio je na kraju svog izlaganja zastupnik Režić.

Namjera je dobra, ali inicijativa neučinkovita

Stjepan Micolčić (HDZ) ocjenjuje kako se Prijedlogu zakona o poljoprivredi ne mogu poreći dobre namjere, ali može nepostojanje svršishodnosti i učinkovitosti. Raniji govornici točno su detektirali probleme hrvatske poljoprivrede, a Vlada ih predlaže riješiti jednim općim zakonom, iz kojeg će proizići posebni zakoni, pa Micolčić drži kako se zapravo radi o postizanju dnevno-političkih ciljeva. Osvrnuo se potom na daljnje snižavanje cijena hrvatskih poljoprivrednih proizvoda, radi ulaska u WTO, te o poskupljenjima goriva i gnojiva, koji su neophodni za poljoprivrednu proizvodnju. Predložio je da se u Prijedlogu zakona o poljoprivredi ne spominje pojam obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, već samo seljak, odnosno poljoprivredno gospodarstvo, jer ne prihvaća obrazloženje predlagatelja kako ti termini nisu kompatibilni statističkim domaćim i međunarodnim komunikacijama, što nije točno jer je istovjetan pojam na njemačkom ili slovenskom sasvim kompatibilan.

Zbog svega navedenog zastupnik ne može podržati Prijedlog zakona o poljoprivredi.

Miroslav Prpić (HDZ) drži da zakonski prijedlog predviđa previše institucija za provođenje osnovnih intencija zakona, to više što će one iziskivati mnoge nepotrebne troškove, budući da Sektor za poljoprivredu Hrvatske gospodarske komore ispunjava funkciju davanja podrške i promicanja domaće poljoprivrede. Trebalo bi raditi na objedinjavanju funkcija pojedinih tijela kako bi se

sprječilo nepotrebno trošenje proračunskog novca i smanjio pritisak na seljake zbog dodatnih članarina koje će morati plaćati.

Predložio je da se definira termin mješovito seljačko gospodarstvo i nositelje poljoprivredne proizvodnje, te je upozorio na činjenicu da se često zloupotrebljavaju odredbe Zakona o novčanim poticajima. Paradoksalno je da se angažiraju tisuće poljoprivrednih inspektora, a u isto vrijeme postoji armija nezaposlenih ljudi u županijskim uredima. Na kraju je zastupnik Prpić istaknuo važnost educiranja mladih kadrova, radi poboljšavanja obrazovne i dobne strukture zaposlenih u poljoprivredi, jer bez toga neće biti moguće imati perspektivan poljoprivredni razvoj.

Mr. **Franjo Križanić (HDZ)** nije se složio sa zastupnicima koji su ustvrdili kako predmetni zakonski prijedlog ne sadrži praktičnu, već samo uopćeno-normativnu dimenziju. Prijedlogu zakona o poljoprivredi valja pristupiti tako da se naznačeni ciljevi u budućnosti mogu ostvariti kroz jasnu metodologiju i instrumente.

Zastupnik podržava Prijedlog zakona o poljoprivredi i dodaje kako je osnovni problem poljoprivrede u Hrvatskoj rascjepkanost zemljišnih posjeda, što zasigurno predstavlja ograničavajući faktor za pojedine strukture proizvodnje. Te bi nedostatke trebalo na neki način pretvoriti u prednost, stoga podržava ideju o regionalizaciji proizvodnje i promišljanju potreba i bilanca u poljoprivredi. Kad se jednom stvori bazna infrastruktura, bit će lakše kasnije je razraditi, jer je sasvim sigurno kako mala i rasparcelirana zemljišta ipak mogu uroditi uspješnom i konkurentnom proizvodnjom. Hrvatska nepotrebno uvozi velike količine voća i povrća, iako ima pogodne uvjete za vlastitu proizvodnju, jer država to smišljeno ne potiče.

Osvrnuo se potom o strateškom značenju poljoprivrede za svaku državu, iako je ona rijetko bazna proizvodna grana, ali hrana predstavlja strateški proizvod, a zemlja je, za razliku od ostalih, nepotrošiv prirodni resurs.

Među ostalim, poljoprivredna proizvodnja utječe na proizvodni ciklus drugih grana i djelatnosti.

Zastupnik Križanić je iskazao svoje zadovoljstvo člankom 9. zakonskog prijedloga, kojim je predviđeno formiranje minimalnih cijena, u slučajevima poljoprivrednih viškova, gdje bi se država trebala pojaviti kao zadnji kupac, a seljak ne bi proizvođač s gubitkom. Najveća šteta nastaje

kad proizvod propadne. U tom će smislu podnijeti amandman, kad zakonski prijedlog bude upućen na drugo čitanje.

Nije mnogao podržati ideju o osnivanju poljoprivredne komore, budući da bi to isto bilo moguće učiniti za svaku proizvodnu granu, ali je pozdravio namjeru da se osnuju združne asocijacije koje se uvijek pokazuju kao najbolji partner državi, koja sama neće moći doprijeti do svakog seljaka. Na kraju svog izlaganja ustvrdio je kako bi poljoprivredna proizvodnja trebala biti podijeljena na dva segmenta: potentnu i socijalnu proizvodnju.

Građani imaju pravo na potpunu informaciju

Dr. **Slobodan Lang (DC)** je podsjetio kako je prije 40 dana upozoravao na opasnost od pojave kravljeg ludila u Hrvatskoj i potrebu poduzimanja preventivnih mjera.

Pismeno se, s tim u vezi, obratio predsjedniku Vlade, i ministrima poljoprivrede i šumarstva, zdravstva i ekologije. U međuvremenu je Gradski ured za školstvo preporučio da se djeci u vrtiću više ne servira govedina, što je uznemirilo roditelje, koji ne mogu dobiti odgovore na svoja brojna pitanja.

Građani bi trebali imati pravo na potpunu informaciju i da nadležni organi preuzmu odgovornost. Trebalo bi imenovati samostalnu komisiju, koja neće ovisiti o političkim grupama, te prestati optuživati medije da šire paniku, jer je zabrinutost sasvim opravdana.

U Velikoj Britaniji je došlo do gubitka u visini od 7,5 milijardi funti, radi pojave kravljeg ludila.

Na kraju svog izlaganja ponovno je upozorio na potrebu preventivnog djelovanja i preuzimanja odgovornosti.

Petar Novački (HSS) istaknuo je kako HSS nije predlagatelj zakona o poljoprivredi, ali ga vidi kao svoj doprinos općoj politici vladajuće koalicije koje je dio.

Sve će se dobronamjerne i konstruktivne primjedbe i prijedlozi morati uvažiti i ugraditi u zakon.

Teško je izdvojiti najvažniji dio zakonskog prijedloga, budući da se njegova prava vrijednost može sagledati jedino imajući u vidu cjelinu zakonske inicijative. Složio se sa zastupnicima koji su ocijenili kako treba raditi na uklanjanju limitirajućih faktora, prije svega na okrupnjavanju zemljišnih posjeda. Tu bi trebalo uključiti i elemente socijalne politike, te oslobađati staračka domaćinstva i pomalo otkupljivati zemljišta, te ih ponovno prodavati, nenasilnim putem, nadajući se kako će taj proces što kraće trajati.

Ivan Stančec (HSS) je istaknuo kako je potpuno nevažno tko predlaže zakonski akt, i iz koje stranke dolazi, ako je prijedlog dobar. Seljaci bi trebali sami odlučiti o tome tko će i koliko njih raditi u poljoprivrednoj komori, jer će ih na koncu konca sami i plaćati. Ocijenio je potom i kako Hrvatska gospodarska komora nije ništa učinila za hrvatske seljake, te kako bi se seljaci trebali sami organizirati u zadrugama i raznovrsnim zajednicama. Poljoprivredna bi komora trebala biti konzultativno i regulirajuće tijelo koje bi spriječilo situacije da se jedne godine kukuruzom loži vatra, a druge se pitati čime će se nahraniti stoka.

Zbog toga je apelirao na zastupnike tražeći od njih jedinstvo i potporu Prijedlogu zakona o poljoprivredi.

Josip Majdenić (HDZ) podsjetio je kako je HDZ predložio Strategiju razvoja poljoprivrede u prošlom saborskom sazivu, koja je bila i donesena, uz potporu tadašnje opozicije, međutim, u ostvarivanju zacrtanih ciljeva zabilježeni su samo manji pomaci. Ta je činjenica bila jedan od utega koji su na parlamentarnim izborima prevagnuli u korist šestorke, kazao je Majdenić, te upitao zašto se sada donosi nova strategija, umjesto da se normira postojeća. Ocijenio je potom kako se zapravo radi o kupovanju vremena i pokušaju da se nekoj budućoj Vladi prebaci »vruć krumpir«. Unatoč tome što će zastupnik osobno dati podršku predmetnom zakonskom aktu, jako je zabrinut za sudbinu hrvatskog seljaka, jer ne čudi da SDP ne zauzima neke radikalnije stavove, s obzirom na stranačku orijentaciju, međutim, ocjenjuje kako je HSS, kao predvodnik socijalnog sloja hrvatskih građana, potpuno zakazao.

Posljednji je govornik u raspravi o Prijedlogu zakona o poljoprivredi bio **Šimun Kujavec (HDZ)**, koji je dao bezrezervnu podršku za uvođenje termina »seljačko gospodarstvo«, te apostrofirao administrativnu notu cjeline

• Njegova prava vrijednost može se sagledati imajući u vidu cjelinu zakonske inicijative.

zakonske regulative koja će proisteci iz krovnog zakona. Hrvatski seljaci očekuju od države da propiše okviru za njihovo poslovanje, što je istovremeno jedan od osnovnih problema, jer ga upravo ta očekivanja uspravljaju, a i troškovi koje će proizvesti primjena normative ići će na teret seljaka.

Zastupnici Županijskog doma su, nakon održane rasprave, glasovali o Prijedlogu zakona o poljoprivredi i većinom glasova (1 suzdržan) podržali predmetnu zakonsku inicijativu.

Prije prelaska na raspravu o ovom zakonskom prijedlogu predsjednik Doma **Zlatko Tomčić** je sugerirao da se zbog opsežnog dnevnog reda provede objedinjena rasprava o Zakonu o poljoprivredi i o Zakonu o poljoprivrednom zemljištu. **Ivo Fabijanić (SDP)** je informirao zastupnike da se većina članova Odbora za poljoprivredu i šumarstvo slaže s tim prijedlogom, budući da se mnoge stvari u ta dva zakona preklapaju.

Po riječima **Luke Trconića**, Klub zastupnika HSS-a drži da ima argumenta za objedinjenu raspravu, ali ne inzistira na tome.

Dr. Mate Granić je iznio mišljenje Kluba zastupnika DC-a, da bi objedinjena rasprava bila racionalnija. Za razliku od njih, **Vladimir Šeks (HDZ)** je napomenuo da se ipak radi o dva sadržajno različita zakona (iako imaju dodirnih elemenata) zbog čega se njegovi stranački kolege zalažu za odvojenu raspravu.

Drago Krpina (HDZ) je upoznao zastupnike s prijedlogom Odbora za poljoprivredu i šumarstvo da se, u slučaju objedinjene rasprave o navedenim zakonskim propisima, vrijeme trajanja pojedinačnih istupa zastupnika produži na 15 minuta a predstavnika klubova zastupnika na 20 minuta.

Zaključivši da bi se na raspravu o načinu rada potrošilo previše vremena, predsjednik Doma je povukao svoj prijedlog. Nakon toga je **Ivo Fabijanić** apelirao na zastupnike da u pojedinačnoj raspravi o navedenim zakonima u potpunosti poštuju Poslovnik, kako se ne bi gubilo vrijeme u preklapanju pojedinih tema.

Osnovne intencije Prijedloga zakona o poljoprivredi zastupnicima je obrazložio ministar poljoprivrede **mr.**

Božidar Pankretić. Nakon toga ih je **Drago Krpina** upoznao sa stajalištima Odbora za poljoprivredu i šumarstvo, a potom su dobili riječ predstavnici klubova zastupnika.

Blagi pozitivni pomaci

Znakovito je – kaže **Zlatko Tomčić**, glasnogovornik Kluba zastupnika HSS-a, da je ministar poljoprivrede, uz predsjednika Vlade, bio glavna zvijezda jučerašnjeg aktualnog prijepodneva (zastupnici su mu uputili najveći broj pitanja). I u dosadašnjoj praksi, pa i u ranijim sazivima Sabora, vrlo često se govorilo o poljoprivredi, budući da problemi s kojima se suočava ta grana dosad nisu uspješno rješavani. Stoga se u javnosti mogu čuti različite ocjene stanja u toj djelatnosti – tvrdi se da je katastrofalno, ponižavajuće za seljačku populaciju, itd. Po riječima zastupnika određene blage pozitivne konotacije zamjećuju se tek od prošle godine, nakon formiranja nove hrvatske Vlade i promijenjene kadrovske strukture u resornom Ministarstvu.

• Činjenica da je trenutno u proceduri više zakona iz oblasti poljoprivrede svjedoči o namjeri Vlade i resornog ministarstva da se napokon presiječe »gordijski čvor« hrvatske poljoprivrede, odnosno da se u tu oblast uvede više reda.

Činjenica da je trenutno u proceduri više zakona iz te oblasti (uz ovaj, zakon o poljoprivrednom zemljištu, o ekološkoj proizvodnji, o slatkovodnom ribarstvu, o novčanim poticajima, o zadrugama, itd.) svjedoči – kaže – o namjeri ove Vlade i Ministarstva poljoprivrede i šumarstva da se nakon 45 godina tavorjenja u prethodnom sustavu, te neuspješnog rješavanja ovog važnog nacionalnog pitanja u proteklih 10 godina, napokon presiječe »gordijski čvor« hrvatske poljoprivrede, odnosno da se u tu oblast uvede više reda (promjenom politike poticaja, boljom organizacijom otkupa, boljom kontrolom granica, strateškim odlukama oko sanacije PIK-ova, itd.). Dakako, sve to nije dovoljno, ali treba priznati da je, u sadašnjim gospodarskim uvjetima, ipak na rubu mogućeg.

Tomčić je napomenuo da Klub zastupnika HSS-a u potpunosti podupire donošenje jednog ovakvog krovnog zakona koji će, prvi put u našoj državi, urediti ukupno područje poljoprivrede. Posebno podržavaju predložene mjere tržišno-cjenovne, strukturne i zemljišne politike koje bi trebale jamčiti prehrambenu sigurnost stanovništva, pridonijeti jačanju konkurentnosti hrvatske poljoprivrede na domaćem i svjetskom tržištu i omogućiti primjereni standard seljacima, a potrošačima izbor poljoprivrednih proizvoda po pristupačnim cijenama.

Obiteljska gospodarstva – nositelji proizvodnje

Po riječima zastupnika važno mjesto u ovom zakonu imaju obiteljska poljoprivredna gospodarstva (treba koristiti termin »obiteljsko seljačko gospodarstvo«) koja moraju ostati nositelji, posebno primarne poljoprivredne proizvodnje, s tendencijom smanjivanja zemljišnih resursa u području društava kapitala. Međutim, njegovi stranački kolege nisu uvjereni u to da zakonom treba predvidjeti obvezno članstvo tih gospodarstava u Hrvatskoj poljoprivrednoj komori. Po njihovu mišljenju Ravnateljstvo za tržišnu i strukturnu podršku u poljoprivredi treba definirati na način predviđen člankom 34. (alternativna formulacija ne dolazi u obzir). Smatraju, nadalje, da vlasništvo nad zemljom ne može biti jedini uvjet za formiranje obiteljskog seljačkog gospodarstva, nego i proizvodnja na toj zemlji. Spomenimo i njihove sugestije da se iz definicije tog gospodarstva briše pojam članova (pitanje obiteljskih odnosa riješeno je drugim zakonima) te da se zakonom definira i mješovito seljačko obiteljsko gospodarstvo. Prijeko je potrebno, smatraju, jače naglasiti ekološki prihvatljivu poljoprivrednu proizvodnju (to je konkurentna i komparativna prednost hrvatske poljoprivrede) te jasnije definirati poljoprivredne zadruge, bez obzira na to što uskoro predstoji i donošenje Zakona o zadrugama.

Tomčić je na kraju izrazio uvjerenje haesesovaca da ovaj krovni zakon, uz navedene korekcije, može bitno pridonijeti bržem rastu dohotka u poljoprivredi, poboljšanju kvalitete života naših seljaka te lakšem prilagođavanju hrvatske poljoprivrede Europskoj uniji i funkcioniranju Svjetske trgovinske organizacije.

• Obiteljska poljoprivredna gospodarstva moraju ostati nositelji, posebno primarne poljoprivredne proizvodnje, s tendencijom smanjivanja zemljišnih resursa u području društava kapitala.

Ne smiju se izostaviti veterinarske usluge

Govoreći u ime Kluba zastupnika HKDU-a/HSP-a, **Anto Kovačević** je konstatirao da Hrvatski demokršćani dijele mišljenje HSS-a kad je riječ o socijalnom i tržišnom gospodarstvu, obiteljskom gospodarstvu, itd. Pridružuju se, stoga, njihovu pozivu da se napokon presijeku svi »gordijski čvorovi« koji kočé razvitak hrvatske poljoprivrede.

U nastavku je primijetio da pojedine zakonske odredbe ne odražavaju stvarno stanje u poljoprivredi te da se od rješenja koja sadrže ne može očekivati unapređenje te gospodarске grane. Primjerice, u članku 2. točka 1. poljoprivreda je definirana kao gospodarska djelatnost koja obuhvaća proizvodnju poljoprivrednih proizvoda i usluga u poljoprivredi, osim veterinarskih. U Klubu demokršćana i pravaša, međutim, smatraju da se te usluge ne mogu izostaviti jer su organski vezane uz stočarsku proizvodnju koja je sastavni dio poljoprivredne djelatnosti. Naime, brojni poljoprivredni proizvodi namijenjeni su prehrani stoke a jedna od zadaća veterinarstva je zaštita životinja od posljedica nezdrave prehrane, što omogućuje i proizvodnju kvalitetnijih i zdravstveno ispravnih poljoprivrednih proizvoda – mesa, mlijeka, jaja, itd. Točno je – kaže zastupnik – da je veterinarska djelatnost određena Zakonom o veterinarstvu, ali akceptirana je i Zakonom o stočarstvu, pa nema razloga da to ne uvaži i Zakon o poljoprivredi. Važna uloga stočarstva, odnosno zdravih životinja na poljoprivrednu proizvodnju, posebice se može ilustrirati na primjenu pčelarstva, kaže Kovačević.

Spomenuo je i to da domaće, a i teško osvojivo i osjetljivo svjetsko tržište poljoprivrednih proizvoda inzistira na prometu samo zdravstveno ispravnih proizvoda. Zbog toga spomenuti zakoni nalažu da stočarska proizvodnja bude pod stalnom veteri-

narskom zdravstvenom zaštitom i kontrolom.

Ne usvoji li se njihov prijedlog da se i veterinarske usluge uključe u definiciju poljoprivredne djelatnosti, vjerojatno ni veterinarski stručnjaci neće biti u poljoprivredno savjetodavnoj službi predviđenoj člankom 30., što je u suprotnosti sa Zakonom o veterinarstvu, upozorava Kovačević. Iznio je i sugestiju svojih stranačkih kolega da se točka 2. stavka 1. u članku 30. (govori o tome da ustanove za pružanje usluge u poljoprivredi, među ostalim, obavljaju stručne i upravne poslove koji se odnose na uzgojno-seleksijski i reprodukcijski rad u stočarstvu) dopuni riječima: »i zaštitu zdravlja stoke«. Kako reče, demokršćani i pravaši nemaju ništa protiv toga da članovi Vijeća za istraživanje u poljoprivredi i seoskom području budu diplomirani inženjeri agronomije, ali predlažu da se predvidi i članstvo doktora veterinarske medicine te, po potrebi, i drugih struka.

Poljoprivredno zemljište je rasparcelirano

Glasnogovornik Kluba zastupnika HSLŠ-a, **Marko Baričević**, najprije se osvrnuo na stanje u poljoprivredi, Spomenuo je da u Hrvatskoj ima ukupno 3,2 milijuna hektara poljoprivrednog zemljišta, od čega je 2 milijuna ha u privatnom, a 1,2 milijuna u državnom vlasništvu, dakle bez pravog gazde. Naveo je, također, da se dugoročno, posebno zbog rata, poljoprivredna proizvodnja smanjuje, a bruto društveni proizvod stagnira, da imamo negativnu trgovinsku poljoprivrednu bilancu, nepovoljne kredite, itd. Zbog nedovoljne proizvodnje većine poljoprivrednih proizvoda (višak imamo samo u vinu, pšenici, kukuruzu i peradarskom mesu) velike količine poljoprivrednih proizvoda se uvoze, tako da se pokrivenost uvoza izvozom kreće oko 50 posto, loša nam je struktura sjetve (73 posto žitarica), nemamo dovoljno ovčjeg, goveđeg i svinjskog mesa, mlijeka, povrća i voća.

• Poljoprivredno zemljište mora biti definirano Zakonom o poljoprivredi, kao krovnim propisom, a ne da se predlagatelj poziva na Zakon o poljoprivrednom zemljištu.

Podsjetio je na to da je poljoprivredno zemljište rasparcelirano (prevladavaju mješovita gospodarstva na površini od nekoliko hektara) te na činjenicu da se u posljednjih 100 godina obradive površine po stanovniku gotovo prepolovila. Dakako, zahvaljujući znanosti proizvodnja se umnogostručila, ali ni to nam nije dovoljno. Zbog svega toga su itekako dobro došla oba zakona o poljoprivredi, iako nisu savršena (to se u drugom čitanju može popraviti amandmanima).

Poljoprivredno zemljište definirati ovim zakonom

Po mišljenju haeselesovaca poljoprivredno zemljište mora biti definirano Zakonom o poljoprivredi, kao krovnim propisom, a ne da se predlagatelj poziva na Zakon o poljoprivrednom zemljištu. Smatraju, nadalje, da u zakonu nije dovoljno naglašen pojam udruživanja poljoprivrednika te da ustrojstvo resornog ministarstva ne bi trebalo biti regulirano ovim zakonom. Njihovo je mišljenje, također, da treba više naglasiti odnos poljoprivrede prema drugim gospodarskim granama u Hrvatskoj. Spomenimo i zamjerku da zakon nedovoljno ističe biološke pojmove karakteristične za hrvatsku poljoprivredu, te da nisu naznačeni odnosi između biljne i stočarske proizvodnje, kao temeljnih grana u poljoprivredi. Daljnja je njihova primjedba da treba jasnije definirati obiteljsko gospodarstvo (ne treba dodavati termin »seljačko« jer vlasnik tog gospodarstva ne mora biti seljak).

Sugeriraju, među ostalim, da se u zakonskim odredbama najprije istaknu ciljevi a onda mjere, zatim da se uvede norma o zemljišnoj renti, naveđu izvori novca za poticaje, da se zakon šire odredi prema zadrugarstvu, itd. Mišljenja su da bi ovaj zakon morao nešto reći i o planiranju u poljoprivrednoj proizvodnji, o bilancama, pa i o rajonizaciji poljoprivredne proizvodnje u Hrvatskoj (primjerice, grehota je proizvoditi pšenicu u dolini Neretve ili u Istri kad ona daje bolje rezultate u Slavoniji i Baranji, i sl.). Upozoravaju, nadalje, da gotovo ništa nije rečeno o nasljeđivanju poljoprivrednog zemljišta, odnosno potrebi da se zaustavi cijepanje ionako presitnih parcela te o tome kako će se riješiti problem staračkih domaćinstava koja imaju po jednu kravicu i jedno jutro zemlje. Predložili su, među ostalim, izmjene i dopune u članku 16. u kojem se navode područja s težim uvjetima gospodarenja u

poljoprivredi, za koja će se posebnim propisom definirati kriteriji i iznosi potpora. Njihova je sugestija da se »otoci i poluotok Pelješac« razdvoje u »otoke prve skupine« i »otoke druge skupine i poluotok Pelješac« (tako su razvrstani i Zakonom o otocima). Na taj bi se način, uz predviđene potpore, omogućila i primjena posebnih mjera kod otoka iz prve skupine.

Zastupnik Baričević je na kraju napomenuo da Klub zastupnika HSLS-a prihvaća Prijedlog zakona o poljoprivredi.

Početak reforme u poljoprivredi

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, **Dragica Zgrebec** je konstatirala da donošenje spomenutih zakona koji reguliraju područje poljoprivrede znači početak normativne, ali i stvarne reforme u toj oblasti. Napomenula je da, unatoč značajnom padu ove gospodarske grane u ukupnom gospodarenju, ona još uvijek ima ogromno značenje u gospodarskoj aktivnosti ali i u zapošljavanju u Hrvatskoj. Naglasila je, također, da poljoprivreda mora imati poseban status (proizvodnja hrane je strateško opredjeljenje svake zemlje) te da se sadašnji problemi, a i oni koji nastaju nakon ulaska Hrvatske u WTO, mogu efikasno rješavati samo osmišljenom državnom politikom (dakako, ne u kratkom roku i bez velikih financijskih ulaganja).

U tom kontekstu spomenula je da je udio poljoprivrede u bruto društvenom proizvodu pao na oko 9 posto, u zaposlenosti na oko 13 posto a u vanjskotrgovinskoj bilanci, zajedno s preradom, na oko 12 posto, uz još uvijek značajan deficit u platnoj bilanci. Podsjetila je na dugoročni trend smanjivanja opsega poljoprivredne proizvodnje (1997. je proizvedeno svega 80 posto u odnosu na proizvodnju 1991. godine) unatoč značajnim proizvodnim resursima.

• Tijekom pretvorbe i privatizacije najviše štete učinjeno je upravo u djelatnostima poljoprivrede i prehrambene industrije.

U nastavku je upozorila na velike oscilacije cijena poljoprivrednih proizvoda (u dužem razdoblju evidentiran je rast cijena ratarskih kultura i pad cijena stoke) te neuvažavanje

specifičnosti poljoprivredne proizvodnje koju karakterizira dug proizvodni ciklus i dugo razdoblje držanja zaliha. Zbog izjednačavanja kreditne i porezne politike za tu djelatnost s onima koje imaju brz obrtaj kapitala poljoprivreda je danas financijski vezana uz nepovoljno kreditiranje, što osjetno poskupljuje proizvodnju (na to utječe i sadašnji porezni sustav).

Ustvrdila je, nadalje, da je tijekom pretvorbe i privatizacije najviše štete učinjeno upravo u djelatnostima poljoprivrede i prehrambene industrije. Po riječima zastupnice državne intervencije u otkupu viškova poljoprivrednih proizvoda nerijetko su bile praćene aferama, a zbog neosmišljene politike poticaja mala sredstva planirana Proračunom više su bila u funkciji socijale, nego li rasta proizvodnje. Budući da dosadašnja zemljišna, trgovinska, poticajna, kreditna i porezna politika nije davala željene efekte (uz to se i često mijenjala) krajnje je vrijeme da se i na o vom području, pogotovo nakon ulaska Hrvatske u WTO i izvjesnijeg budućeg ulaska u Europsku uniju, naprave ozbiljne promjene, kaže zastupnica i podsjeća na to da Hrvatska ima relativno očuvanu poljoprivredu u ekološkom smislu.

U nastavku je izjavila da Klub zastupnika SDP-a podržava donošenje ovog zakona koji, po njihovoj ocjeni, dobro problematizira područje poljoprivredne proizvodnje. Naime, njime se utvrđuje dugoročna poljoprivredna politika i mjere njezina provođenja a prioritetan je cilj – prehrambena sigurnost stanovništva. Temeljem ovog zakona, kaže dalje zastupnica, hrvatska poljoprivreda se opredjeljuje za obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo čime su dugoročno utvrđeni nositelji ove proizvodnje. Esdepeovci smatraju značajnim i definiranje regionalnog razvoja te utvrđivanje područja s težim uvjetima gospodarenja kojima bi se pružala diferencirana potpora (brdsko – planinska, otoci i poluotok Pelješac, depopulacijska područja te zakonom zaštićena područja).

Po riječima zastupnice novina u poljoprivrednoj politici je i utvrđivanje različitih vrsta potpora – za razvitak, investicije, stručno osposobljavanje i regionalni razvitak. Pozitivnim ocjenjuju i predložene mjere zemljišne politike kojima se utječe na racionalno gospodarenje poljoprivrednim zemljištem, kao posebnim dobrom, te definiranje ustanova za pružanje usluga u poljoprivredi, napose osnivanje poljoprivrednog informativnog

centra. Pozdravljaju i uvođenje zakonske obveze za izradu Nacionalnog programa za poljoprivredu i seoska područja za razdoblje od 5 godina, te osnivanje Nacionalnog vijeća, kao stručnog i savjetodavnog tijela Vlade, koje bi trebalo pratiti izradu i provedbu tog programa.

Po mišljenju esdepeovaca trebalo bi više istaći povezanost poljoprivredne proizvodnje i prerađivačke industrije te, ovisno o potrebama državnih bilanci, mjerama državnog poticaja smanjivati razlike u profitabilnosti pojedinih poljoprivrednih grana (osiguravajući minimalnu profitabilnost svake djelatnosti, ali ne na teret visokoprofitabilnih poljoprivrednih proizvodnji). Zastupnica je najavila da će njeni stranački kolege glasovati za predloženi Zakon o poljoprivredi, ali sugeriraju da se do drugog čitanja u stručnim i interesnim krugovima provede šira rasprava o ovom i Zakonu o poljoprivrednom zemljištu.

Najprije strategija a potom zakon

Drago Krpina, glasnogovornik Kluba zastupnika HDZ-a, podsjetio je na početku svog izlaganja na činjenicu da su i u proteklih desetak godina teme iz oblasti poljoprivrede redovito pobuđivale veliku pozornost zastupnika, te da su mnogi dokumenti koji su se ticali te problematike doneseni međustranačkim konsenzusom. To je i logično – kaže – kada se zna da oko 2 mln. ljudi živi na selu te da se oko 500 tisuća obitelji intenzivno ili ekstenzivno bavi poljoprivredom. Uzgred je primijetio da političari nerijetko govore o problemima sela i poljoprivrede ne toliko s namjerom da ih pokušaju riješiti, nego da pridobiju glasove seljaka.

U tom kontekstu spomenuo je da su prije 3. siječnja 2000. godine neki sada vrlo istaknuti političari na vlasti predvodili seljake u njihovim demonstracijama. Ti isti seljaci su kasnije kažnjavani od ondašnje oporbe, a sadašnje vlasti, zbog navodnog krivog parkiranja traktora na autocestama. Spomenuo je i sudbinu zastupnika Lončara koji je, kako reče, bio žestoki kritičar poljoprivredne politike HDZ-a. Ista ta retorika koja ga je dovela na listu HSS-a za izbor saborskih zastupnika sada ga je – kaže – izbacila iz te stranke, budući da u međuvremenu nije promijenio stil svojih komentara.

Nakon osamostaljenja Hrvatske nismo imali sreću da se u miru bavimo preustrojem one socijalističke, odnosno komunističke poljoprivrede čija

je svrha bila uništiti hrvatsko selo, a od naših seljaka napraviti proletere, kaže Krpina. Naime, većina naših seljaka je nekoliko godina ratovala, umjesto da se bavila poljoprivredom a danas, nakon rata, zemlja nam je zasuta milijunima mina. Protjeklo desetljeće, uz sve pozitivne pomake u agrarnoj politici HDZ-a (bilo je i grešaka) bilo je dobro vrijeme za trgovce koji su, zahvaljujući ratnim okolnostima, poprilično zarađivali uvozeći goleme količine hrane i poljoprivrednih proizvoda iz inozemstva. Nažalost, taj se trend nastavio i danas, budući da nakon prijema Hrvatske u WTO nije došlo do očekivanog pada cijena prehrambenih i poljoprivrednih proizvoda (razlika završava u džepovima trgovaca).

• Vlada bi se najprije trebala izjasniti o provedbi postojeće strategije razvitka hrvatske poljoprivrede ili ponuditi novu, a tek potom predložiti zakon o poljoprivredi, po uzoru na onaj o trgovačkim društvima.

Podsjetio je, među ostalim, na to da su u Hrvatskom saboru posljednjih godina konsenzusom izglasana tri bitna dokumenta – strategija razvitka hrvatske poljoprivrede (1995.) te zaključci o poduzimanju mjera za unapređivanje stanja u toj oblasti (1996. i 1998. godine). Međutim, problem je bio u provedbi tih zaključaka jer u vrijeme vlasti HDZ-a resorni ministri nisu bili dovoljno politički snažni da bi unutar Vlade nametnuli rješavanje problema te grane. Nažalost, u tom se pogledu ni danas nije ništa popravilo, pa treba razmisliti kako da mi, kao Parlament, ojačamo političku poziciju ministra poljoprivrede, kaže Krpina.

Predloženi propis deklarativan

Po njegovima riječima Klub zastupnika HDZ-a ne može dati potporu ovakvom deklarativnom zakonu koji ne daje odgovore na bitne izazove i probleme hrvatske poljoprivrede. Stajalište je njegovih stranačkih kolega da bi se Vlada najprije trebala izjasniti o provedbi postojeće strategije razvitka hrvatske poljoprivrede ili ponuditi novu, a tek potom ponuditi cjelovit zakon po uzoru na onaj o trgovačkim društvima.

Naime, predloženi zakonski tekst je toliko škrt da u poglavlju o mjerama tržišno-cjenovne politike nema ni spomena o dovršetku i konačnoj uspostavi sustava nacionalnih veletržnica, na čemu se radi već više godina (to su, očito, spriječili trgovci i šverceri). Nadalje, mjere strukture politike su puka deklaracija, u poglavlju o zemljišnoj politici uopće nema govora o okrupnjavanju obiteljskih gospodarstava, o strategiji upravljanja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države, itd., a poljoprivredno zemljište je definirano jednim člankom s par fraza (ovim zakonom bi trebalo riješiti temeljna pitanja definicije poljoprivrednog zemljišta). Osim toga, krajnje je vrijeme da Hrvatska dobije svoj institut za poljoprivredu, a ne nikakva činovnička i administrativna birokratska vijeća koja će se baviti istraživanjem u poljoprivredi, kaže zastupnik. Mišljenje je njegovih stranačkih kolega da treba uspostaviti i konzorcij za kreditiranje u poljoprivredi (po uzoru na europske zemlje) u kojem bi sudjelovala država i poslovne banke.

Rješenja u ovom zakonu trebala bi omogućiti da se iskoriste hrvatske prednosti u poljoprivredi, sačuvano čisto zemljište, osobito sada kad je europsko stočarstvo u krizi, zatim klimatske prednosti, te turističke privlačnosti Hrvatske, zaključio je Krpina.

Reagirajući na njegove riječi **Ivo Lončar (nezavisni; izabran s liste HSS-a)** je izjavio da je ocjena »tragično« ili »katastrofično stanje«, koja se provlačila kroz njegove komentare, preblaga za ono što je HDZ napravio za vrijeme svoje desetogodišnje vladavine, napose hrvatskom agraru. Naime, zemlja koja može proizvesti višestruko veće količine hrane od potreba svojih građana uvezla je u tom razdoblju (prema službenim podacima) prehrambenih proizvoda u vrijednosti od 7 mlrd. dolara (realna brojka se kreće između 10 i 14 mlrd. dolara). Samo 1999. godine Hrvatska je uvezla iz Hercegovine 85 posto potreba govedine, teletine i junetine, iako cijela ta regija nema više od 20 krava i 50 svinja, tvrdi Lončar.

Na kraju je pojasnio da nije bio član HSS-a ali da je ponosan što je nosio njihovu listu. Kako reče, razišao se sa svojim prijateljima iz HSS-a isključivo zbog neslaganja oko bitnih pitanja u svezi s agrarom.

Da je Lončar bio nositelj liste HSS-a, a nikad član te stranke te da ga, dak-

le, HSS nije isključio – ispravila je Krpinu **Ljubica Lalić**.

Drago Krpina je najprije Lončaru uzvratilo da nije ocjenjivao (ne)točnost njegovih kvalifikacija već konstatirao da je Lončareva »slika hrvatske poljoprivrede« bila ista do 3. siječnja i nakon toga, da je samo promijenjena slika HSS o njemu (pozitivna do 3. siječnja, negativna nakon toga). Ispravljajući zastupnicu Lalić, ustvrdio je da nije ni rekao da je Lončar bio je isključen već da nije više u Klubu zastupnika HSS-a. Na listi HSS-a bio je, napomenuo je, upravo zbog istih kvalifikacija (»tragedija«, »katastrofa«) kakve upotrebljava i danas. **Ljubica Lalić** nazvala je Krpinine riječi insinujacijom (»HSS nikad nije kvalificirao svoj odnos s Lončarom, koji je bio nositelj liste«).

• Kvalitetna podloga za kvalitetan zakon, ali je predug rok za izradu nacionalnog programa.

Odnose između Ive Lončara i HSS-a prepustite nama – zamolio je Krpinu **Ivo Lončar**, dometnuvši kako mu je i HDZ predložio da bude nosilac liste.

Previše se ostavlja na odluku Vladi i ministru

Klub zastupnika narodne stranke i Liberalne stranke, čiji je stav obrazložio **Darko Šantić (HNS)** podržao je predloženo, posebno zadovoljan orijentacijom Zakona prema zaštiti prirodnih resursa, očuvanju i poboljšanju okoliša i ekoloških standarda te uvođenjem ekološkog proizvoda u Zakon. Ocijenio je da je procjena stanja veoma kvalitetna te ustvrdio da se nudi kvalitetna podloga za kvalitetan zakon. Valja, međutim, razmisliti nije li predug rok za izradu nacionalnog programa te ne bi li bilo uputno da se donese istovremeno s drugim čitanjem (s kojim ne treba žuriti).

Ovaj Klub zamjerio je predlagatelju što previše konkretnih rješenja ostavlja na odluku ministru i Vladi uz upozorenje kako će se većina poljoprivrednika veoma teško naći u tekstu zakona. Druga je primjedba – u Prijedlogu se ne razlučuju dovoljno fizičke od pravnih osoba. Tu su zatim: prijedlog da se proširi opis i značenje poljoprivrednog proizvoda; upozorenje kako regionalni razvitak ne bi smio biti na šestom mjestu među mjerama strukturne politike (ako redo-

slijed znači i prioritet); zahtjev da se među mjerama zemljišne politike nađu arondacija, komasacija i hidromelioracija; ocjena da bi u Vijeću za istraživanja u poljoprivredi trebali biti »poljoprivredni stručnjaci« (a ne »diplomirani inženjeri agronomije«).

Konkurentnost – samo proizvodnjom autohtonih proizvoda

Za što će za predloženo glasati Klub zastupnika Primorsko-goranskog saveza i Slavonsko-baranjske hrvatske stranke objasnio je **Damir Jurić (SBHS)**. Uvodno je napomenuo kako se ovim zakonom Hrvatska ne hvata ukoštac samo s gospodarskim već i socijalnim i demografskim problemom te da se pitanje poljoprivrede mora riješiti i radi pridruženja Europskoj uniji. S tim u svezi spomenuo je Poljsku koja s niskoproduktivnom i samodostatnom poljoprivredom, u kojoj je zaposleno previše ljudi ne može ući u Europsku uniju. Nju i Hrvatsku, naglasio je, povezuje činjenica što je sve vrijeme »socijalističkog eksperimenta« više od 80 posto površina bilo u vlasništvu seljaka.

*• **Bilo bi nerazumno da se iz ideoloških razloga unište bivši kombinati koji nisu nastali isključivo nacionalizacijom obiteljskih seljačkih gospodarstava već povijesno – na temelju veleposjeda Eugena Savojskog u Baranji i grofova Eltz u Vukovaru i slično.***

Poljoprivredna proizvodnja na 18 milijuna parcela neisplativa je i bez smanjivanja njihova broja neće se postići konkurentnost poljoprivrede, rekao je Jurić, upozorivši zatim kako Hrvatskoj nedostaje strategija razvoja poljoprivrede. Koju se mora preusmjeriti u pravcu proizvodnje proizvoda »koji nisu međunarodno usporedivi«. Jer se konkurentnost na svjetskom tržištu može postići samo proizvodnjom specifičnih, autohtonih proizvoda. Kako reče, kilogram pšenice treba biti prerađen u druge proizvode, kilogram mesa u druge, sofisticirani, s većim učešćem znanja, što znači da bez dobre prerađivačke industrije poljoprivredna proizvodnja nema smisla. Ključ svega su i investicije jer promjene nisu moguće bez

ulaganja (apsurdno je da je policijski budžet veći od poljoprivrednog). Agrobanka bi u narednih 10–20 godina mogla bitno pomoći transformaciji poljoprivrede u visoko učinkovitu gospodarstvu granu.

Iz ovog izlaganja izdvajamo još upozorenje kako bi bilo nerazumno da se iz ideoloških razloga (preferiranje tzv. obiteljskog gospodarstva) unište poljoprivredna poduzeća, bivši kombinati koji nisu nastali isključivo nacionalizacijom obiteljskih seljačkih gospodarstava već povijesno – na temelju veleposjeda Eugena Savojskog u Baranji i grofova Eltz u Vukovaru te slično. Usitnjenost je jedan od ključnih problema pa je jedan od načina da se tom problemu pristupi na pravi način – poticanje poljoprivrednih zadruga.

Dobar okvir za razumnu politiku

Klub zastupnika DC-a, u čije ime je govorio dr. **Đuro Njavro**, ocijenio je da je zakonski prijedlog dobar okvir unutar kojega će se moći voditi razumna politika prema agraru te upozorio da svaki razgovor o gospodarstvu vezan uz poljoprivredu mora sadržavati u sebi spoznaju da Hrvatska ima i plavu oranicu – more. Također valja imati na umu da je uz ovaj potreban i cijeli niz drugih zakona, a i to da će u okviru priključenja Svjetskoj trgovinskoj organizaciji u idućih pet godina razina zaštite hrvatske poljoprivrede iz godine u godinu biti sve niža. Hrvatska će poljoprivreda biti izložena konkurenciji zapadnoeuropske, izuzetno subvencionirane poljoprivrede, ali i one s jugoistoka Europe, gdje se poljoprivrednik zadovoljava 3–5 puta nižim dohocima od onih koje očekuje hrvatski radnik ili poljoprivrednik. Predloženi zakon ne daje odgovor na ta pitanja (i ne očekuje se, ali ga je potrebno naznačiti, napomenuo je zastupnik), kao ni na ona da je: poskupjelo mineralno gnojivo, ukinute carine na uvoz, da je porasla cijena »plavog dizela« i sl.

*• **Oprez kad je riječ o primjeni genetski manipuliranog materijala. Upravo kašnjenje u primjeni novih tehnologija može biti prednost Hrvatske koja je može pretvoriti u oaze ekološke poljoprivrede.***

Klub zastupnika DC-a protivi se povećanju minimalne površine za dobivanje poticaja. Ne zato, napomenuo je zastupnik, što ne znaju da ekonomičnu proizvodnju daje samo veliki posjed već zato što si Hrvatska u ovakvim gospodarskim i socijalnim okolnostima (više od 15 posto sugrađana selo i agrar koristi kao dopunski izvor prihoda; nezaposlenost) ne može dozvoliti tako brze promjene i što mjeru povećanja površine za poticaje treba popratiti paletom mjera (od kreditne do drugih politika).

Predstavnik DC-a naglasio je da ta stranka podržava: promociju obiteljske poljoprivrede i privatnog sektora u poljoprivredi, da je za jednak odnos kod poticaja prema onima koji siju jedan hektar, pet hektara ili par tisuća hektara te za postupno okrupnjavanje posjeda. Apelira na oprez kad je riječ o primjeni genetski manipuliranog materijala (»neka prođe deset, dvadeset i više godina, pa ćemo vidjeti što je s primjenom tih novotarija u našem agraru«) te ukazuje kako upravo kašnjenje u primjeni novih tehnologija može biti prednost Hrvatske, koja je može pretvoriti u oazu ekološke poljoprivrede.

Redefinirati Strategiju iz 1995. ili donijeti novu

Da zakonski prijedlog podržava Klub zastupnika nacionalnih manjina zastupnike je izvijestila mr. **Zdenka Čuhnil**. Uvodno je napomenula da je prije donošenja ovog zakona trebalo redefinirati strategiju razvoja poljoprivrede iz 1995. (koja nije zaživjela) ili donijeti novu. Nakon što se osvrnula na elemente koji svjedoče o lošem stanju poljoprivrede te razloge smanjenju poljoprivredne proizvodnje iz 1991. do 1995., zastupnica je ustvrdila kako je Hrvatska umjesto izvoznika hrane postala uvoznikom poljoprivrednih proizvoda »sa seljacima na ulici«. Ukazala je zatim na dualizam vlasništva i proizvodnje u poljoprivredi. S jedne strane 500 tisuća obiteljskih gospodarstava posjeduje 80 posto obradivog zemljišta prosječne veličine ispod 2,7 hektara, s velikim brojem usitnjenih parcela. Dominira svaštarska proizvodnja u kojoj su veličina i rascjepkanost posjeda postali ograničavajući čimbenik proizvodnje pa okrupnjavanje posjeda komasacijom nema alternative. S druge strane je 20 posto državnoga, bivšega društvenog zemljišta, kojima gospodare kombinati, još u procesu privatizacije i pretvorbe (s viškom kapaciteta i radne snage).

Klub zastupnika nacionalnih manjina predložio je da se precizira što sve obuhvaća poljoprivredu (nabrojati sve – od usjeva, vrtnog i ukrasnog bilja, uzgoja stoke, peradi i drugih životinja do uslužnih djelatnosti, uključujući veterinarsku), a što sve poljoprivredno zemljište (nabrojati sve površine te zemljišta koja je moguće privesti kulturi); analitički definira obuhvatnost pojedinih mjera zemljišne politike, od konsolidacije do gospodarenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta.

Ministar poljoprivrede i šumarstva mr. **Božidar Pankretić** zahvalio je na konstruktivnim primjedbama klubova, obećavši da će najvećim dijelom biti uvažene za drugo čitanje. Rekao je kako je došlo vrijeme da se o poljoprivredi promišlja na stručan i sveobuhvatniji način, sa što manjim dnevnopolitičkim utjecajima. Izrazio je zatim nadu da su svi svjesni – zbog težine situacije u kojoj je poljoprivreda – da bi agrarnu politiku koja se utvrdi trebala provoditi svaka stranka (ili koalicija) koja će u budućnosti biti na vlasti. Ministar je zastupnike informirao da je pri kraju izrada Strategije poljoprivrede te da će se kroz nekoliko mjeseci naći u Hrvatskom saboru.

Za »seljačko obiteljsko gospodarstvo«

Ivan Kolar (HSS) predložio je da se u preambuli zakona naglasi kako je poljoprivreda gospodarska djelatnost od nacionalnog značaja za Republiku Hrvatsku i da se obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo definira kao »seljačko obiteljsko gospodarstvo«, koje kao samostalna socijalna jedinica ostvaruje »dostojan« dohodak svojoj obitelji.

• Predvidjeti interesne udruge poljoprivrednih proizvođača, koje bi mogle biti sudionik u dogovaranju odnosno ostvarivanju veze između poljoprivrednih proizvođača i države, kao kreatora poljoprivredne politike.

Po ocjeni zastupnika, poljoprivredno zemljište bi trebalo definirati kao neobnovljivi prirodni resurs od posebnog značaja za Republiku Hrvatsku. Trebalo bi, nadalje, predvidjeti interesne udruge poljoprivrednih

proizvođača, koje bi kao novi, »civilni« savjetodavni sektor mogle biti sudionik u dogovaranju, odnosno ostvarivanju veze između poljoprivrednih proizvođača i države kao kreatora poljoprivredne politike (koje uvažavaju i Ministarstvo i Vlada). Poljoprivredna komora kao krovna organizacija isprva bi, u prijelaznom razdoblju, trebala biti »Seljačka komora«, jer svi koji su sada u proizvodnji članovi su Gospodarske komore, Zadružnog saveza i sl., dok seljaci nemaju instituciju koja bi ih štitila – rekao je zastupnik.

Predloženi zakon iskorak je u tom smislu što pruža sigurnost svima koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom – zaključio je Ivan Kolar.

Dr. **Josip Torbar (HSS)** osvrnuo se na stanje poljodjelstva u svijetu (od kojega živi više od polovice čovječanstva), na rezultate znanstvene evolucije koja je utjecala na proizvodni proces u poljodjelstvu te zatim na stanje u Hrvatskoj – ustvrdivši kako je u Hrvatskoj Stjepan Radić dao politički izraz potrebi da se seljaka razumije kao čovjeka sa specifičnim potrebama i zahtjevima, »koji nikad nije na teret zajednice u kojoj živi i koji, kao primarni proizvođač, samo traži da više od njegove muke ostane u njihovom obiteljskom gospodarstvu«.

Seljak je znao, naglasio je u nastavku izlaganja, da poljoprivreda ne može živjeti niti se razvijati od praznih obećanja, jednokratnih novčanih injekcija, ako organizam tržišnih subjekata ne podiže radni elan u državi koju će seljaci smatrati svojom. I oni koji nisu znali čitati i pisati znali su brojiti i razlikovati demagogiju od stvarnosti, naglasio je Josip Torbar, dometnuvši kako se u tom duhu i takvim okolnostima prvi put donosi krovni Zakon o poljoprivredi po smjernicama Europske unije.

Nakon što je naveo neke ključne smjernice izmjena, ovaj zastupnik HSS-a je zatim ustvrdio kako neće biti lako postići tako široko postavljene ciljeve, ali da treba pokušati ostvarivati njihov smisao baš zato što je izgubljeno tako mnogo vremena. Poljoprivredni proračun se izborio za znatno povećanje sredstava u dolazećem razdoblju, što je značajno s obzirom na opću oskudicu, ali i prirodno za svrhe povećanja poticaja i spoznaju da se proizvodnja ne može pokrenuti ako svaki proizvođač ne nađe u tome svoj interes. Mora se to odraziti, napomenuo je, i na zemljišnu politiku – u pitanju prodaje zakupa i koncesije te katastarskih knjiga.

Napomenuvši kako podržava riječi Ivana Kolara da se zemlja više ne može i ne smije dalje cijepati nego

samo spajati, zastupnik Torbar rekao je da su »političke komplikacije« usporile integracijske procese, što će se najviše odraziti baš u poljoprivredi, posebno zbog pristupa Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (trebat će proizvoditi jeftinije i kvalitetnije).

Iz ovog izlaganja još izdvajamo tvrdnju kako je za budućnost sela nužno proširiti zone obiteljskog gospodarstva.

• Kod pripreme Prijedloga trebalo je uvažiti neka rješenja iz Strategije razvoja poljoprivrede iz 1995., jednog od najboljih dokumenata o hrvatskom agraru.

Loše, previše deklarativno

Ivo Lončar (nezavisni; izabran s liste HSS-a) podržao je zakonski prijedlog iako je po njegovu mišljenju loš, »previše deklarativan« zato što, kako reče, treba težiti da hrvatskom agraru bude dobro. Uvodno je ustvrdio kako je već više od 50 godina poljoprivreda rak-rana hrvatskog gospodarstva (»Hrvatska je oduvijek imala suludu politiku prema agraru«) te da je praksa pokazala kako u Hrvata svatko može biti izbornik nogometne reprezentacije i ministar poljoprivrede. Zamjerio je predlagatelju što zakon kasni bez razloga više od godinu dana (a premijer je na konstituirajućoj sjednici obećao da će taj i Zakon o poljoprivrednom zemljištu biti donešen »u roku mjesec-dva«).

Kod pripreme zakonskog prijedloga trebalo je, po ocjeni Lončara, uvažiti neka rješenja iz Strategije razvoja poljoprivrede iz 1995., jednom – po njegovim riječima – od najboljih dokumenata o hrvatskom agraru (na kojem su radili najugledniji znanstvenici i stručnjaci).

Zastupnik je, nadalje, zamjerio predlagatelju što je previše nedefiniranih stvari u Prijedlogu odnosno ostavljenih na volju ministru. Komentirajući zatim jedan od navedenih ciljeva poljoprivredne politike (da se prehrambena sigurnost stanovništva u što većoj mjeri podmiruje domaćim konkurentnim poljoprivrednim proizvodima), rekao je kako je Hrvatska jedna od rijetkih zemalja u svijetu koja može proizvesti više od 90 posto poljoprivrednih proizvoda i koja bi trebala uvoziti samo tropsko i suprotropsko voće i slično.

Osvrnuvši se na poticaje, zastupnik je ustvrdio da je to najveća pljačka hrvatskih seljaka. Kao nijedna država u Europi, Hrvatska ima »nekakve organizatore prodaje, nekakve kombinacije, zadruge«, rekao je, napomenuvši kako »hrvatski seljak nije bedast«, da ne bi znao – ako mu se da novac – kupiti reprodukcijски materijal i drugo što mu treba za poljoprivrednu proizvodnju. Nejasno je, upozorio je nadalje, što znači »poticanje dopunskih djelatnosti« na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu, a i neprecizna je definicija obiteljskoga poljoprivrednog gospodarstva.

Ivo Lončar je u nastavku izlaganja napomenuo kako razumije ministra poljoprivrede (»naslijedio je potpuno zgariste u agraru«), ukazavši zatim na u međuvremenu počinjene greške nove vlasti. Vlada se izborila za »plavo gorivo«, a onda je ono poskupjelo 40 posto, kao i mineralno gnojivo (40-70 posto), zbog tzv. organizatora proizvodnje. Zlo se napravilo uvozom hrane – ove je godine uvezeno oko 700 milijuna dolara hrane (iznos je i veći pribroji li se tome uvezeno u »gepek-tregerima«). Greške potvrđuju da aktualna vlast nema viziju u hrvatskom agraru.

Zastupnik Lončar izvijestio je zastupnike da prikuplja potpise za osnivanje istražnog povjerenstva o pšeničnoj i kukuruznoj aferi. Prva je, po njegovim riječima opljačkala državu za oko 300 milijuna kuna.

Upozorio je zatim kako je Hrvatska jedina zemlja u Europi koja potiče kombinatsku proizvodnju. »U mrtvace smo uložili milijardu i 400 milijuna kuna, 200 milijuna kuna više nego što je bio prošlogodišnji proračun za poljoprivredu, bez ijednog obrazloženja«. Naveo je i primjer – dugovanja PIK-a Vrbovec u rujnu prošle godine iznosila su 852 milijuna kuna, a danas su milijardu i sedam milijuna kuna.

• Prikupljaju se potpisi za osnivanje istražnog povjerenstva o pšeničnoj i kukuruznoj aferi.

Drago Krpina javio se radi ispravka Lončareva navoda. Nije točno da je drugačije govorio o poljoprivredi dok je na vlasti bio HDZ, rekao je, podsjetivši da je konsenzusom prihvaćene zaključke iz 1996. i 1998. pisao osobno te da bi se i Lončar s njima složio. Ustvrdio je zatim kako je Lončar prije izbora, kod ondašnje

oporbe bio nacionalni heroj, a sada je katastrofičar.

Ivo Lončar je odgovorio da je i smijenjen zato što ga je Šeks napadao. Još je dometnuo kako ne zna što o njemu misli aktualna vlast, a i da ga to ne zanima.

Ljubica Lalić podsjetila je da su i zaključci i Strategija doneseni na prijedlog HSS-a.

Vladimir Šeks je Lončaru uzvratilo tvrdnjom da ga nije napadao te da nije smijenjen zbog njegovih napada, ali da je (Lončar) znao pretjerivati, kao što to ponekad i sad čini, dok je zastupnici Lalić rekao kako je raspravu o stanju u poljoprivredi vođena na prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a – da je taj Klub predložio 19 točaka, a Klub zastupnika HSS-a 4–5 točaka koji su objedinjeni međustranačkim dogovorom.

Ivo Lončar pozvao je oporbu (ondašnju vlast) i sadašnju vlast (ondašnju oporbu) da ispravi bilo koji njegov »krivo iznesen podatak«.

Stjepan Henezi (SDP) podržao je predloženo uz napomenu kako je u postojećoj usitnjenosti i nepovezanosti hrvatske poljoprivrede premali broj onih koji bi mogli povezati poslovanje i napraviti reda. Ako se i javljaju onda je to u funkciji monopolišta, na teret onoga kome pomažu.

Zastupnik je zatim ustvrdio da su, kad je riječ o nositeljima poljoprivredne proizvodnje u Hrvatskoj nastale vrijednosne razlike u tom segmentu. Uvelike se razvilo obiteljsko poljoprivredno poduzetništvo (kvalitativno obuhvatnija definicija) te valja obratiti pozornost na taj proces, zbog prijelaznog razdoblja. Nije dobro – naglasio je – sukobljavati politiku koja je od seljaka htjela napraviti proletera i onu koja je od proletera htjela učiniti kmeta.

Zastupnik je, među ostalim, posebno pozdravio predviđene mjere kontrole i nadzora te ocijenio da bi te poslove (pa makar bila riječ i o Nacionalnom vijeću za poljoprivredu i seoska područja) trebalo preuzeti Ministarstvo poljoprivrede.

Zaštititi mala gospodarstva

Marijan Maršić (HSS) započeo je izlaganje upozorenjem da je prije riječ o temeljnom nego krovnom zakonu (»kuća se gradi od temelja prema gore«). Nakon što je naveo neka od predviđenih rješenja, zadržao se na obiteljskom gospodarstvu. Izjavio je da su bez jasnog i jednoznačnog pristupa obiteljskim gospodarstvima u poljoprivredi i na selu moguća mnogostruka lutanja ili, pak, samo

prihvaćanje liberalno-profitabilnog načina privređivanja, koji – dometnuo je – čak i može biti uspješan, posebice u proizvodnim segmentima.

Jedino osloncem na obiteljsko gospodarstvo moguće je, međutim, ostvariti pet temeljnih ciljeva koje mora postaviti država u poljoprivredi: organiziranost poljoprivredne proizvodnje na cjelokupnom nacionalnom prostoru; zaposlenost odnosno ostatak seljaka na selu te vraćanje ugleda imenu i statusu seljaka; dostatna proizvodnja po seljaku primjerenim a potrošaču prihvatljivim cijenama; proizvodna i socijalna sigurnost onih koji se bave poljoprivredom; poticanje gospodarske i kulturne aktivnosti svih žitelja na seoskim prostorima.

Zastupnik Maršić je, nadalje, upozorio da primjerenim socijalnim programom treba da budu zaštićena mala gospodarstva, da »bakama i djedovima« treba osigurati primjerenu starost.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo zastupnikovu napomenu kako u okviru mjera strukturne politike treba provesti računa o područjima od posebne državne skrbi, te sugestiju zastupnicima da, u skladu s primjedbama o deklarativnosti zakonskog prijedloga, predvidi koja bi rješenja umjesto uredbama i drugim propisima trebalo predvidjeti ovim zakonom.

Uređuju se odnosi u poljoprivredi

Stjepan Živković (HSS) je ocijenio da se pred zastupnicima nalaze vrlo važni zakonski prijedlozi (o poljoprivredi i zemljištu) jer se njima uređuju odnosi u poljoprivredi. Smatra da njihova primjena ujedno znači novi početak te predstavlja temeljni zaokret u strateškoj grani hrvatskog gospodarstva.

• Važnost zakona je u poticanju da se živi na selu i bavi poljoprivredom, očuva nacionalno bogatstvo, stvori kultura življenja, te popravi demografska slika sela.

Dovodeći ih u vezu s općom globalizacijom u svijetu, smatra ih vrlo važnim, i drži da predstavljaju put u iznalaženju mogućnosti da se iskoriste svi prirodni resursi i ljudski potencijali. Međutim, u tumačenju pola-

zi od činjenice da onaj tko može proizvesti dovoljno hrane za sebe i za izvoz, može biti samostalan i konkurentan na tržištu.

Pohvaljujući predloženi zakon, »kreće se s mrtve točke«, smatra da treba iskoristiti vrijeme do ulaska u Europsku uniju da bi se stvorili uvjeti i na tom tržištu postali konkurentni. Važnost zakona nalazi i u poticanju da se živi na selu i bavi poljoprivredom, očuva nacionalno bogatstvo, stvori kultura življenja, te popravi demografska i socijalna slika sela.

Takva konstatacija povlači pitanje korekcije, odnosno okrupnjavanja prosječnog posjeda koja sada iznosi 3 hektara, s čime se, ocjenjuje, ne može biti konkurentan. U tom rješenju valja bolje definirati što je seljačko obiteljsko gospodarstvo, i pritom se ne smije zaboraviti na činjenicu da branitelji moraju imati povlašteni status. Zastupnik smatra da još predstoji rješavanje pitanja mehanizacije koja je na selima dijelom zastarjela, a protjeranima oteta.

Ljubica Lalić (HSS) je izrazila žaljenje što se sada, prvi put, unatoč velikim poljoprivrednim resursima dobiva zakon kojim se uređuju ciljevi i mjere poljoprivredne politike. U vremenu nakon Domovinskog rata, zatvaranja radnih mjesta i povratka razvojačenih branitelja, povećan je udio u broju seljaka, u odnosu na popis iz 1991. godine. Poljoprivreda kao gospodarska grana sve više upada u teškoće iako je još 1995. godine definirana, ali ne i provedena, strategija razvitka hrvatske poljoprivrede.

U sadržaju članka 3. (jasno definirani ciljevi poljoprivredne politike) iščitava da seljaci nikada više neće trebati slušati kako se poljoprivreda ne isplati a da je jeftinije hranu uvoziti.

I zastupnica je stavila naglasak na potrebi opstanka na selu, očuvanju kulturnih i tradicijskih vrijednosti, te na stvaranju sigurnosti za seljake da će za proizvedeno dobiti svoj novac. U tom smislu, smatra da je potrebno smanjiti prevlast trgovaca.

Budući da stranka kojoj pripada, obiteljsko seljačko gospodarstvo smatra nositeljem poljoprivredne proizvodnje drži da ga treba, kao osnovni oblik proizvodnog organiziranja, zaštititi zakonom od usitnjavanja, ali i kroz nasljedno pravo.

Poboljšice koje se planiraju donijeti u zakonskom prijedlogu vidi u omogućavanju – interesnog učlanjenja u Komoru, Saboru se nameće da

često raspravlja o stanju u poljoprivredi (postavljeni su rokovi za ostvarenje ciljeva), a Ministarstvo ima obvezu da svake godine do 30. lipnja dostavi tzv. zeleno izvješće o stanju u poljoprivredi.

Pohvalu zaslužuje i prijedlog za osnivanje institucija u poljoprivredi te rješenje o kontroli učinkovitosti.

Prvo je trebalo donijeti strategiju razvitka

Josip Sesar (HDZ) je bio mišljenja da je prije donošenja zakona trebalo donijeti strategiju razvitka poljoprivrede, te nacionalni program s kratkoročnim i srednjoročnim ciljevima. Smatra da je trebao biti izrađen prijedlog strategije razvoja agrara i za područja od posebne državne skrbi, što je samo potvrda da je potrebno provesti raščlambu postojećeg stanja. O zakonu za koji se kaže da je krovni, drži da je tek objedinio postojeću zakonsku regulativu, no novina je da se prvi put definira obiteljsko gospodarstvo, premda preostaje raspravljati o prijedlogu o poduzetništvu, mišljenja je zastupnik.

Glede predloženih novina (poljoprivredna komora, ravnateljstvo, nacionalno vijeće, »zeleno izvješće«, povećanje broja upisnika) zastupnik smatra da je »previše institucija za praćenje u poljoprivredi koje se financiraju iz proračuna, a još se i preklapaju s postojećim. Bilo bi više koristi da se umjesto vijeća osnovao nacionalni institut i »okupila pamet na jednom mjestu«.

Mišljenja je da je Prijedlogom trebalo definirati pitanje mješovitih gospodarstava te obiteljska gospodarstva utvrditi kao nositelje proizvodnje u poljoprivredi, a prijetio je i da se kombinata prvo uništilo a sada se ponovno spašava. Glede kombinata smatra da valja ispitati »nije li to miješanje vode i vatre«.

Nadalje, uvjeren je da prijedlog zakona treba definirati sustav potpora i poticaja da bi se omogućilo snižavanje cijena poljoprivrednih proizvoda, te omogućiti njihovu konkurentnost na tržištu, pogotovo što predstoji ulazak u WTO. Sada se međutim, događa upravo suprotno. Naglasio je da treba definirati pitanje zaštite vitalnih interesa obiteljskog gospodarstva, te uvesti učinkoviti upravni i inspeksijski nadzor, a u sklopu mjera strukturne politike, definirati izobrazbu kadrova za poljoprivredna zanimanja. Time bi se, naime, poboljšala dobnja i obrazovna struktura poljoprivrednika.

• Treba definirati pitanje zaštite vitalnih interesa obiteljskog gospodarstva, te uvesti učinkoviti upravni i inspeksijski nadzor, a u sklopu mjera strukturne politike definirati izobrazbu kadrova za poljoprivredna zanimanja.

Preostaje urediti najvažnije – kvantum dohotka obiteljskog gospodarstva radi procjene koliko je robe za tržište a koliko za vlastite potrebe. Već iz rečenoga, smatra zastupnik vidljivo je kolika je potreba za strategijom razvoja, a nakon nje i cjelovitog zakona koji će poljoprivredniku pružiti sigurnost da može živjeti od svoga rada.

Dr. Ante Simonić (HSS) je započeo izlaganje konstatacijom da je hrana strateški proizvod. Donošenjem zakona reguliraju se mjere kojima se stimulira proizvodnja kvalitetne i zdrave hrane, i cilj mu je zadržati i unaprijediti prirodni način življenja. Radi toga je poljoprivredi neophodna državna skrb, dodao je.

Izrazivši zadovoljstvo naglaskom na važnosti obiteljskog seljačkog gospodarstva koje time postaje vitalnim političkim čimbenikom, zadovoljan je osmišljavanjem specijalizirane pomoći i osnivanjem poljoprivrednog informacijskog centra.

Posluživši se citatom Vladinog strateškog promišljanja za razdoblje od 2000. do 2004. godine zastupnik je istaknuo elemente koji mu se čine posebno značajnim. S jedne se strane podržavaju procesi globalizacije koji vode unapređivanju poljoprivrede a s druge strane upozorava na potrebu usmjeravanja reformi na razini nacionalnog razvoja, a ne isključivo unutar »kolonijalnih nadnacionalnih institucija kao što su međunarodni monetarni fond, svjetska banka i slično«. U tome je naveo primjer Kine koja je u proteklim godinama imala porast a zadržala je autonomiju u mnogim područjima makro-ekonomske politike.

Štoviše, povećava se popis zemalja koje poduzimaju mjere zaštite od globalnog financijskog tržišta. Stoga je, dajući apsolutnu podršku neophodno potrebnom krovnom zakonu, prepoznao u njemu mjere kojima će se zaštititi nacionalni interesi »u grubo međunarodnoj utrci«.

Već i sada postoji bojazan od kolapsa malih seljačkih gospodarstava

ulaskom u Europsku uniju, i prisutnog preuzimanja kontrole snabdijevanja hranom, odnosno onemogućavanja upotrebe vlastitog sjemena i prisiljavana da se kupuje sjeme od multinacionalnih korporacija. Time se stvara nova ubojita tehnologija protiv neposlušnih država, pa je utoliko veća potreba za ovim zakonom – rekao je zastupnik. Smatra da predviđa niz spomenutih situacija i na svoj način omogućava ulazak u globalni svijet.

U završnici izlaganja zauzeo se za povrat imovine zemljišnih zajednica i decentralizaciju poduzeća Hrvatske šume te je predložio da se promijeni naziv Ministarstva u »Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva, ribarstva i prehrane«.

Seljak ima premalo zemlje

U nastavku se o prijedlogu raspravljalo u trajanju od 10 minuta. Prvo-prijavljeni je bio, kako je sam rekao »prvi seljak SDP-a« **Josip Leko**.

Posluživši se usporednim podacima o veličini seljačkih imanja koji govore da je u posljednjih 100 godina u zemljama EU povećano tri puta a u hrvatskoj je 3,5 puta smanjeno, podsjetio je da imamo oko 500 obiteljskih imanja prosječne veličine 2,9 hektara, te nekoliko stotina poduzeća koji obrađuju državnu zemlju s površinom od 450 tisuća hektara.

Povećana je ratarska proizvodnja jer se intenzivno obrađuje državno zemljište, pa je hrvatska poljoprivreda šezdesetih više izvozila nego uvozi-la dok je sada registriran veći uvoz za 3 milijarde kuna. Istovremeno su europske zemlje razvile državnu poljoprivrednu politiku do zavidne visine, te izradile vrlo složen interventni mehanizam pomoću kojeg država razvija vlastitu poljoprivrednu proizvodnju. U razdoblju o kojem je riječ, te su države razvile svoju poljoprivrednu prerađivačku industriju te zakonima uredile mjere ekonomske politike, a nama to tek predstoji (zakon o zemljištu, carinske i porezne zakone, uređivanje cijena pojedinih proizvoda, tržišnu intervenciju, stvaranje fondova za financiranje i razvoj poljoprivrede, fondova za poticanje i održavanje proizvodnje i fondova za stimulaciju izvoza).

Konstatiravši da su u posljednje vrijeme donijeti propisi o zdravstvenoj zaštiti, higijenskim uvjetima, ekologiji, genetskom manipuliranju, drži da hrvatska državna poljoprivredna politika mora voditi računa o postojećim prilikama i uvjetima u zemlji, i na osnovi toga utvrditi ciljeve i zada-

tke – zaustaviti daljnji pad proizvodnje hrane, stabilizirati razinu proizvodnje, donijeti niz mjera za povećanje ukupne proizvodnje, smanjiti cijenu hrane i uvoz, odrediti odnose u poljoprivredi prema prilikama, donijeti mjere koje će ubrzati proces okrupnjavanja obiteljskih imanja i stvoriti proizvođače hrane.

Prenosi iskustvo zapadnoeuropskih zemalja u kojima se proizvodnja stoke, peradi, mlijeka, voća, povrća, cvijeća, grožđa uspješno razvija upravo u okviru obiteljskog imanja, a kod nas je koči neriješeno pitanje financiranja. Naime, poslovne banke i dalje nerado daju kredite vlasnicima obiteljskih imanja, a i oni su vrlo nepovoljni što se tiče kamata, garancija i rokova.

Povoljnijim financiranjem brzo bi se pokrenuo proces obnove obiteljskog gospodarstva, rekao je, izrazivši nadu u što skorije efekte postupanja.

Kombinatima se daje a seljacima ne

Ante Grabovac (HSL) je prigovorio malom broju zastupnika u sabornici i njihovoj nezainteresiranosti za donošenje zakona koji smatra jednim od najznačajnijih grana gospodarstva. No, mišljenja je da je prvo trebalo donijeti strategiju razvoja hrvatske poljoprivrede, a tu granu definirati kao stratešku gospodarsku granu. Također je trebalo definirati obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (naglasak nije na seljačkom gospodarstvu) kao temelju razvoja poljoprivrede. Međutim, ulaganjem u sanaciju kombinata u koje je u protekloj godini uloženo 1,4 milijarde kuna, ono se dovodi u neravnopravan položaj.

Podržavši potrebu regionalne usmjerenosti poljoprivredne proizvodnje, naglasio je da se mediteranska i kontinentalna poljoprivreda međusobno nadopunjavaju pri čemu je dohodovnost prve, po hektaru zemlje, nekoliko desetaka puta veća od kontinentalne.

Izrazio je pozitivna očekivanja glede rješavanja najtežih problema u poljoprivredi, očekujući da će ona pozitivno utjecati na ukupni razvoj Hrvatske.

Na dosadašnja izlaganja želio se osvrnuti ministar poljoprivrede i šumarstva mr. **Božidar Pankreć**, i prvenstveno demantirati upravo navedeni podatak po kojem Vlada ulaže milijardu i 400 milijuna kuna u neke kombinata. Rekao je da bez primarne proizvodnje nema prerađivačke indu-

strije, i da je to jedini način da se pojača primarna proizvodnja.

Vežano uz kombinata i postojeće dubioze naveo je da Vlada vodi računa o uloženoj novcu. Oni ga ne mogu vratiti te preostaje da se ili otpusti 15 tisuća radnika ili racionalizira poslovanje. Da ima navedenu sumu novca Vlada bi ga uložila u obiteljska poljoprivredna gospodarstva, rekao je ministar Pankreć.

Ovaj demanti osporio je **Ivo Lončar (nezavisni)** rekavši da je u 8 kombinata koji su doslovno mrtvac, uloženo milijardu i 400 milijuna kuna, time što su im otpisani dugovi, a nastali su na pljački hrvatskih seljaka. Po tom bi se principu mogli oprostiti svi dugovi seljaka.

Što se pak tiče njihovih prerađivačkih kapaciteta ima ih jedino PIK Vrbovec, ustrajao je zastupnik **Ivo Lončar**.

Ante Grabovac je pojasnio svoj stav. Naime, nije protiv kombinata nego za jače poticanje obiteljskog gospodarstva.

Vladimir Šeks (HDZ) je ukazao na koliziju u odredbama u člancima 1. i 5. predloženog zakona, u kojima se kaže, prvo, da Prijedlog služi operacionalizaciji poljoprivredne politike i strategije razvitka hrvatske poljoprivrede iz 1995. godine a drugim se kaže da će se poljoprivredna politika provoditi prema nacionalnom programu koji treba donijeti na prijedlog Vlade u roku 6 mjeseci od donošenja ovog zakona, te u tom smislu podupire stav Odbora za selo i poljodjelstvo. Sugerirao je da se analiziraju rješenja predloženog zakona i važećih 18 koji reguliraju isto područje kako se ne bi pojavila različita rješenja i bila protivna postojećim.

• Hrvatska poljoprivreda, radi visokih troškova proizvodnje, odnosno opterećenosti, nije konkurentna pa se ni seljački ni državni sektor ne mogu nositi s konkurencijom uvoza.

Ocijenio je predloženi zakon »jednom finom dekoracijom« koji nema operativni učinak, u kojem se tek upućuje da će ministar i Vlada donijeti odgovarajuće akte kojima će provesti operacionalizaciju. Iz tih razloga nema namjeru dati »zeleno svjetlo« ovom zakonskom prijedlogu, napomenuvši da je Vlada trebala

ispuniti zaključak Doma od 14. lipnja 2000. godine i dostaviti (najkasnije u roku 120 dana) izvješće o svim mjerama koje poduzima u smislu dodatne zaštite hrvatske poljoprivrede u okolnostima smanjene carinske zaštite i članstva Hrvatske u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji. U tom bi slučaju mogla donositi odluke o smanjenju carinske zaštite radi predstojeće liberalizacije cijena, a ne to ostavljati za neka buduća vremena.

Izjesno je, nastavio je, da hrvatska poljoprivreda radi visokih troškova proizvodnje, odnosno opterećenosti nije konkurentna i da se ni seljački ni državni sektor ne mogu nositi s konkurencijom uvoza, dok prehrambeni proizvodi zemalja EU imaju subvencije u iznosu oko 46 posto. Takva analiza kod nas nije donijeta pa je vrlo teško, bez obzira na dobre namjere ministra i Vlade, podržati prijedlog koji nema operativni učinak.

Ništa se nije promijenilo od šezdesetih

Josip Golubić (HSS) je ustvrdio da se za seljaka ništa nije promijenilo od šezdesetih godina jer se i dalje uvozi zastarjela mehanizacija. Dajući pohvalu rješenju po kojem se daje velika prednost seljačkom gospodarstvu kao i uvode spomenute institucije, prigovorio je što se premalo spominje uloga poljoprivredne inspekcije, te što nedostaje zakon o povratu imovine. Podršku je uputio na rješenje o davanju prednosti individualnim poljoprivrednicima pri kupnji zemlje (seljak

nije dobivao potporu a kombinati jesu). Prigovorio je što nedostaje, a trebalo bi ugraditi odredbu prema kojoj bi hrvatski seljak imao osigurano da će ono što proizvede moći dohodovati (ne vidi institucije koje bi radile bilanciranje proizvodnje i garantirale plasman proizvoda, sigurnu isplatu po dohodovnim cijenama).

Sljedeći prijavljeni za raspravu u trajanju 3 minute, bio je **Željko Pavlic (HSL)** i podržao predloženi zakon. Nezadovoljstvo je iskazao prema rješenju u članku 16. u kojem se govori o potpori područjima s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi, te se založio da se ona daje i brdskoplaninskim područjima, otocima, poluotoku Pelješcu te pograničnim područjima.

Što se tiče konsolidacije poljoprivrednog zemljišta zastupnik je predložio da se uvedu neke mjere kako bi se dobili rezultati u poljoprivredi. Radi se o arondaciji, tj. mogućnosti zamjene zemljišta da se što prije donese zakon o nasljeđivanju i zemlja ostane onome tko se njome bavi.

Na kraju rasprave, riječ je dobio mr. **Božidar Pankrećić**, ministar poljoprivrede i šumarstva.

Zahvalio se zastupnicima na konstruktivnoj raspravi i danim prijedlozima i kritikama. Jedna se od njih odnosila na pitanje strategije iz 1995. godine, reče, i one koju će se još donijeti. Naime, postojeću smatra temeljem, ali će zbog podosta protekla vremena biti nadopunjena novim saznanjima.

Izrazio je uvjerenje da će se predloženim zakonom otvoriti pravac djelovanja jer postoje osnove za doradu, pa nije moguće da bude donijet poslije bilo kojeg drugog zakona. Jedino će se tako moći pripomoći daljnem razvoju poljoprivrede, rekao je ministar. I radi operacionalizacije se moralo posegnuti za ovakvim zakonom bez kojega nije moguće voditi politiku u poljoprivredi, naglasio je, izrazivši uvjerenje da će se stvoriti strateško opredjeljenje i osigurati proizvodnja zdrave hrane za stanovništvo i za izvoz.

Glasovalo se o Prijedlogu zakona o poljoprivredi. Prihvaćen je većinom glasova, sa 64 glasa »za« i 20 »protiv«, te će sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja biti upućeni predlagatelju radi pripreme konačnog zakonskog teksta.

Većinom je glasova (48 »za«, 34 »protiv« i 3 »suzdržana«) prihvaćen prijedlog Odbora za poljoprivredu i šumarstvo kojim se zadužuje Vladu Republike Hrvatske da prije podnošenja Konačnog prijedloga zakona o poljoprivredi Zastupničkom domu uputi izvješće o provedbi postojeće strategije razvitka hrvatske poljoprivrede radi usklađivanja Konačnog prijedloga zakona sa spomenutom strategijom. Međutim, glasanjem je odbijen (34 »za«, 51 »suzdržan«) prijedlog Kluba zastupnika HSS-a da se obveže predlagatelja da prilikom utvrđivanja Konačnog prijedloga zakona o poljoprivredi ne uzme u obzir predložene alternative iz članka 14. i članka 34. Prijedloga zakona.

I. K.; M. Ko.; J. R.; M. P.

PRIJEDLOG ZAKONA O POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU

Poljoprivredno zemljište – dobro od interesa za državu

U oba doma Hrvatskoga sabora provedena je opsežna rasprava o Prijedlogu zakona o poljoprivrednom zemljištu kojim se uređuju odnosi za kupu, prodaje i koncesije poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države. Glavna pitanja rasprave odnosila su se na koncesiju koja je jedan od oblika raspolaganja zemljištem u vlasništvu države. Zastupnike je npr. zanimalo na koliko se dugo smije davati koncesija na poljoprivredno zemljište te znači li predloženih 99

godina koncesiju, ili, pak vlasništvo? Zakonodavcu je upućena kritika da je kod prava na koncesiju poljoprivrednog zemljišta išao na ruku državnim PIK-ovima i stvaranju veleposjeda. Čulo se i to kako bi nositelji razvoja poljoprivrede u nas trebala biti obiteljska gospodarstva.

Na kraju i Županijski i Zastupnički dom su prihvatili predloženi zakonski prijedlog, uz mnoge primjedbe.

O PRIJEDLOGU

Primjena važećih zakonskih odredbi u praksi pokazala je potrebu da se raspolaganje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države uredi Zakonom na novi način.

Poljoprivrednim zemljištem u smislu ovog Zakona smatraju se: oranice, vrtovi, livade, pašnjaci, voćnjaci, maslinici, vinogradi i drugo zemljište koje se može privesti poljoprivrednoj proizvodnji.

Radi omogućavanja proizvodnje zdravstveno ispravne hrane, radi zaštite zdravlja ljudi, životinjskog i biljnog svijeta, te nesmetanog korištenja i zaštite prirode i okoliša provodi se zaštita poljoprivrednog zemljišta od onečišćenja. Ispitivanje i trajno praćenje stanja onečišćenosti poljoprivrednog zemljišta štetnim tvarima, obavljao bi Zavod za poljoprivredno zemljište čiji je osnivač Vlada RH.

Pravne ili fizičke osobe koje onečište poljoprivredno zemljište štetnim tvarima tako da je poljoprivredna proizvodnja na tom zemljištu umanjena ili onemogućena dužni su platiti naknadu štete vlasnicima ili ovlaštenicima zemljišta u iznosu koji utvrde sporazumno, a ako se sporazum ne utvrdi tada visinu naknade određuje sud.

Više se novina odnosi na korištenje poljoprivrednog zemljišta, od kojih izdvajamo dužnost vlasnika i ovlaštenika poljoprivrednog zemljišta da obrađuju poljoprivredno zemljište ne umanjujući njegovu vrijednost sukladno agrotehničkim normama. Jednako tako brojne se novine odnose na promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta. Kada npr. pravna ili fizička osoba s pravnom osnovom mijenja namjenu poljoprivrednog zemljišta tako da se ono više ne iskorištava za poljoprivrednu proizvodnju plaća jednokratnu naknadu zbog umanjene vrijednosti i površine poljoprivrednog zemljišta. Naknada se, međutim, ne bi plaćala pri gradnji građevina koje su propisane u članku 20. Prijedloga zakona (građevine koje služe za obranu od poplava, za odvodnjavanje i navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta, pri gradnji gospodarskih građevina namijenjenih isključivo za poljoprivrednu djelatnost, pri izgradnji i proširenju groblja, itd.), kao i kad zahtjev za promjenu poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe podnose hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su proveli u obrani suvereniteta RH najmanje tri mjeseca.

Rješenje o oslobađanju od plaćanja naknade donosi županijski ured, odnosno gradski ured Grada Zagreba za to nadležan, naknada bi se plaćala prema površini građevne čestice stambene ili druge građevine, a njezina se visina određuje u iznosu od 5 posto tržišne vrijednosti nekretnine koju utvrđuje nadležna porezna uprava na području gdje se zemljište nalazi. Rješenje o visini naknade donosi županijski ured, odnosno gradski ured Grada Zagreba nadležan za po-

slove poljoprivrede na temelju procjene porezne uprave, a naknada je prihod državnog proračuna 50 posto, a 50 posto proračuna općine ili grada na čijem se području poljoprivredno zemljište nalazi.

Prema Vladinom prijedlogu koncesija za korištenje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države može se dati domaćoj i stranoj pravnoj i fizičkoj osobi u svrhu poljoprivredne proizvodnje na rok od 25 do 99 godina, a odluka o koncesiji se donosi nakon provedenog javnog natječaja. Odluku o raspisivanju tog natječaja i dodjeli koncesije raspisivala bi odnosno donosila Vlada na prijedlog resornog ministarstva.

Osim ove novine u raspolaganju poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države važna su i rješenja glede zakupa poljoprivrednog zemljišta. Prema Nacrtu takvo se zemljište može dati u zakup domaćoj i stranoj fizičkoj i pravnoj osobi koja se bavi poljoprivrednom djelatnošću. Poljoprivredno zemljište u vlasništvu države ovisno o vrsti korištenja zemljišta dalo bi se u zakup na rok do 25 godina za sadnju voćnjaka, vinograda i maslinika, a za ostale vrste korištenja zemljišta do 10 godina. Ako na zemljištu već postoje nasadi rok zakupa je dok nasadi ne budu amortizirani. Zemljište se daje u zakup javnim natječajem, a odluku o raspisivanju natječaja i izboru najpovoljnije ponude donosi općinsko odnosno gradsko vijeće, a za Grad Zagreb gradska skupština na čijem se području zemljište nalazi.

• Koncesija za korištenje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države može se dati domaćoj i stranoj pravnoj i fizičkoj osobi u svrhu poljoprivredne proizvodnje na rok od 25 do 99 godina.

S više zakonskih odredbi regulirana je problematika prodaje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države. Odluku o raspisivanju javnog natječaja za prodaju poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države do površine 10, 50 ili 100 ha po čestici kao i odluku o izboru najpovoljnije ponude donosi, ovisno o tome kojoj županiji zemljište pripada, općinsko odnosno gradsko vijeće, a za Grad Zagreb gradska skupština na čijem se području

zemljište nalazi uz suglasnost Ministarstva poljoprivrede i šumarstva. Iznad te površine odluku bi donosilo Ministarstvo ali na prijedlog Povjerenstva za prodaju.

Prvenstveno pravo na zakup i prodaju imaju fizičke i pravne osobe prema redosljedu koji je utvrđen ovim Zakonom pod uvjetom da prihvate najvišu cijenu postignutu natječajem od ponuđača koji ispunjava natječajne uvjete i imaju najprihvatljiviji gospodarski program. Početna cijena za zakup, koncesiju i prodaju je tržišna cijena prema kulturi zemljišta koju utvrđuje nadležna porezna uprava na području gdje se zemljište nalazi. Vlada predlaže da se poljoprivredno zemljište u vlasništvu države daje u zakup i prodaju po tržišnoj cijeni prema kulturi zemljišta, jer je prema Zakonu o državnoj izmjeri i katastru nekretnina ukinuto klasiranje poljoprivrednog zemljišta koje je bilo osnova za određivanje početne cijene poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države. Prema prijedlogu 50 posto sredstava dobivenih od zakupa, prodaje i koncesije prihod od državnog proračuna, a 50 posto proračuna općine ili grada na čijem području se poljoprivredno zemljište nalazi. Samo iznimno od prodaje putem javnog natječaja poljoprivredno zemljište u vlasništvu države može se prodati izravnom pogodbom i to po tržišnoj cijeni prema kulturi zemljišta kad investitor priloži dokaz o utvrđenom interesu Republike za izgradnju objekta ili izvođenja radova na tom poljoprivrednom zemljištu.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo ukazao je na potrebu preciznijeg reguliranja stavka 4. članka 25. u smislu da se odrede kriteriji tržišne cijene kao početne cijene za koncesiju (npr. da to bude zakup). Izneseno je stajalište po kojem je seljak bezpotrebno izbačen iz mogućnosti dobivanja koncesije, a napose da cijena bezrazložno nije navedena kao jedan od rangova prioriteta kod dobivanja koncesije, zakupa ili prodaje. Postavljeno je i pitanje zašto je lokalna samouprava isključena iz mogućnosti dobivanja koncesije te predloženo da se zakonskim prijedlogom regulira raspodjela sredstava koju dobivaju jedinice lokalne samouprave. Ukazano je i na nelogičnost po kojoj je jedan od uvjeta za zadovoljenje natječaja za korištenje poljoprivrednog zemljišta posjedovanje poljoprivrednih strojeva, a da onaj

koji se natječe ne zna hoće li dobiti zemljište na korištenje ili ne. Uz te primjedbe Odbor je predložio Županijskom domu da podrži ovaj zakonski prijedlog.

Isto je sugerirao i **Odbor za gospodarstvo i financije**. Odbor drži kako bi zakonskim aktom trebalo precizirati usmjeravanje sredstava dobivenih od naknade za koncesiju. Sredstva koja bi pripadala Državnom proračunu trebalo bi usmjeravati isključivo u agrarne fondove, dok jedinicama lokalne uprave i samouprave treba prepustiti da same utvrđuju i raspoređuju takve prioritete.

Odbor drži kako treba predvidjeti mogućnost da i fizičke osobe mogu nasljeđivati pravo na koncesiju. Takve bi osobe, naime, imale pravo, i to u prvom nasljednom redu, na nasljeđivanje koncesije i to do isteka roka na koji je data koncesija. Tako bi se, kaže Odbor, izjednačila prava pravnih i fizičkih osoba.

U svezi zamjene državnog poljoprivrednog zemljišta nužno je preispitati odredbu kojom se predlaže da Vlada o tome odlučuje. Takvu bi odluku, čulo se, trebalo prepustiti Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva koje bi na prijedlog županija, gradova i općina odlučivalo o zamjeni državnog poljoprivrednog zemljišta. A kod utvrđivanja prava prvenstva fizičkih i pravnih osoba zakonom trebalo bi se odnositi i na kupnju, a ne samo na prodaju poljoprivrednog zemljišta kako sugerira zakonodavac.

Uz više primjedbi i prijedloga **Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo** podupro je donošenje Zakona. U članku 19. potrebno je, kaže Odbor, doraditi stavak 1. kako bi se otklonila dvojba da pravna i fizička osoba samostalno po svojoj volji mijenja namjenu poljoprivrednog zemljišta. U članku 22. nužno je uskladiti izričaj po odredbi stavaka 1. i 2. glede utvrđivanja odnosno procjene tržišne vrijednosti nekretnina, i pritom valja izmijeniti pojam nekretnine jer se cijeli Zakon odnosi na poljoprivredno zemljište. Prijeko potrebno je doraditi odredbu stavka 4. članka 49. kako bi bilo jasno da se uvjeti iz članka 35. odnose na kupca, a ne na prodavatelja. Najzad, nužno je preispitati odredbu stavka 1. članka 55. glede uvjeta davanja izjave da će kupac poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države prebivati odnosno imati sjedište i obavljati poljoprivrednu djelatnost najmanje 10 godina na području posebne državne skrbi.

Uz konkretne primjedbe i prijedlog potporu prihvaćanju Zakona dao je i **Odbor za poljoprivredu i šumar-**

stvo. Potrebno je da Vlada dostavi zastupnicima Izvješće o trenutnom stanju poljoprivrednog zemljišta u RH (zemlja u vlasništvu, zakupu), i jasnije se razradi tko će odlučivati i pod kojim uvjetima će zemlja ići u zakup, prodaju ili koncesiju. Zakon ne predviđa sankcije za neobrađena i neodržavana zemljišta, a shodno tome ne propisuje ni kaznene odredbe koje će time biti propisane i nejasno definira što je to pravna, a što fizička osoba. Odbor smatra da je predložena koncesija od 99 godina preduga i predlaže njezino smanjivanje na 40 godina.

Na kraju Zastupničkom domu je sugeriran zaključak da predloži Vladi da prije rasprave o konačnom prijedlogu zakona svim zastupnicima dostavi Izvješće o stanju poljoprivrednog zemljišta u RH. A u slučaju da Zastupnički dom odluči objediniti raspravu o Zakonu o poljoprivredi i Zakonu o poljoprivrednom zemljištu, prijedlog je Odbora da predstavnici klubova govore oko dvadeset minuta, a zastupnici pojedinačno do petnaest minuta.

RASPRAVA

U Županijskom domu u ime predlagatelja govorio je **Tomislav Ledić**, zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva naznačivši osnovne značajke predloženog zakona. Novim zakonskim prijedlogom Vlada radikalno mijenja neka rješenja, ciljeve i metode u važećem Zakonu o poljoprivrednom zemljištu, rekao je Ledić. Novi zakon ne tretira samo poljoprivredno zemljište u vlasništvu države već ukupne poljoprivredne površine kao dobra od interesa za Republiku Hrvatsku. Da bi se shvatio doseg predloženog zakona valja znati da je hrvatska njiva velika 3,2 milijuna hektara poljoprivrednog zemljišta (57 posto kontinentalne površine RH) od čega je 63 posto u privatnom, a 37 posto u vlasništvu države. Obradivog zemljišta je 2,02 mln., a od toga 22 posto je u vlasništvu RH. U predloženom zakonu nalaze se posebni kriteriji koji se odnose na davanje prioriteta u raspolaganju poljoprivrednim zemljištem, pa tako kod prodaje i zakupa poljoprivrednog zemljišta prioritet imaju u obiteljskom gospodarstvu, a kod koncesije tu bi prednost imali dosadašnji

korisnici poljoprivrednog zemljišta, odnosno pravne osobe koje već imaju ugovore o korištenju poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države, pravne osobe registrirane za obavljanje poljoprivredne djelatnosti, razvojačeni hrvatski branitelji i poljoprivrednici. Trajanje koncesije produljeno je čak na 99 godina.

• Zakon ne vodi računa o prometu zemljištem kao nekretninom u privatnom vlasništvu, a najvećim se svojim dijelom bavi raspolaganjem poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države.

Ukoliko se zakon prihvati u predloženoj ili nekoj drugoj verziji, kapitalno gospodarsko i političko pitanje je tko će donositi odluku koliko će se obradive zemlje dati u promet tj. u zakup do 10 godina, u prodaju ili u koncesiju do 99 godina. Zbog toga će Vlada predložiti donošenje odgovarajućeg programa strateškog opredjeljenja i ciljeva po županijama, općinama i gradovima.

U nastavku sjednice istupili su predstavnici klubova zastupnika.

Zastupnik **Stjepan Mikolčić** govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a. U odnosu na važeći predloženi je zakon pozitivan iskorak, prije svega, zato što tretira poljoprivredno zemljište kao nacionalno dobro od interesa za Republiku Hrvatsku te ga kao takvo uređuje propisima, odnosno uvjetuje njegovo gospodarenje, korištenje, raspolaganje i zaštitu. Pozitivan pomak vidi u uključivanju jedinica lokalne uprave i samouprave u raspolaganje poljoprivrednim zemljištem, i određivanju i definiranju potencijalnih korisnika raspolaganja zemljištem. To su, kaže, sada i oni koji nemaju nikakvih dodirnih točaka sa poljoprivredom.

Mnogo je više imao primjedbi na predloženi zakonski akt. U poglavlju o ocjeni stanja i osnovnih pitanja koja se uređuju zakonom nema, kaže, niti slova o tome koliki je naš nacionalni resurs u poljoprivredi. Vladin je predstavnik, nastavlja ovaj zastupnik, spomenuo brojku od 3,2 milijuna ha poljoprivrednih površina (dvije trećine su u privatnom vlasništvu), do 1,466 mln. ha predstavljaju oranice i vrtovi, a najviše ih je u privatnom vlasništvu. Predloženi se zakon isključivo fokusira na 350.000 ha oraničnih površina, i zastupnik pritom

misli da je riječ o slavonskim i podraskim oraničnim površinama koje su u svom posjedu imali PIK-ovi ili ono što je od njih ostalo. Nigdje se u zakonu ne kaže kolika je vrijednost tog zemljišta, kakva je njegova kvaliteta i kakve su druge njegove značajke.

Jednako tako ništa se ne kaže ni o rakrani našeg agrara odnosno o okrupnjavanju posjeda i stvaranju seljačkog gospodarstva kao nosioca našeg agrara. Zakon ne vodi računa o prometu zemljištem kao nekretninom u privatnom vlasništvu. Najvećim svojim dijelom zakon se bavi raspolaganjem poljoprivrednim površinama u državnom vlasništvu i to kroz prodaju, zakup i koncesija zemljišta i tek dijelom utvrđuje nosioce takvog postupka, ali pritom ne definira tko, kada, gdje i u kojem opsegu raspoređuje zemljište za pojedine vidove raspolaganja, primjećuje zastupnik. Zbog takve nedorečenosti svašta se može nagađati pa se tako može dogoditi da država 350.000 ha najplodnijih slavonskih oranica da u koncesiju, a ostatak u prodaju i zakup. Nigdje u predloženom zakonu nisu propisani razlozi zbog kojih bi Vlada donosila odluku o davanju zemljišta u koncesiju pa će nastati veliki rat između općina, gradova i države, primjećuje zastupnik Micolčić. Iz zakona se, naime, i dalje vrlo jasno iščitava kako će tu vjerojatno lokalna uprava imati jedne, a država druge interese. Za predloženu koncesiju rekao je da predstavlja najprihvatljiviji oblik raspolaganja poljoprivrednim zemljištem, ponajprije zato jer predviđeni rok omogućava dugoročno planiranje poljoprivrednom proizvodnjom. No, zakonski prijedlog diskriminira seljaka, a preferira PIK-ove, i sutra već veleposjede sa svim karakteristikama veleposjeda na Zapadu gdje se radi isključivo o poslovima sezonskog karaktera pa je i takav karakter zaposlenika, podvlači ovaj zastupnik.

Staviti u prvi plan seljaka i seljačko gospodarstvo

Drži kako utvrđena lista prioriteta prava koncesije može imati dalekosežne negativne posljedice za naše selo i seljake. U Hrvatskoj još uvijek na selu živi 43 posto našeg stanovništva, a ta se slika još više može pogoršati, a stvaranjem veleposjeda vrlo brzo može se stvoriti manji broj profitabilnih poljoprivrednih subjekata koji svojim proizvodima mogu konkurirati na domaćem i inozemnom tržištu, ali će još više pogoršati ionako tešku gospodarsku, socijalnu i demografsku sliku našeg sela. Želja

je Kluba zastupnika HDZ-a da se u prvi plan stavi seljak i seljačko gospodarstvo između 30 i 100 ha zemljišta koje i te kako može biti profitabilno i daleko konkurentnije u cijeni svojih proizvoda u odnosu na veleposjede.

Iz predloženog zakona neopravdano i nepotrebno su izostavljena dva vida raspolaganja državnim poljoprivrednim zemljištem – služnost i darovanje zemljišta. Zbog naše loše demografske slike i politike agrara koju vodimo takvo što je neophodno imati, pogotovo kada se imaju u vidu velike poljoprivredne površine u Lici i Gorskom kotaru, te u Slavoniji uz granicu sa Srbijom. Ne treba se olako rješavati tih vidova raspolaganja poljoprivrednim zemljištem, kaže zastupnik, podsjetivši na zaslužne kategorije našeg stanovništva koje bi na taj način mogle osigurati svoju egzistenciju na tim prostorima. Prihvatio je predloženu raspodjelu sredstava dobivenih od prodaje i zakupa poljoprivrednog zemljišta, ali ne podržava da se općini i gradu propiše funkcionalna rashodovna strana tih sredstava, a državi ne. Pri tome je podsjetio na odgovarajuću europsku povelju prema kojoj su jedinice lokalne samouprave apsolutno autonomne u trošenju svojih sredstava. Zakonom bi, kaže, trebalo obvezati državu da 50 posto tako dobivenih sredstava iskoristi za razvoj i unapređenje poljoprivredne proizvodnje.

Zaključujući istup rekao je kako će njegova stranka podržati predloženi zakon uz uvjet da zakonodavac uvaži primjedbe HDZ-a koje su, prije svega, u kontekstu stavljanja seljaka u prvi plan u ovom Zakonu.

• Kod prava na koncesiju poljoprivrednog zemljišta zakonodavac ide na ruku državnim PIK-ovima i stvaranju veleposjeda.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Ratko Maričić** podržao je predloženi zakon te upozorio na neke načelne primjedbe i prijedloge u smislu nekih poboljšica izrazivši nadu da će ih zakonodavac prihvatiti. Prema Vladinom prijedlogu pravne ili fizičke osobe koje onečiste poljoprivredno zemljište štetnim tvarima, tako da je poljoprivredna proizvodnja na tom zemljištu umanjena ili onemogućena, dužne su platiti naknadu štete vlasnicima ili ovlaštenicima zemljišta u iznosu koji utvrde sporazumno. Zastupnik ističe kako se tu ne bi trebalo

zadržati samo na predloženom već bi Zakon trebao dati neke osnove za ekološki čist. Uz to, zaštitu valja proširiti i na samog vlasnika zemljišta, a ne samo na pravne i fizičke osobe.

Prema Vladinom prijedlogu ako se poljoprivredno zemljište u vlasništvu države nalazi na području više općina, više gradova ili više općina i gradova tada odluku o raspisivanju natječaja za prodaju zemljišta i odluku o izboru najpovoljnije ponude donosi općinsko vijeće, gradsko vijeće odnosno Skupština Grada Zagreba na čijem je području pretežni dio površine, uz suglasnost Ministarstva. Zastupnik predlaže da se isti takav mehanizam primijeni i na zemljišta koja se protežu na području dvije ili čak tri županije.

Prva barijera u rješavanju zemljišne politike i provedbi zakona bit će neriješeni imovinsko-pravni odnosi, rekao je **Petar Jurušić** istupajući u ime Kluba zastupnika HSS-a. Problem je veliki, neobrađene zemlje dosta, a predloženi bi zakon trebao dati veću težinu obiteljskom gospodarstvu kao nosiocu poljoprivredne proizvodnje. Sva tri oblika raspolaganja poljoprivrednim zemljištem imaju svoj smisao ali, prije svega, treba riješiti pitanje poticaja u proizvodnom i dohodovnom smislu riječi. Primijetio je još kako u zakonu nije definiran limit za pravne osobe kod otkupa, zakupa i koncesije poljoprivrednog zemljišta, te dodao kako će njegov Klub podržati predloženi zakon, a u drugom čitanju izći s amandmanskim prijedlozima. Želja je Kluba da ovaj Zakon saživi u praksi.

U nastavku sjednice prešlo se na pojedinačnu raspravu, a prvi je riječ dobio **Rudolf König (HDZ)**. On se nije složio sa zastupnikom Micolčićem glede raspodjele prihoda od prodaje, zakupa i koncesije poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države. U ovom zakonskom prijedlogu županije su isključene iz te raspodjele prihoda što smatra zastupnik nije u redu s obzirom na činjenicu da se lokalnoj samoupravi svakodnevno nameću nove financijske obveze. Samo u Vukovarsko-srijemskoj županiji to godišnje znači 20 do 25 posto manje izvornih prihoda županije. Zastupnik se zalaže za dosadašnji model raspodjele prihoda u kojem bi u raspodjeli prihoda svakako sudjelovale i županije.

Zastupnik se slaže da treba odrediti namjenu tako dobivenih sredstava, ali nije za predloženo rješenje po kojem će resorni ministar i Ministarstvo propisati način korištenja sredstava. Način trošenja tih sredstava valja precizirati ovim zakonom, podvlači zastupnik König, ali uz već poznatu

moćnost da se ta sredstva troše za unapređenje poljoprivrede treba još predvidjeti i mogućnost trošenja tih sredstava npr. za komunalno gospodarstvo. U svakom slučaju bitno je definirati namjenu trošenja sredstava osobito zato kada se zna da nisu baš sve jedinice lokalne samouprave bile dobri gospodari, i kako bi se izbjegla mogućnost da se sredstva pretoče u nešto neprimjereno npr. u plaće.

Slaže se s ocjenom da poljoprivredno zemljište u vlasništvu države za čije je korištenje data koncesija na predloženi način može biti veliko zlo za jedinice lokalne samouprave. U nekim jedinicama lokalne samouprave u koncesiju se može dati gotovo sva zemlja kojom ta jedinica raspolaže, i ostane tek malo zemlje za seljake. Zastupnik stoga predlaže da se davanje zemljišta u koncesiju regulira na isti način i po istim kriterijima kao i kod zakupa i prodaje zemljišta ili se unaprijed definira površina zemljišta koja će ići u koncesiju. Ipak, i u tom slučaju ne bi, kaže, prihvatilo odredbe članaka koje reguliraju metodologiju dodjele zemlje putem koncesije bez prethodno pribavljenog mišljenja lokalne samouprave.

U nastavku izlaganja zastupnik je zatražio da mu se, pojasne nelogičnosti u nekim odredbama predloženog zakona te postavio dva pitanja. Ukoliko će se nakon usvajanja ovog zakona prići novoj raspodjeli zemlje kakva će sudbina biti već ranije sklopljenih ugovora o zakupu poljoprivrednog zemljišta, odnosno hoće li doći do njihovog raskidanja i ponovnog raspisivanja natječaja, interesiralo je zastupnika Königa. Mnogo je onih koji nisu plaćali zakup pa zastupnika zanima što će biti s tim novcem koji se duguje jedinicama lokalne samouprave, a njihov je izvorni prihod.

Ispravljajući krivi navod **Stjepan Mikolčić (HDZ)** je rekao kako ga njegov stranački kolega nije razumio glede raspodjele prihoda ostvarenih koncesijom, prodajom i zakupom zemljišta. Jedinicama lokalne samouprave valja omogućiti da iz tih sredstava rješavaju najvitalniji dio svoje komunalne infrastrukture.

Financijska nedisciplina

Predloženi je zakon po svom sadržaju suprotan Zakonu o poljoprivredi iako je stručni nosilac posla u oba slučaja isto ministarstvo, primijetio je **Dragan Papac (HDZ)**. Predloženi zakon odriče pravo hrvatskim braniteljima na služnost i darovanje poljoprivrednog zemljišta i prihode

od raspolaganja zemljištem dodjeljuje državi, a istodobno županijama uskraćuje izvorne prihode za 20 posto odričući im tako mogućnost financiranja ili sufinanciranja npr. izvještajne i službe prognoze, županijske stočarske izložbe i gospodarske sajmove, razminiranje poljoprivrednog zemljišta, iskorjenjivanje trihineloze itd. Nakon ratnih razaranja i poratnog razaranja lopova i kojekakvih mešetara na području Vukovarsko-srijemske županije uništeni su bivši PIK-ovi, a vrativši se iz rata veliki broj hrvatskih branitelja nije zatekao bivša poduzeća, a kamoli svoja radna mjesta. Stoga se uz velike probleme krenulo s podjelom zemlje, a na ruševinama PIK-ova iznikla su uzorna poljoprivredna obiteljska gospodarstva, otvorene su mini klaonice i mljekare te razne govedarske i svinjogojske farme. Predloženi zakon derogira sve dosad učinjeno i nikako ne ide u prilog razvoju obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva te je dijametralno suprotno interesu seljaka. U nastavku zastupnik je iznio niz konkretnih primjedbi i prijedloga na predloženi zakonski tekst.

S puno optimizma seljaci i hrvatski branitelji iščekivali su najavljavano podnošenje ovog zakona, i zakon koji će biti u funkciji privatizacije i okrupnjavanja seljačkih gospodarstava. Hrvatski branitelji su od zakona očekivali da im uz određene povoljnosti pruži pravo kupnje zemljišta, a napose mogućnost da im se daruje zemljište. Nažalost, takva im mogućnost nije pružena niti su se njihova prava ovim zakonom osjetno promijenila, rekao je **Josip Majdenić (HDZ)**.

Financijska nedisciplina glede plaćanja naknade za korištenje poljoprivrednog zemljišta poprima sve veće razmjere, primjećuje zastupnik Majdenić, a ovim se zakonom taj problem uopće ne regulira. PIK-ovi uopće ne plaćaju zakup što mnogim seljacima daje moralno pravo da se na isti način ponašaju. Ostaje, međutim, činjenica da bi mnoge općinske blagajne imale zadovoljavajući priliv sredstava kada bi PIK-ovi ispoštovali zakonsku odluku i opstojnost mnogih općina više ne bi bila u pitanju.

• Predloženi bi zakon trebao dati veću težinu obiteljskom gospodarstvu kao nosiocu poljoprivredne proizvodnje.

S postojećim ustrojenim gospodarstvom, odgovarajućom mehanizacijom i stočnim fondom te površinom zemljišta od 10 do 17 jutara seljaci su očekivali povoljniji pristup uobličavanju i povećanju takvog svog gospodarstva, podvukao je zastupnik. Država je velikodušno omogućila tisućama naših građana koji su bili nosioci stanarskog prava da otkupe stanove po izuzetno povoljnoj cijeni i uz dugoročnu otplatu, a u slučaju onih koji su ulagali u Ljubljansku, u Jugobanku, i tako pomagali nacionalne ekonomije bivših republika SFRJ te ostali bez uloženog novca, preuzela kao javni dug i obeštetila ih. Istodobno seljacima nije vraćena oduzeta zemlja, a cijene zemljišta u Slavoniji na slobodnoj prodaji upola su manje od cijene državnog zemljišta. Ako seljaci kojim slučajem i dobiju zemlju u zakup onda je riječ o zemlji koja PIK-ovima nije interesantna za obradu, a s obzirom na predloženo zastupnik izražava bojazan da će kod koncesija više ići na ruku upravo PIK-ovima nego privatnicima. Došlo je vrijeme da se pametnom agrarnom politikom revitaliziraju seljačka gospodarstva, a ako se nastavi s dosadašnjom praksom zaredat će njihovi stečajevi. Saniranjem PIK-ova tek se na neko vrijeme kupuje socijalni mir ljudi koji na njima rade, ali će se vrlo brzo pokazati kako su ti mastodonti »vreća bez dna«, i propast će kao što su i dosad propadali. I dok se bude produžavala njihova agonija, a seljacima uskraćivalo pravo na zemlju, selo će postati još siromašniji i više nerazvijeno. Predloženi zakon, kaže, neće podržati jer nije ispunio očekivanja seljaka, i ni po čemu se ne razlikuje od zakona kojeg smo dosad već imali, a nije se provodio u praksi. Potrebno je stoga do drugog čitanja zakona napraviti radikalne izmjene i predloženi zakon popraviti, rekao je ovaj zastupnik, a vladajućim poručio slijedeće: »Sve svoje bitke seljaci su sami morali voditi, i sad već iskusni i samosvjesni izborit će bitku za zemlju, ali vi više nećete izboriti njihov glas«. Nije tragedija što je HDZ izgubio vlast već to što naš seljak i naša poljoprivreda, a to znači i Hrvatska ne prestanto gubi.

I **Miroslav Prpić (HDZ)** priklanja se razmišljanju da se sredstva ostvarena prodajom i zakupom poljoprivrednog zemljišta ne uskrate županijama. U zakonu valja jače naglasiti prava i obveze poljoprivredne inspekcije kako bi bila efikasnija na terenu. Obveza te inspekcije nije samo da nadzire protupravno korištenje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu

države nego i njegovo pravno korištenje jer je uočeno da se u nekim županijama favorizira praksa neplaćanja korištenja poljoprivrednog zemljišta. Zastupnik drži kako treba lučiti promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta koja je trajna ali je ne bi trebalo favorizirati, nego obvezati one koji mijenjaju namjenu poljoprivrednog zemljišta da nakon što su za tu namjenu iskoristili zemljište vrate poljoprivredno zemljište u isti status. Na kraju je upozorio na udruge seljaka i sindikate koji su vezani uz rad tih udruge. Njihova su razmišljanja o zemljišnoj politici na tragu vraćanja nacionaliziranog privatnog zemljišta svim zainteresiranim bivšim vlasnicima, i efikasna prodaja zemljišta koje nije vraćeno, te mogućnost prodaje poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu domicilnom stanovništvu koje se intenzivno bavi poljoprivredom.

U nastavku sjednice prvi je govorio **Zlatko Komadina (SDP)**. On je podržao predloženi zakon prvenstveno zato jer pokušava na neki način zainteresirati ljude da se vrate na selo i žive od poljoprivrede, ima tendenciju okrupnjavanja seoskih gospodarstava, i pokušava solidno razriješiti odnose raspolaganja poljoprivrednim zemljištem. Imao je i neke konkretne primjedbe na pojedine zakonske odredbe, a mi za ovu priliku izdajamo tek one načelne prirode. U zakonu se govori o prodaji poljoprivrednog zemljišta, a zastupnik smatra da bi zainteresiranim trebalo omogućiti uvid u katastarsku kartu zemljišta u vlasništvu države. Dobro je što se prema predloženom zakonu s koncesijama ide prema pravnim osobama, a zakupom i prodajom prema obiteljskim gospodarstvima. Razlog – drži kako nije u redu konceptijski pristup da se zemljište u vlasništvu države prodaje pravnim osobama. Takvo bi zemljište uvijek trebalo biti u vlasništvu države, a pravnim bi osobama trebalo dodjeljivati u koncesiju za što se plaća koncesijska naknada pa ako tvrtka ode u stečaj ne može uzeti sa sobom i zemljište.

Raspodijeliti sredstva u korist lokalne samouprave

Kod raspodjele prihoda dobivenih prodajom, zakupom i koncesijom poljoprivrednog zemljišta omjer raspodjele sredstava trebao bi uvijek biti u korist lokalne samouprave (75:25) i slijediti princip da upravo lokalno stanovništvo ima najviše koristi od prirodnog, odnosno nacionalnog bogatstva na području na kojem živi.

Jedan dio tako dobivenih sredstava treba dati državi, ali sigurno nije primjeren predloženi omjer po kojem bi 50 posto bio prihod državnog proračuna, a 50 posto proračuna općine ili grada na čijem se području zemljište nalazi. Slaže se s nekim mišljenjima da zakonom treba predvidjeti mogućnost da i fizičke osobe mogu nasljeđivati pravo na koncesiju. Na taj bi se način izjednačila prava pravnih i fizičkih osoba.

Zakon nije najbolje regulirao način kako okrupniti poljoprivredno zemljište, ocjena je **Željka Režića (HSL)** pa zastupnik izražava bojazan da se tim ne postigne kontraefekt i krene u proces usitnjavanja, a ne okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta. Neki podaci govore da je otprilike 80 posto poljoprivrednog zemljišta u nas u privatnom vlasništvu, i uglavnom usitnjeno, a tek 20 posto u vlasništvu države i uglavnom okrupnjeno. Okrupnjenje parcele trenutno obrađuju PIK-ovi, a zapravo pravne osobe tj. dionička društva u kojima radnici imaju udjele u vlasništvu. U tim poduzećima radi oko 25000 ljudi, a tek njih desetak tisuća direktno obrađuje zemlju.

Prema predloženom zakonu prvenstvo prava prodaje poljoprivrednog zemljišta imaju osobe prema utvrđenom redoslijedu iz članka 49. Nacrta prijedloga zakona, uz uvjet da prihvate najvišu cijenu postignutu natječajem od ponuđača. S tim u svezi zastupnik upozorava na slabu ekonomsku snagu našeg seljaka i nedostatak novca kojim bi mogao ući u tu kupnju pa tako predloženom kriteriju te izražava bojazan da će se dogoditi situacija koju želimo spriječiti, a to je da tajkuni postignu najveću cijenu i uđu u zakup ili kupnju poljoprivrednog zemljišta. Zastupnik podržava kriterij po kojem će se definirati koliko zemlje ide u koncesiju, odnosno u zakup i prodaju. Kod zakupa i prodaje poljoprivrednog zemljišta domicilno bi stanovništvo trebalo imati prioritet, ali je pri tome nužno procijeniti koliko bi zemlje moglo ići u prodaju, a koliko u zakup. Tek ostatak zemlje treba dati u koncesiju. Zastupnik je za to da se prioritet kod sklapanja ugovora o koncesiji za korištenje poljoprivrednog zemljišta da poljoprivrednim poduzećima koja su npr. uložila novac u drenažu zemljišta, za izgradnju kanalske mreže i cesta itd. Njihovo bi pravo na koncesiju trebalo biti 99 godina. Takva bi poduzeća bila interesantnija za strane ulagače, a mogla bi se baviti interesantnim djelatnostima – sjemenarstvom npr.

Ukoliko se poljoprivredno zemljište u vlasništvu države prodaje javnim natječajem, a nalazi na području više općina, više gradova ili više općina i gradova odluku o raspisivanju natječaja i odluku o izboru najpovoljnije ponude donosi općinsko vijeće, gradsko vijeće odnosno skupština Grada Zagreba na čijem području je pretežni dio površine. U istom bi omjeru, smatra zastupnik, trebalo podijeliti novac dobiven na taj način. Uz najvišu cijenu postignutu natječajem koja je predložena kao kriterij kod prvenstva prodaje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države treba uzeti u obzir još jedan kriterij – da prioritet kod prodaje ima domicilno stanovništvo. Kod te prodaje odnosno otkupa zemlje nužno je odrediti maksimum tj. optimalnu veličinu takvog poljoprivrednog gospodarstva koja osigurava ekonomski opstanak poljoprivrednog proizvođača. To je važno učiniti i zbog toga da se ne bi dogodila situacija da dva ili tri ekonomski najmoćnija čovjeka otkupe ili dobiju u zakup svu zemlju u okolici nekog sela i tako zaguše ostale zainteresirane seljake.

• Saniranjem PIK-ova tek se na neko vrijeme kupuje socijalni mir ljudi koji na njima rade, ali će se brzo pokazati da je to »vreća bez dna«.

Sve dok se ne riješi pitanje naknade za zemljište koje je na razne načine oduzeto od vlasnika nema govora o primjeni Zakona, smatra **Stjepan Marić (HSS)**. Predloženi oblici upravljanja zemljištem (prodaja, zakup i koncesija) za sva će vremena lišiti takve vlasnike poljoprivrednog zemljišta, jer je tako podešen predloženi zakon. Zakonodavac bi trebao riješiti taj problem jer će u protivnom malo zastupnika u oba doma sabora dići ruku za predloženi zakon.

Uz nekoliko primjedbi tehničke naravi na pojedine odredbe zakona, **Žarko Katić (HSL)** nije bio za prijedlog iznesen tijekom rasprave po kojem bi domicilno stanovništvo imalo određene prednosti kod kupoprodaje, zakupa i koncesije zemljišta. Pravo na zakup i prodaju trebale bi, kaže, imati osobe koje imaju dobre namjere i prihvate najvišu cijenu postignutu natječajem odnosno imaju najprihvatljiviji gospodarski program, podvukao je ovaj zastupnik.

U odredbi članka 55. zakonskog prijedlog precizira se način prodaje zemlje na području od posebne državne skrbi, a zastupnika **Ivana Bajta (HSS)** interesira zašto taj članak tj. takvi uvjeti prodaje zemljišta ne bi vrijedili za svaki hektar zemlje koja se pušta u prodaju, a napose za svakog seljaka bez obzira iz kojeg on područja dolazio.

Odrediti kraći rok za koncesiju

Zastupnik je protiv davanja poljoprivrednog zemljišta u koncesiju i zakup, ali je za prodaju zemlje u vlasništvu države, i misli kako bi površina do 30 ha mogla zadovoljiti želje seljaka. Zalaže se za reviziju svih zakupa, koncesija i prodaje zemlje jer je bilo namještaljki. Ako je poljoprivredno zemljište u vlasništvu države i kao takvo u prodaji onda bi cjelokupni iznos tako dobivenih sredstava trebao pripasti državi, a na državi je da ponudi primjerenu cijenu zemljišta kako bi je mogao kupiti seljak u roku od 20 godina, i novac će sigurno ući u državnu blagajnu. S koncesijom i zakupom zemlje neće biti kao do sada tj. da županija u slučaju suše otpiše koncesionaru plaćanje naknade za koncesiju, a to isto ne primijeni kada su u pitanju privatni vlasnici zemljišta. Već je tada onaj prvi u privilegiranom položaju jer će se s potvrdom županije da mu je otpisala potraživanja javiti na javni natječaj i bit će u prednosti jer je već u posjedu zemljišta i kao da je izvršio sve svoje obveze.

U nastavku **Zvonimir Novoselec (HDZ)** podržao je stajalište Kluba zastupnika svoje stranke, te iznio nekoliko svojih prijedloga. Po ocjeni ovog zastupnika izgradnju sportskih terena i objekata ne bi trebalo smatrati kao promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta. Razlog – radi zdravog psihofizičkog razvoja naše mladeži i njihove zaštite od droge i drugih zala treba graditi takve objekte i to ne treba smatrati kao promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta. A plaćanje naknade za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta trebalo bi osloboditi gradnju građevina za javne namjene, za školstvo i zdravstvo. Drži da bi kod prvenstvenog prava zakupa i prodaje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države razvojačeni hrvatski branitelji trebali zauzeti drugu ili treću poziciju na listi prioriteta.

Na kraju zastupnik je zamolio Vladina predstavnika da mu objasni po kojim su kriterijima u članku 45. zakonskog prijedloga (o raspisivanju

javnog natječaja za prodaju poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države) županije razvrstane prema površini ha, odnosno tko donosi te kriterije?

Po mišljenju **Petra Novačkog (HSS)** predloženo je zakon vrlo dobra podloga za raspravu i nada se da će zakonodavac uvažiti izrečene dobrotamjerne prijedloge i sugestije. Hrvatska je na prekretnici stvaranja jednog modela u poljoprivredi, a to je seljačko gospodarstvo ili kako je bilo u prijašnjem zakonu definirano kao obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo. Seljačko se gospodarstvo može razvijati u okružju povoljnih uvjeta, ali na nečiji račun, a prije svega, na račun propalih PIK-ova, koji su naš atavizam iz socijalističkog sustava te je potpuno neprimjeren današnjem vremenu, tvrdi ovaj zastupnik. Ipak, PIK-ovi su naša realnost, jer osim što zauzimaju velike poljoprivredne površine bave se raznoraznim djelatnostima, preradom u primarnoj i sekundarnoj prehrambenoj industriji, pa ih kao takve valja uvažavati, ali istodobno na neki način zaustavljati u daljnjem trošenju i neproduktivnom angažiranju novca iz proračuna.

Drži kako se ne mogu zaobići prodaja, zakup i koncesija poljoprivrednog zemljišta, ali misli kako ne bi trebalo odrediti predloženu gornju granicu za koncesiju jer je koncesija na 99 godina za tri generacije izgubljena zemlja. Potrebno je, smatra, odrediti mnogo kraći rok za koncesiju i na način da se predvidi jednostrani otkaz u ovom slučaju Ministarstva ili nekoga drugoga čim se pojavi potreba obiteljskih gospodarstava za proširenjem posjeda. Pritom treba voditi računa o optimalnoj veličini takvih gospodarstava u stočarstvu i ratarstvu. Novac koji bi se dobio prodajom poljoprivrednog zemljišta ne bi trebao ići u tekuću potrošnju već bi trebao biti u funkciji razvoja obiteljskog gospodarstva ili za okrupnjavanje, uređenje ili otkup zemlje, podvlači ovaj zastupnik.

Tijekom ove rasprave neki su zastupnici spominjali kravlje ludilo izražavajući pritom strah zbog uvoza rasplodnih junica od prije nekoliko godina, primijetio je **mr. Vladimir Mesarić (KDM)**. Podsjeća, međutim, na naš izrazit deficit u mnogim stočarskim granama, pa tako i u govedarstvu, i drži da je takav uvoz bio hvalevrijedan pokušaj supstituiranja proizvoda koji su nam nedostajali (meso, mlijeko, proizvodi od mesa). Otuda uvoz matičnog i rasplodnog stada. Ondašnjom i sadašnjoj vlasti zamjera, međutim, što vrlo liberalno i benevolentno uvozi sve i sva iz svijete

ta, pa tako i finalne proizvode umjesto da se više potrudimo oko primarne poljoprivredne proizvodnje.

Glede zakonskog prijedloga usprotivio se prijedlogu o određivanju zemljišnog maksimuma. Kaže kako je 80-godišnje eksperimentiranje s društvenim i državnim vlasništvom nad zemljom pokazalo da to nije uspješno gospodarenje, te da najbolje rezultate daje gospodarenje na zemlji u privatnom vlasništvu. A obiteljsko gospodarstvo je oslonac na čijim se temeljima može razvijati poljoprivreda, dok bi pitanje socijale na selu trebalo rješavati socijalnom politikom, a ne poticajnim sredstvima namijenjenim poljoprivredi te drugim stimulativnim mjerama.

Na neka pitanja iz rasprave osvrnuo se Vladin predstavnik, već spomenuti gos. **Tomislav Ledić**. Ustvrdio je kako nigdje u zakonu ne postoji zakonska odredba koja bi se odnosila na maksimum ili minimum zemljišne površine te dodao kako je poanta mjera koje predviđa ovaj zakon da se ciljano ide na veće poljoprivredne površine i kod obiteljskih odnosno seoskih gospodarstava. U EU-donji prag za obiteljsko gospodarstvo je jedan radnik i minimum 4 ha, a kada bismo mi to preveli u praksu s obzirom na zadnji popis stanovništva iz 1991. tada bi taj kriterij od 536.000 gospodarstava zadovoljilo tek njih 75.000. Na opaske nekih zastupnika da će bivši PIK-ovi iako nisu ispunili obveze i platili zakup ići u javne natječaje rekao je kako do toga neće doći sve dok oni ne podmire financijske obveze koje su stvorili. Dodao je na kraju kako je sve primjedbe i prijedloge iz rasprave zabilježio te izrazio nadu da će ih većina biti ugrađena u zakonski prijedlog.

Više se nitko nije javio za riječ pa su zastupnici Županijskog doma uz jedan suzdržan glas prihvatili Prijedlog zakona o poljoprivrednom zemljištu, a primjedbe, prijedloge i mišljenja iznesena u raspravi glede sadržaja Prijedloga zakona uputili predlagatelju zakona za izradu Konačnog prijedloga zakona.

• Najveća promjena s obzirom na postojeći zakon odnosi se na kriterije za raspolažanje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države, a raspolaganje će obavljati za to nadležna tijela.

Uvodno je u Zastupničkom domu govorio ministar poljoprivrede i šumarstva **mr. Božidar Pankretić**. Iznio je glavne karakteristike predloženog Zakona rekavši kako se najveća promjena s obzirom na postojeći zakon odnosi na kriterije za raspolaganje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države, a raspolaganje će obavljati za to nadležna tijela. Potom je iznio strategiju gospodarenja ili program gospodarenja poljoprivrednim zemljištem. Rekao je da ta strategija nije u predloženom Zakonu, ali da se nada kako će ga dopuniti u drugom čitanju. Strategija bi sadržavala podatke o ukupnoj površini poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države po pojedinim županijama, podatke o dosadašnjem raspolaganju tim zemljištem, površine određene za koncesiju, prodaju, zakup i za povrat imovine, pojasnio je ministar. Dodao je da će se definirati koje površine će biti određene za pojedine oblike raspolaganja od općinskih i gradskih vijeća radi formiranja obiteljskih seljačkih gospodarstava i radi povrata imovine. Uz to će se zakup i prodaja provoditi putem javnog natječaja, a ne na osobni zahtjev, zaključio je mr. Pankretić.

Omogućiti kupovinu zemljišta po povoljnijim uvjetima

Klub zastupnika HSL-a ovaj Zakon ocjenjuje dobrim jer će on konačno na kvalitetan način riješiti pitanje zakupa i prodaje zemljišta u državnom vlasništvu te adekvatno provoditi sve propise vezane uz zemljište u privatnom vlasništvu, rekao je u ime Kluba **Marko Baričević (HSL)**. Smatra da je Zakonom trebalo regulirati i pravo na korištenje domaćinskih obiteljskih gospodarstava koja su oduzeta nakon 1. svibnja 1945. Nije mišljenja da bi to zemljište trebalo vratiti, nego predlaže da ga određeni ljudi kupe na povoljniji način. Isto tako ne bi trebalo zanemariti ni 25 tisuća zaposlenih u poljoprivrednim tvrtkama koje su u vlasništvu države, drži zastupnik. Predložio je i da se prilikom provođenja javnih natječaja odredi jamčevina za otkup zemljišta. Na kraju izlaganja je rekao kako će Klub zastupnika HSL-a podržati ovaj Zakon u prvom čitanju.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Zlatko Tomčić (HSS)**. Istaknuo je kako HSS drži da nositelj primarne poljoprivredne proizvodnje u našoj državi može biti samo seljačko obiteljsko gospodarstvo. U tom smislu predloženi Zakon je nazvao dobrim i uz neke sadržajne izmjene dobit će potporu Hrvatske seljačke stranke. Iznio je podatak da Hrvatska ima oko milijun i 670 tisuća hektara obradivih površina, a da je 24 posto od toga odnosno 400 tisuća hektara u vlasništvu države. Međutim, kaže zastupnik, kada se pogleda raspored tog zemljišta dolazi se do zaključka kako je komunistička vlast na suptilan način najkvalitetnije zemljište dislocirala iz seljačkog posjeda u korist države. Istaknuo je da ovo nije priča protiv PIK-ova, i njih treba spašavati zbog 25 tisuća radnih mjesta te im dati namjenu preradbenih kapaciteta, dok primarna poljoprivredna proizvodnja mora biti preseljena u ruke seljaka. To je, drži gospodin Tomčić, sociološko pitanje u Republici Hrvatskoj. U tu svrhu, ovim Zakonom bi se trebao urediti način povrata zemljišta oduzetog nakon 1945. godine, postupno smanjivati zemlju u posjedu kombinata te seljake sustavno osposobljavati da preuzmu novu ulogu, zaključio je zastupnik i predložio da se čak ukinu i koncesije. Naglasio je kako ovim Zakonom Hrvatska ulazi u proces definitivne privatizacije poljoprivrednog zemljišta, a svaka druga koncepcija za HSS je neprihvatljiva.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks (HDZ)** smatra da je donošenje Zakona o poljoprivrednom zemljištu krenulo pogrešnim putem. Drži da je prvo trebalo donijeti nacionalni program za poljoprivredu i seoska gospodarstva, koji bi regulirao ciljeve poljoprivredne politike, a tek onda se mogu donositi zakoni koji reguliraju korištenje i raspolaganje poljoprivrednim zemljištem. Ukazao je na podatke koje je u izlaganju iznio gospodin Tomčić te je rekao kako takve informacije nisu bile dostupne drugim zastupnicima. Klub zastupnika HDZ-a se ne slaže s prijedlogom davanja koncesija na otkup poljoprivrednog zemljišta jer s rokovima od 25 do 99 godina koncesija postaje oblik stvarnog raspolaganja, a davanje koncesija stranim osobama Hrvatska se odriče svog najvećeg nacionalnog blaga, pojašnjava zastupnik. Smatra da bi se takvim koncesijama obiteljsko seosko gospodarstvo isključilo iz konkurencije korištenja poljoprivrednog zemljišta. Lošim je ocijenio i ukinuće instituta da-

rivanja državnog zemljišta. Negativno se osvrnuo i na raspodjelu sredstava ostvarenih od prodaje državnog zemljišta. Rekao je da nema razloga da prihodi ne ostanu u gradu ili općini na čijem području se zemljište nalazi. Na kraju je zaključio da Zakon neće postići očekivane rezultate te da ga shodno tome Hrvatska demokratska zajednica neće podržati.

Netočan navod je ispravila **Ljubica Lalić (HSS)**. Osvrnula se na izjavu gospodina Šeksa kako su podaci koje je iznio gospodin Tomčić bili poznati samo njemu. Naglasila je da izvor tih podataka predstavlja Državni zavod za statistiku, te da joj je teško zamisliti saborskog zastupnika koji se njima u ovakvoj raspravi nije služio.

Netočno je kada gospođa Lalić kaže da su ti podaci dostupni, nadovezao se **Vladimir Šeks (HDZ)**. Ti podaci nisu bili u prilogu predloženog Zakona, mada je to bilo rečeno, zaključio je zastupnik.

• Hrvatska ima zdravu zemlju na kojoj je moguće proizvoditi zdravu hranu i u tome je njena prednost u odnosu na Europu.

Nužnost okrupnjavanja poljoprivrednih površina

Klub zastupnika SDP-a smatra da je Zakon o poljoprivrednom zemljištu jedan od najvažnijih zakona iz područja razvoja poljoprivrede i agrara, rekao je u ime Kluba **Dragutin Vukušić (SDP)**. Dodao je da Klub podržava predloženi Zakon i da će glasovati za njegovo upućivanje u drugo čitanje. Osobno drži da je Zakon dobra osnova za raspravu te da u skorije vrijeme predlagatelj može dostaviti zaista kvalitetan materijal. Osnovni problem hrvatske poljoprivrede vidi u mehanizaciji koju za obradu malog zemljišta nije isplativo koristiti. Stoga za založio za okrupnjavanje poljoprivrednih površina kroz obiteljska gospodarstva. To će, kaže, bitno pridonijeti maksimalnom korištenju agrotehničkih mjera te ekonomičnosti i konkurentnosti na tržištu uz adekvatne poticaje. Mišljenja je da bi predlagatelj trebao razmotriti mogućnost smanjenja gornje granice za koncesiju, koja iznosi 99 godina. Smatra da je tu dovoljno navesti 50 ili 60 godina. Što se onečišćenja tiče, predložio je osnivanje Zavoda za poljoprivredno zemljište koji bi rješavao

takva pitanja. Tvrdi da Hrvatska ima zdravu zemlju na kojoj je moguće proizvoditi zdravu hranu te u tome vidi prednost u odnosu na Europu. Potrebno je držati i uvođenje sankcija za neobrađenu zemlju ukoliko ona ima vlasnika. Na kraju izlaganja se osvrnuo na kategorije raspolaganja zemljištem u predloženom Zakonu, te im je odredio drugačije prioritete. Kao najvažnije je istaknuo prodaju poljoprivrednog zemljišta, zatim davanje zemlje u zakup i kao zadnje koncesiju.

Smatramo da je ovaj Prijedlog dobra podloga za donošenje kvalitetnog zakona te podloga za izradu nacionalnog programa za poljoprivredu, rekao je u ime Kluba zastupnika HNS-a i LS-a **Darko Šantić (HNS)**. Potom je ukazao na norveški primjer odgovarajuće zakonske regulative. Rekao je kako je posljedica toga da Norveška danas nema potrebe uvoziti ništa od proizvoda koje sama može proizvesti. Sve elemente koje sadrže norveški zakoni sadrži i Zakon o poljoprivrednom zemljištu, konstatira zastupnik i dodaje, kako smo na dobrom putu i koristeći iskustva drugih možemo u skorije vrijeme očekivati kvalitetnije rezultate u poljoprivredi. Osvrnuo se tada na stavak 3. članka 1. koji govori o tome da nositelji prava vlasništva ne mogu biti strane osobe. Smatra da će to biti vrlo upitno i sporno glede ulaska Hrvatske u Europsku uniju te je predložio da se konzultira pravna struka i da se vidi kako je to već regulirano u Europskoj uniji. Ukazao je i na članak 23. koji predviđa da je odluka o raspolaganju poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države akt raspolaganja vlasnika, a ne upravni akt te da se time isključuje mogućnost vođenja upravnog spora. Što se natječaja za raspolagane državnim zemljištem tiče, drži da ovako koncipiran neće biti provediv, a niti efikasan. Kad je u pitanju raspodjela novca koji bi se dobio koncesijom, zakupom ili prodajom zemljišta, mišljenja je da bi on u potpunosti trebao pripasti jedinicama lokalne samouprave. Nejasnim drži i članak koji govori o sklapanju ugovora o zakupu na određeno vrijeme do 25 godina. Smatra da bi po predloženoj odredbi netko tko je ugovorio zakup na 20 godina u zadnjoj godini mogao produžiti taj ugovor na još 25 godina. Glede navedenog zatražio je dodatno pojašnjenje predlagatelja. Osvrnuo se ponovno na nacionalni program za poljoprivredu rekavši da bi ga trebalo donijeti do drugog čitanja ovog Zakona. Uz očekivanje da na kraju bude donesen jedan kvalitetni Zakon o poljoprivred-

nom zemljištu, Klub zastupnika HNS-a i LS-a podržat će ovaj prijedlog, zaključio je gospodin Šantić.

Olakšati agraru ulazak u Europu

U ime Kluba zastupnika IDS-a govorio je **Petar Turčinović (IDS)**. Smatra da će u procesima približavanja Hrvatske Europskoj uniji najviše stradati hrvatski seljak i da treba učiniti sve da se njegova pozicija olakša, a prvi korak je i Zakon o poljoprivrednom zemljištu. Nužnim drži dovršiti proces uknjižbe kako bi se aktivnosti koje predloženi Zakon predviđa mogle i provoditi. Mišljenje Kluba je da bi taj posao, kao i raspolaganje poljoprivrednim zemljištem najbolje obavljale jedinice lokalne samouprave, kaže zastupnik. Drugo što smatra važnim je raspodjela financija. Kaže, kako je svima jasno da omjer koji je predložen nije nastao ekonomskom analizom, nego je političke prirode. S obzirom na količinu posla koju obavljaju jedinice lokalne samouprave, zastupnik smatra da bi omjer trebao biti 70 posto naprama 30 posto u njihovu korist. Ne vjeruje da za promjenu ovog Zakona neće biti potrebna nikakva dodatna novčana sredstva, budući da se stručni poslovi ne mogu obaviti bez sudjelovanja geodeta, agronoma i sličnih stručnih osoba. Gospodin Turčinović je potom ukazao na niz sitnica u Zakonu koje smatra da treba doraditi. Potrebno je, kaže, naznačiti na koji način će se utvrditi da je zakupoprimac koristio zakupljeno zemljište sukladno ugovoru. Zatim je predložio da županijski uredi, koji raspisuju natječaj, daju inicijativu za pokretanje stručnih poslova. Dobrim drži odredbu postojećeg zakona po kojoj neobrađeno zemljište u prethodnom vegetativnom razdoblju postaje upitno u smislu onoga koji je raspolagao s tim zemljištem, te kaže da bi rado tu odredbu vidio u ovom zakonskom prijedlogu. Na kraju je rekao da Klub zastupnika, IDS-a podržava Zakon o poljoprivrednom zemljištu te da će inzistirati na tome da on zaista olakša teško razdoblje koje prethodi seljacima glede europskih integracija.

Klub zastupnika DC-a podržat će u prvom čitanju Zakon o poljoprivrednom zemljištu, rekao je u ime Kluba **dr. Đuro Njavro (DC)**. Konstatirao je da Hrvatska ima izuzetno usitnjen posjed, na kojem je teško organizirati jeftinu i kvalitetnu proizvodnju, a upravo to zastupnik drži najvećim izazovom hrvatskog agrara. Temeljno pitanje malog posjeda ne leži u

rješavanju 20 posto državnog zemljišta, već je ključno pitanje povećanje prosječnog posjeda koje je u privatnom vlasništvu, tvrdi zastupnik. Stoga je predložio da se u Hrvatskoj osnuje Mirovinski zemljišni fond koji bi kreditirao otkup zemlje od starijih poljoprivrednika. Potom je predložio osnivanje Agencije za promet poljoprivrednim zemljištem koja bi to zemljište prodavala na rokove od 20 do 30 i više godina. Kao što je nužno donijeti ovaj zakon, nužno je u Hrvatskoj urediti katastar i zemljišne knjige kako bi se oživio promet nekretninama, smatra gospodin Njavro. Založio se i za izmjenu raspodjele prihoda od prodaje, zakupa ili koncesije zemljišta te je rekao da neće biti greška ukoliko se lokalnoj samoupravi da i 80 posto prihoda. Ako provedba ovog Zakona ne bude praćena adekvatnim kreditima koji će omogućiti da ponuđeno poljoprivredno zemljište bude kupljeno ili uzeto u koncesiju, bit će to uvod u jeftinu rasprodaju Hrvatske koja će imati nesagledive posljedice, zaključio je zastupnik.

• Ako provedba ovog Zakona ne bude praćena adekvatnim kreditima koji će omogućiti da ponuđeno poljoprivredno zemljište bude kupljeno ili uzeto u koncesiju, bit će to uvod u jeftinu rasprodaju Hrvatske koja će imati nesagledive posljedice.

Predlagatelj će uvažiti sve prijedloge

Za riječ se tada javio ministar poljoprivrede i šumarstva **mr. Božidar Pankretić**. Rekao je da ovaj zakon donosi jednu novinu, a to je da dozvolu za koncesiju, zakup ili prodaju zemlje ne može dobiti nitko osim poljoprivrednika ili pravnih subjekata koji se bave poljoprivredom. Što se tiče vremenskog raspona koncesije, on će biti skraćen, a uvažit će se i svi drugi prijedlozi, naglasio je ministar Pankretić. Za darovanje zemlje smatra da je sistem koji dovodi do nepravdi, a sankcije za neobrađeno zemljište mogu se staviti u prekršajni dio predloženog zakona, zaključio je ministar. Konstatirao je kako popuštanja oko toga da stranci mogu kupiti zemlju neće biti te da je Ministarstvo

spremnno na borbu. Za seljačka gospodarstva Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva u suradnji s HBOR-om izdvojiti će milijardu kuna, ali će se znati kamo su otišla ta sredstva, kaže gospodin Pankretić. Što se tiče raspodjele dobiti od prodaje, rekao je da 50 posto udjela jedinicama lokalne samouprave predstavlja povećanje, budući da su do sada bili zastupljeni malim dijelom u toj podjeli. Drži da se predloženim Zakonom pokušava promijeniti anarhična politika koja je prisutna u poljoprivredi, te ujedno seljačka gospodarstva prilagoditi tržištu u čemu im osnovni resurs predstavlja zemlja.

Ivan Kolar (HSS) smatra da predloženi Zakon ima nedostatke i nelogičnosti. Posebno je ukazao na raspolaganje poljoprivrednim zemljištem u državnom vlasništvu. Drži kako država raspolaže velikim površinama zemlje koje nisu iskorištene na adekvatan način, te ukoliko se nađe osoba koja će kvalitetno iskoristiti kapacitete tih površina, napravljen je pravi korak. Rekao je da se protiv koncesijama na 99 godina i predlaže da taj rok bude smanjen na 25 ili 30 godina. Mišljenja je da bi trebalo ograničiti površinu zemljišta koju država prodaje ili daje u zakup. Ako netko uzme puno zemlje moglo bi doći do situacije da on onda tu zemlju daje u najam te stvara sustav feudalaca i kmetova, ističe zastupnik. Založio se za ideju da mlađe osobe preuzmu poljoprivredna zemljišta starijih osoba, ali da im država za to da kredite. Ukoliko bi izostao program socijalnog zbrinjavanja bez razvojnog programa okrupnjavanja zemljišta predloženi Zakon neće zaživjeti, zaključio je gospodin Kolar.

Zakon je suštinski dobar, on vrlo kvalitetno određuje zaštitu, korištenje i promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta, smatra **Željko Malević (SDP)**. Drži da bi naknada za tu prenamjenu trebala biti nešto veća čime bi se pokazalo koliko je poljoprivredno zemljište važno u ukupnom nacionalnom dobru. Ovaj Zakon može omogućiti da se stvari uz određene preduvjetne pomaknu, kaže zastupnik. Preduvjetima drži oslobađanje posjeda na način da mu se osigura transparentnost i preglednost vlasničkog statusa te mogućnosti prometa nekretninama kako bi se putem fondova riješio problem starosne strukture vlasnika gospodarstava i omogućavanje seljacima da se udružuju. Dobrim je ocijenio izdvojenu i naglašenu poziciju područja od posebne državne skrbi, te predlaže da se povratnicima na ta područja daruje zemlja. Dobrim

drži da se zemlja da onima koji je vole i koji za nju žive. Složio se s prijedlogom da država ima određene instrumente kontrole i kazni za one koji ne koriste zemlju na adekvatan način. Na kraju izlaganja je rekao da podržava Zakon o poljoprivrednom zemljištu te da misli kako će on sigurno biti jedan od najvažnijih zakona u toj sferi.

Veliki problem je neobrađena zemlja

Zakon o poljoprivrednom zemljištu podržao je i **Stjepan Henezi (SDP)** rekavši kako želi vjerovati da je njegov cilj zaštita poljoprivrednog zemljišta i njegovo stavljanje u funkciju proizvodnje. Prioritete u provedbi ovog Zakona zastupnik ne bi svodio na pojedine grupacije, nego na ostvarivanje gospodarske djelatnosti. Shodno tome je rekao da danas u Hrvatskoj imamo mnogo vlasnika zemlje, oko 300 tisuća hektara, koji je ne obrađuju, te u tome vidi veliki problem. Kaže dalje da nije pristalica donjih ili gornjih granica za koncesiju, zakup ili kupnju zemljišta, nego smatra kako treba otvoriti proces koji će pokrenuti poljoprivrednu proizvodnju. Kad do toga dođe, bit će dobro seljaku i svakom drugom građaninu Hrvatske, konstatira gospodin Henezi. Drži da poljoprivrednu proizvodnju ne bi trebalo vezati isključivo uz selo, jer uspješan poljoprivrednik ne mora biti seljak. Na kraju je istaknuo da treba biti oprezan i ne učiniti grešku, prilikom donošenja ovog zakona, koja bi seljake mogla dovesti u nepovoljnu situaciju.

• Predloženi Zakon je dio opće civilizacijske koncepcije održivog razvoja jer je u skladu s ustavnim pravom građana na zdrav okoliš i zdrav život.

Dr. Ante Simonić (HSS) također je podržao potrebu donošenja Zakona o poljoprivrednom zemljištu nazvavši ga strateški značajnim. Dodao je kako predloženi Zakon sagledava kao dio opće civilizacijske koncepcije održivog razvoja jer je u skladu s ustavnim pravom građana na zdrav okoliš i zdrav život. Iznio je potom podatke o onečišćenju koji se tiču Republike Hrvatske, a rezultat su neadekvatnih kanalizacijskih sustava i kiselih kiša. Tim zagađivanjem najviše stradaju

hrvatske šume čija je količina od 800 kubnih metara po hektaru nakon Drugoga svjetskog rata danas pala na 250. Na kraju je podržao ideju za povrat imovine zemljišnim zajednicama, za koje je rekao da su nastale još za vrijeme Marije Terezije.

Težište rasprave je na raspolaganju poljoprivrednim zemljištem u državnom vlasništvu, a tema je Zakon o poljoprivrednom zemljištu, konstatirao je **Drago Krpina (HDZ)**. Smatra da bi predloženi Zakon trebao biti sastavni dio Zakona o poljoprivredi, kao i da je nelogično da se prvo donosi ovakav zakon, a tek potom nacionalni program o razvitku poljoprivrede. Kaže da u odnosu na postojeći zakon u ovom nema nikakvih revolucionarnih novosti, već da mu nedostaje jasna strategija ili program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem ne samo u državnom, nego i u privatnom vlasništvu. Nije dat odgovor na jedno bitno pitanje, naglasio je zastupnik. Radi se, kaže, o tome da nije definirano tko će odlučiti da određeno zemljište bude kupljeno, zakupljeno ili koncesionirano te kolike će biti čestice tog zemljišta. Drži da bi Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva trebalo napraviti kartu na kojoj bi se ucrtale sve poljoprivredne površine i stručna skupina bi tada izradila strategiju raspolaganja tim zemljištem. Predlagatelju je zamjerio i to što Zakon nema odredbe o definiranju načina okrupnjavanja zemljišta u privatnom vlasništvu. Na kraju je zaključio da predloženi Zakon neće stvoriti pretpostavke za razvoj obiteljskih gospodarstava kakva postoje u Europi radi čega će hrvatska poljoprivreda izgubiti još mnogo tržišnih »utakmica«. Založio se za to da se napravi jedan konzistentan Zakon o poljoprivredi koji bi dao konkretne odgovore na sva temeljna pitanja.

Uskoro i strategija gospodarenja poljoprivrednim zemljištem

Potrebu pojašnjenja zakonskog prijedloga ponovno je uočio ministar poljoprivrede i šumarstva, **Božidar Pankretić**. Rekao je da će Zakon u drugom čitanju imati članak kojim će se decidirano navesti da će strategija gospodarenja poljoprivrednog zemljišta morati biti donesena u vrlo jasnem roku. Naglasio je da je cilj Ministarstva vrlo jasan i da on ide prema obiteljskim seljačkim gospodarstvima te da PIK-ovi neće biti u prioritetu prilikom koncesija, otkupa ili kupnje zemljišta koje mora biti uknjiženo kao državno vlasništvo.

Ako je uknjižba uvjet koncesije zemljišta, onda nećete moći ništa sa 90 posto zemljišta, konstatirao je **Drago Krpina (HDZ)**.

Uknjižba zemljišta je uvjet samo za koncesiju, a ne i za zakup, odgovorio je ministar **mr. Pankretić**.

Poljoprivredno zemljište se sve više smanjuje tehnološkim napretkom, rekla je **Dragica Zgrebec (SDP)** dodavši kako je radi toga vrlo važna skrb države o tom proizvodnom potencijalu. Smatra kako je nužno donijeti Zakon o poljoprivredi kojim se utvrđuju dugoročni opći ciljevi te Zakon o poljoprivrednom zemljištu kojim ga štitimo. Što se nepostojanja revolucionarnih promjena tiče, drži kako se nitko nije opredijelio za revolucije nego za normalno građansko društvo. Dobrim je ocijenila da se produlje rokovi za zakup i koncesije, ali smatra kako je 99 godina ipak previše. Podržala je i ograničenja količine prodaje zemljišta te dodala kako bi trebalo definirati što je to uopće čestica. Donošenje ovog Zakona podrazumijeva i sređivanje zemljišnih knjiga, a trebat će voditi računa i o tome na koji način i kada je stjecano državno vlasništvo, zaključuje zastupnica. Na kraju izlaganja je predložila da bi prioritet pri dobivanju zemljišta imala trgovačka društva, koja su do sada određena zemljišta jednim postotkom kupila i uređila, uz adekvatan program i obvezu zapošljavanja radnika.

Drago Krpina (HDZ) replicirao je rekavši da je jasno da su dionička društva koja su unosila u svoj temeljni kapital dugogodišnje nasade kršili jasne odredbe i Zakona o poljoprivrednom zemljištu i Zakona o pretvorbi i privatizaciji. Taj se problem pokušao riješiti 1997./98. i sva ta dionička društva bila su dužna isključiti dugogodišnje nasade kao poljoprivredno zemljište iz svog temeljnog kapitala no mnoge su se na to oglušile.

Dragica Zgrebec (SDP) rekla je da ni jedno tadašnje poljoprivredno poduzeće nije samo utvrđivalo pretvorbu nego je to potvrđivao tadašnji Ured za pretvorbu i privatizaciju. **Drago Krpina** je odgovorio da su elaborate o procijenjenoj vrijednosti poduzeća radila autonomno (do 1993.) a istina je da i dio odgovornosti za kršenje snosi Fond.

Zaštita od nenamjenskog korištenja

Zvonimir Sabati (HSS) iznio je određene prijedloge a na osnovi više javnih rasprava u svojoj Varaždinskoj

županiji. Predlaže da se radi omogućavanja proizvodnje zdrave hrane razmisli o zaštiti poljoprivrednog zemljišta od nenamjenskog korištenja za eksploataciju mineralnih sirovina kakvog je dosad bilo dosta, rekao je. O promjeni namjene poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe trebalo bi upoznati i jedinice lokalne samouprave i valja razmisliti o mogućnosti darovanja poljoprivrednog zemljišta jedinicama lokalne samouprave radi izgradnje poljoprivrednih putova te drugih objekata infrastrukture od javnog interesa, predložio je, među ostalim.

Stjepan Dehin (HSS) osvrnuo se na dosadašnju praksu davanja zemljišta u zakup rekavši da sve ono što se događalo u Zagrebačkoj županiji u vezi s tim nije bilo pošteno. Na prste se mogu nabrojiti obrađene parcele (oko Velike Gorice) a na ostalima raste korov ali se za njih podižu poticaji i krediti. Stoga je radostan što se predloženim zakonom te nepravde otklanjaju a svakako će pri tome morati više raditi i inspeksijske službe i nadzirati devastaciju poljoprivrednoga zemljišta. Radi se o ilegalnom šljunčarenju kojem već pet godina nitko ne može stati na kraj (ni prošla, niti ova vlast) i od toga je izvučeno 3,5 milijuna DEM a da u državni proračun nije ušla ni jedna kuna a oštećena je i Velika Gorica kao grad, rekao je zastupnik.

Ujedno je predložio da prvenstvo prava zakupa imaju oni kojima je zemlja nacionalizirana.

U potpunosti podržava predloženi zakon smatrajući da, zajedno s iznesenim prijedlozima, može pridonijeti boljoj budućnosti.

Ivan Šuker (HDZ) želeći ispraviti netočan navod predgovornika rekao je da su trenutno na vlasti HSS, SDP i HSLS pa da su mogli prijaviti neobrađena zemljišta. Što se tiče šljunčarenja rekao je da je to problem i na Dravi i na Savi, ali da ne treba javnost dezinformirati jer ako se radi o 3,5 milijuna DEM onda neka zastupnik pokaže premijeru Račanu i ministru Crkvencu tu šljunčaru i da se otvori još jednu pa riješe državni problemi sa 3,5 milijuna DEM.

Stjepan Dehin odgovorio je da je točno i istinito ono što je rekao da se radi o šljunčaru u Kosnici promjera 1–1,5 km u vodozaštitnom području. Zakup zemljišta u Velikoj Gorici izvršava županijski ured a ne nikakav HSS i to je grupa ljudi koja samo daje te pogodnosti svojim podobnima. **Ivan Šuker** ponovio je da je šljunčarenje širi problem u čije se rješavanje moraju uključiti inspekcije, krim-poli-

cija i drugi te da je on rekao da ne valja pretjerivati s brojkama. Nije ni rekao da je HSS davao zakup nego da je aktualna vlast mogla napraviti prijave županijskoj komisiji.

Protiv koncesija strancima

Marijan Maršić (HSS) predložio je da se uvede (članak 23. – raspolaganje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države) kod ranijih vlasnika kao datum oduzimanja zemljišta za razdoblje od 1941. do 1959. a ne kao što stoji nakon 1. svibnja 1945. U korištenju poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države prioritet bi trebao biti otkup, davanje zemlje u najam a koncesija kao treći oblik, naveo je. Ujedno se protivi davanju koncesije strancu te napominje da je sadašnji Zakon bolje riješio pitanje koncesije te da bi trebalo posegnuti za njegovim odredbama (za biljnu i stočarsku proizvodnju koncesiju dati od 10–20 godina, na dugogodišnje nasade na vrijeme od 20 do 40 godina, a lova i ribarstva na 10 do 30 godina).

• U korištenju poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države prioritet bi trebao biti otkup, davanje zemlje u najam a koncesija kao treći oblik, primjedba je iz rasprave.

Zatražio je određeni prioritet prava na koncesiju za obiteljsko gospodarstvo i brisanje odredbe da prvenstveno pravo koncesije imaju i »ostali bivši korisnici poljoprivrednog zemljišta u društvenom vlasništvu koje je postalo vlasništvom države«. Na kraju je podsjetio na orijentaciju HSS-a: prioritet je potpomoći obiteljsko gospodarstvo (citirao članak Stjepana Radića).

Željko Pavlic (HSLS) napomenuo je kako je imao sastanak s predstavnicima lokalne samouprave Donjeg Međimurja i raspravu o predloženom zakonu. Nepotrebno intervencijom u ovlasti jedinica lokalne samouprave smatra se rješenje (članak 51.) prema kojem će ministar propisati uvjete i način korištenja sredstava od zakupa, koncesije ili prodaje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države a koja su prihod proračuna općine ili grada. Jedinice lokalne samouprave su dovoljno zrele i sposobne da same odlučuju o tim sredstvima, naglasio je.

Na tom sastanku ujedno je ugovoreno, rekao je zastupnik, da bi se ovim zakonom mogla dati i jedna povijesna dimenzija – uređivanje povrata nekadašnjih općinskih zemljišta. Naime, može ublažiti te nekadašnje nepravde i obešteti općine na način da se daju veće ovlasti jedinicama lokalne samouprave i da one odlučuju o koncesiji, zakupu i prodaji tog zemljišta uz suglasnost Ministarstva i da sav prihod od toga ide na račun općina.

Ljubica Lalić (HSS) kaže kako je činjenica da je zakonom sve poljoprivredno zemljište u društvenom vlasništvu postalo zemljište u državnom vlasništvu. Smatra da se nacionalizirano i konfiscirano zemljište mora vratiti bivšim vlasnicima i njihovim nasljednicima i da prepreka za taj povrat (čim prije) nema. Logično je da obiteljska seljačka gospodarstva mogu funkcionirati samo kao vlasnik ili korisnik određenog zemljišta i stoga zastupnica u predloženoj zakonu gleda načine i putove transformacije državnog zemljišta i stvaranja obiteljskih seljačkih gospodarstava kao nositelja primarne poljoprivredne proizvodnje. U tom promišljanju pozdravlja, kaže, odredbe koje se odnose na zakup i prodaju, dakako, uz određene izmjene (i u tom smislu podržava i donošenje ovog zakona).

Načelo socijalne pravde

Tako zastupnica Lalić smatra da nije dobro (članak 34.) da fizičke i pravne osobe imaju prvenstveno pravo zakupa prema utvrđenom redoslijedu uz uvjet da prihvate najvišu cijenu postignutu natječajem. Prihvaćanje najviše cijene ne smije biti obveza jer bi to bila opasnost za sve one vjerne djedovskoj tradiciji koji su čuvali svoj kućni prag i zbog toga nisu postali dovoljno ekonomski moćni da bi parirali kapitalu stečenom na neprihvatljiv način. Iste primjedbe odnose se i na prodaju (članak 49.) i idealno bi bilo da onaj tko se opredijelio za život od poljoprivrede može kupiti potrebnu površinu zemlje pa bi primjeren rok za isplatu kupoprodajne cijene trebao biti 20 godina a za područja od posebne državne skrbi 25 godina. Nužno je zadovoljiti načelo socijalne pravde uvažavajući sadašnju ekonomsku moć svih zainteresiranih subjekata, naglasila je.

Ozbiljnu prepreku procesu kojim se ovim zakonom otvara vidi u pravu prvenstva PIK-ova na koncesije, čak na 99 godina i kaže da nije za uništavanje PIK-ova pod svaku cijenu ali

niti za to da se održavaju na štetu svih građana Republike Hrvatske.

Ivo Lončar (nezavisni; izabran s liste HSS-a) drži da je ovaj zakon puno konkretniji od onoga o poljoprivredi i da će uz otklanjanje određenih nedostataka biti solidna osnova za buduću poljoprivrednu proizvodnju.

U povratu zemljišta otegot od vlasnika za vrijeme komunizma a koje je pripalo kombinatima treba biti vrlo suptilan (denacionalizacija nije izvršena do kraja), a nakon tog povrata moći će se mnoge stvari definirati, rekao je zastupnik napomenuvši da bez Zakona o poljoprivrednom zemljištu iz 1991. mnoga hrvatska zemlja ne bi bila u hrvatskim rukama (vlasnici velikog dijela Međimurja bili bi izvan Hrvatske, isto je s Istrom, Dalmacijom).

Također smatra da se ne može govoriti o koncesiji za strance (članak 24.) i tome se protivi jer je zemljište temeljni resurs i vrijednost svake zemlje. Protivi se i roku za koncesiju od 99 godina i smatra da bi taj rok mogao biti maksimalno 35 godina. Problematičnim a i nejasnim drži rješenje koje govori da poljoprivredno zemljište u vlasništvu države može kupiti fizička ili pravna osoba jer mu nije jasno što znači u tržišnom gospodarstvu pravna ili fizička osoba (što je primjerice: pravna ili fizička osoba najveći i najpoznatiji hrvatski vinogradar Enigi koji ima 45 hektara vinograda).

Budući da mnogi ljudi koji imaju novac žele kupovati zemlju treba se zakonski ograditi da ne bismo opet došli u situaciju da imamo (»kmetove i feudalce») veleposjednike i one koji će unajmljivati njihovu zemlju da rade na njoj, upozorio je kao i na 600.000 hektara neobrađenog zemljišta u našoj zemlji (što bi bilo previše i za Ameriku). Predložio je da se zakonom precizira da vlasnik na neobrađenu zemlju plaća dvostruki porez koji se razmjerno godinama povećava, nakon treće godine država ga uzima i daje deset godina u koncesiju a nakon toga na slobodno tržište (kao u Austriji).

Tu je i njegov prijedlog, među ostalim, da se i u ovom zakonu definira obiteljsko gospodarstvo i odredi profitabilnu proizvodnju s definiranom površinom a ne da na uvoz voća trošimo 250 milijuna dolara (u proteklih deset godina) dok imamo uvjete za voćarsku proizvodnju kakve nema niti jedna zemlja u Europi.

Zapostavljeni hrvatski branitelji

Đuro Dečak (HDZ) ističe kako se čitajući predloženi zakon ne može

oteti dojmu da država želi raspolagati državnom zemljom rentiranjem jer se na prvo mjesto u raspolaganju zemljištem stavlja koncesija. Smatra da to ne bi bilo dobro jer je praksa pokazala da vlasnik zemlje najučinkovitije na njoj radi i raspolaze. Prema podacima iz Virovitičko-podravске županije od 98.894 hektara oraničnih površina gotovo 45 posto je u vlasništvu države i kada bi se primijenile predložene odredbe (koncesija, zakup ili eventualna prodaja) »cementirala« bi se postojeća situacija, rekao je među ostalim. Na prvo mjesto treba staviti kupnju zemljišta s dužom otplatom, posebno na području od posebne državne skrbi.

Posebno ga iritira da se ni jedan zastupnik niti klubovi u ovoj raspravi nisu pozvali na Deklaraciju o Domovinskom ratu i prešutno se prelazi preko nevredovanja uloge i značaja hrvatskih branitelja iz seljačke populacije (otkup zemlje uz otplatu) što će izazvati buru nezadovoljstva. Predloženi zakon je ne samo u koliziji s tom Deklaracijom već i sa stečevinama prava hrvatskih branitelja i nacrtom novog zakona o pravima hrvatskih branitelja (neplaćanje naknade za prenamjenom poljoprivrednog zemljišta, prednost pri dobivanju koncesije itd.) a to se mora uvažiti jer danas deseci tisuća razvojačenih hrvatskih branitelja iz seljačke populacije ne mogu ostvariti svoju egzistenciju nigdje drugdje osim na zemlji.

Željko Malević ispravio je netočan navod predgovornika rekavši da je u raspravi – gotovo svi klubovi zastupnika pa i sam zastupnik – višekratno istaknuta uloga i potreba da se braniteljska populacija preferira.

Dubravka Horvat (SDP) smatra da je ovim zakonom potrebno propisati i regulirati način raspolaganja poljoprivrednim zemljištem i mjere kojima će se spriječiti nepravilnosti i zloupotrebe korištenja poljoprivrednih zemljišta. Kaže da je njoj kao zastupnici i ostalim zastupnicima koji žive u poljoprivrednom kraju upućeno puno primjedbi na dosadašnji način dodjele zemljišta u zakup odnosno na odabir korisnika poljoprivrednog zemljišta. Zakon treba osnažiti inspeksijske službe a trebat će i analiza plaćanja zakupa poljoprivrednog zemljišta odnosno postoje li ugovori za to i jesu li zakupi uredno plaćeni a ako nisu tko je odgovoran.

U vezi s predloženim odredbama o prenamjeni poljoprivrednog zemljišta predložila je da se unese i odredba iz važećeg Zakona da se ne plaća naknada »pri gradnji obiteljske kuće, razmjerne građevinske bruto površine

do 400 kvadratnih metara ako se gradi unutar građevinskog područja». Poznata je teška situacija s rješavanjem stambenog problema, a ovakvim bi se rješanjem građani koji žele graditi na poljoprivrednom zemljištu u građevinskoj zoni oslobodili plaćanja značajnog iznosa, rekla je zastupnica prihvaćajući zakon.

Naslov ne odgovara sadržaju

Marija Bajt (HDZ) upozorila je da treba popraviti naslov predloženog zakona koji ne odgovara njegovom sadržaju jer se bavi uređenjem odnosa samo na državnom zemljištu a ne ukupnim poljoprivrednim zemljištem. Prvim člankom ovog zakona poljoprivredno zemljište proglašava se dobrom od interesa za RH pa bi to trebalo biti jedan od temeljnih zakona za daljnje uređenje odnosa u agraru. Međutim, taj je dugo najavljivani zakon donio razočaranje kako u dijelu seoskog stanovništva tako i razvojačenim hrvatskim braniteljima koji su očekivali liberalniji vid privatizacije i okrupnjavanje seljačkih gospodarstava kao nositelja seoskog agrara, rekla je zastupnica.

• Ovaj je dugo najavljivani zakon donio razočaranje kako u dijelu seoskog stanovništva tako i razvojačenim hrvatskim braniteljima koji su očekivali liberalniji vid privatizacije i okrupnjavanje seljačkih gospodarstava kao nositelja seoskog agrara.

Ne precizira se tko, kada i kako raspolaže zemljištem, daljnja je primjedba zastupnice. Ovaj je zakon od posebnog značaja za stanovništvo Slavonije i udruge seljaka, stočara, povrtlara i voćara Požeško-slavonske županije te smatra da ovako predložena koncesija nije dobro rješenje. Može se dogoditi da u nekim jedinicama lokalne samouprave na koncesiju ode gotovo sva zemlja koju imaju i radit će se o velikim »tablama« namijenjenima pravnim osobama ili kombinatima a za konkurenciju seljaku ostat će malo zemlje.

Ako se zalažemo za decentralizaciju neprihvatljiv je prijedlog da se novac od zakupa, koncesije, prodaje i prenamjene poljoprivrednoga zemljišta dijeli u jednakim dijelovima (50 posto) lokalnoj samoupravi i državi,

naglasila je među ostalim, zastupnica založivši se za dosadašnji princip raspodjele sredstava.

Boji se da će negativne posljedice za ostanak mladih ljudi na selu imati uvjet o posjedovanju potrebne mehanizacije za dobivanje zakupa, rekla je, među ostalim, podržavajući prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a da se u prvi plan stavi seljak i njegovo gospodarstvo.

Zadovoljiti očekivanja branitelja

Za riječ se zatim javio zastupnik dr. **Juraj Njavro (DC)** te ocijenio da određeni dijelovi nisu dovoljno jasni i obrazloženi u Prijedlogu zakona o poljoprivrednim zemljištima. Ocijenio je da se neopravdano protežiraju PIK-ovi, poljoprivredni kombinati i trgovačka društva, pa tek onda na red dolaze hrvatski branitelji i seljačka obiteljska gospodarstva. Predložio je drugačiji pristup, prema kojemu bi se na prvo mjesto prilikom koncesija, zakupa ili prodaje zemljište ponudilo hrvatskim branitelja i seljačkim obiteljskim gospodarstvima. Takvim bi se pristupom ostvarila proklamirana načela prema kojima bi prednost trebale dobiti one osobe koje su istinski vezane uz obradu zemlje i unapređivanje poljoprivrede.

• Zemlju treba ponuditi na prodaju hrvatskim braniteljima i seljačkim gospodarstvima.

Podsjetio je zatim na statističke pokazatelje o zakupu poljoprivrednog zemljišta u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Od zakupnina 28 500 hektara, Županija je dobila 14 milijuna kuna, a od ukupnog broja zakupnika, 691 osoba imala je status hrvatskog branitelja. Prijedlogom rečenog zakona nema više darovanja ni plodouživanja iako je ova zakonska kategorija omogućavala zapošljavanje određenoga broja branitelja. Osvrnuo se zatim i na primjedbe po pojedinim člancima predloženoga zakonskog teksta. Zatražio je da se preciziraju pojedini članci, odnosno da se uredi pravni i nomotehnički izričaj. Predložio je istovremeno i da se odustane od plaćanja nadoknade zemljišta za one hrvatske branitelje koji su bili u HV duže od 3 mjeseca ili za sudionike akcija »Bljesak« i »Oluja«. U zakonskom bi tekstu trebalo navesti da se

nadoknada ne plaća ni u slučaju izgradnje obiteljskih kuća na gospodarstvu koje se gradi izvan naselja.

Zastupnik **Ivan Penić (HDZ)** konstatirao je da je poljoprivredno zemljište dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu. Međutim odnos prema poljoprivrednom zemljištu, smatra, često puta nije na razini očekivanoga. Upozorio je da se većina zemljišta u Sloveniji, Austriji i Njemačkoj zeleni, jer su uzorana i pod poljoprivrednom kulturom. Za razliku od navedenog pozitivnog primjera, brojne parcele u Hrvatskoj su zapuštene i iz avionske perspektive sačinjavaju sivu zonu koja odaje krajnju nebrigu i zapuštenost. Takvo stanje prijeti da se u ljetnom periodu obnove požari pa je krajnje vrijeme da se ovakvo stanje zaustavi i promijeni. Predložio je da se zakonski zabrani dalje usitnjavanje poljoprivrednih čestica i pravilno određivanje poljoprivredni poticaji.

Koncesije ne mogu biti vremenski rastegnute na 99 godina, a Vlada bi trebala na odgovarajući način razriješiti pitanje staračkih, poljoprivrednih domaćinstava i potaknuti stvaranje moderne hrvatske poljoprivrede koju bi tvorila domaćinstva koja posjeduju od 20 do 30 hektara obrađenoga zemljišta. Predložio je dopunu članka 23., u kojemu se propisuje vraćanje zemljišta koje je oduzeto nakon 1. svibnja 1945. godine. Preciznije i »mekše« formulacije ponudio je i u članku 24. Predložio je da se: »U slučaju da se na natječaj ne jave zainteresirane domaće fizičke i pravne osobe u ponovljenom postupku mogu javiti i stranci«. Predložio je izmjene i u članku 48. stavak 1., u kojem bi se riječ »prodaje« zamijenila izrazom »kupnje«. Na kraju je upozorio i na probleme oko dugogodišnjih nasada koji su bili u procjenama temeljnih društava kapitala. Ovdje se radi o nasadima voćaka, maslinicima ili vinogradima koji su bili podizani uz pomoć kredita. Sada bi bilo nepravedno izuzeti ove nasade, a radnike i poduzeća ostaviti u velikim dugovima i preuzetim kreditnim obvezama.

Pravedan otkup poljoprivrednog zemljišta

Zastupnik **Ivan Jarnjak (HDZ)** podsjetio je da se za zemlju često puta borilo i ratovalo, a metaforu takvoga stradavanja najbolje opisuju zbivanja koja prate seljačku bunu 1573. godine. Do ove je pobune došlo zbog nepravednoga oduzimanja imanja i pozreznih nameta.

U pojedinim je periodima zemlja zbog neobrađenih parcela predstavljala »mrtvi kapital«. Trebalo bi pružiti podršku obiteljskim seljačkim gospodarstvima da otkupe ili zakupe viškove neobrađenog poljoprivrednog zemljišta. Takva bi politika donijela najbolje rezultate i konačno bi materijalizirala proklamirana obećanja prema ovoj skupini stanovništva. Zakonski propisi trebali bi poticati okrupnjavanje poljoprivrednih posjeda, a time bi se i veliki broj mladega stanovništva potaknulo na intenzivniju poljoprivrednu proizvodnju. Za razliku od starijih domaćinstava koja rade samo za vlastite potrebe i preživljavanje, mladi poljoprivrednici nameću ovakvu politiku kao imperativni cilj koji jamči dobru proizvodnju i životni standard sličan gradskome. Ocijenio je da poljoprivrednu proizvodnju treba potaknuti i poreznim olakšicama, a seljačka obiteljska gospodarstva i hrvatski branitelji trebaju imati prioritete prilikom otkupa ili zakupa zemljišta. Precizirao je zatim pojedine odredbe u predloženim zakonskim člancima, a založio se i za mogućnost da se zakonski omogući stvaranje jedne veće parcele ukoliko vlasnik raspolaže s više sitnih i razbacanih poljoprivrednih posjeda. Na kraju se osvrnuo i na najavljene mogućnosti oko raspisivanja lokalnih poreza i prireza. Ukoliko se ovi financijski nameti usmjere prema poljoprivrednim domaćinstvima, može doći do gušenja i nestanka poljoprivrednih seljačkih domaćinstava, zaključio je zastupnik Jarnjak.

• U slučaju okrupnjavanja posjeda mladi poljoprivrednici mogu pokrenuti intenzivniju proizvodnju.

Za riječ se zatim javio i zastupnik Ivo Fabijanić (SDP) koji je upozorio na probleme poljoprivrednog zemljišta na hrvatskim otocima. Otok je sam po sebi zatvorena sredina omeđena morem, pa se postavlja i pitanje komasacije na ovim dijelovima. Jedino rješenje navedenog problema vidi u okrupnjavanju poljoprivrednog gospodarstva i zabrani diobe poljoprivrednog zemljišta. Upozorio je i na apsurdne veličine zemljišnih posjeda jer na otocima ima vlasnika koji su uknjiženi kao vlasnici desetak kvadratnih centimetara. Nastavio je s primjedbom da bi trebalo povesti više računa o kaznenim odredbama zbog nebrige o zemljištu. Upozorio je da su

pojedini vlasnici umrli prije 150 ili 200 godina, a do sada nije sudski utvrđen prijenos na novog vlasnika. Do ovoga je problema došlo zbog spornosti sudova i komplicirane i dugo-trajne zakonske procedure.

Podsjetio je i na zakonske odredbe prema kojima je poljoprivredno zemljište pretvoreno iz društvenog u državno vlasništvo. Apelirao je da se oteto zemljište vrati vlasnicima, odnosno nasljednicima, a među ovim parcelama ima i površina koje su se stoljećima vodile kao državna, zajednička zemlja. »Mi na otocima«, nastavio je zastupnik, »znamo da je zemljište mijenjalo titulara samo zato jer su se mijenjale države na ovim prostorima«. Vlasnicima bi trebalo ponuditi obveznice za oduzetu zemlju ili obaviti pravednu materijalnu, odnosno novčanu naknadu. Naveo je zatim i slučajeve ugovora kojima se vlasništvo na otocima spominje i odobrava kraljevim poveljama još za Bele IV. Usprkos tome država je 1991. godine i takvo zemljište jednostavno oduzela vlasnicima. Treba voditi računa i o budućem razvoju i životu na otocima, pa se čak razmišlja o pokretanju inicijative da se pojedine komunalne naknade smanje ili ukinu. U predloženi zakonski tekst trebalo bi ugraditi odredbe kojima se potiče razvoj ovčarstva na otocima. Na kraju je upozorio da treba voditi računa o prioritetima poljoprivrednih kultura kada se govori o otocima. Podsjetio je na stoljetna nepisana, ali potvrđena pravila koja su na otocima održavala ekološku i poljodjelsku ravnotežu.

• Ne smiju se zanemariti dosadašnji naponi Vlade da sustavom poticaja pomogne poljoprivredi u Hrvatskoj.

Proizvodnja hrane – strateški interes

Zastupnik Nenad Stazić (SDP) započeo je govor tvrdnjom kako je proizvodnja hrane od strateške važnosti za svaku državu. Zemljopisne i klimatske pogodnosti naklonjene su Hrvatskoj i predstavljaju komparativne prednosti koje se svakako moraju iskoristiti u nacionalnom interesu. Položaj seljaka nije lagan, ali treba odati priznanje Vladi Republike Hrvatske koja nastoji sustavom poticaja poboljšati sadašnju tešku poziciju u poljoprivredi. Žaloso je putovati ze-

mljom, nastavio je zastupnik i promatrati zapuštene ili neobrađene parcele. Najčešće se radi o velikim površinama koje su u državnom vlasništvu, dok većina poljoprivrednih seljačkih domaćinstava nema dovoljno zemlje za obradu. Ulaskom u Svjetsku trgovinsku organizaciju (WTO), položaj seljaka neće se popraviti, a treba očekivati i nova iskušenja koja će otežati sadašnji položaj. Ukoliko se ne pomogne seljaku u procesu okrupnjavanja posjeda, oni će doći u poziciju da proizvode samo za vlastite potrebe. Predloženi zakonski tekst trebao bi omogućiti poljoprivrednicima da pod povoljnim uvjetima dođu do vlasništva nad zemljom. Kad je u pitanju pravo prvenstva kod stjecanja koncesije onda položaj seljaka treba radikalno izmijeniti i popraviti u odnosu na predloženo zakonsko rješenje. Ukoliko se prihvati koncesija na 99 godina, moguće je stvaranje situacija koje bi bile štetne za seljaka. Teško se može jamčiti da će tri generacije ispunjavati propozicije koncesionarskog ugovora. Podsjetio je i na pogriješku koju je prepoznao u odredbama članka 49., u kojemu se govori o prodaji državnog zemljišta. Upozorio je da se tu ne radi o prodaji, već o pravu kupnje državnog zemljišta. I on je konstatao da veliki dio poljoprivrednih površina nije dostupan za obradu jer je onečišćen minama, pa bi novac od koncesije trebalo namijeniti za razminiranje poljoprivrednih površina. Zastupnik je na kraju pozvao predlagatelje da usvoje iznijete prijedloge. U tom bi se slučaju dobio solidan zakonski tekst koji bi poboljšao i unaprijedio ovu važnu granu gospodarstva te omogućio popravak položaja hrvatskih poljoprivrednika.

Zastupnik Stjepan Živković (HSS) ocijenio je da je riječ o važnom zakonskom prijedlogu čija će rješenja utjecati na život i rad velikog broja poljoprivrednika. Iznio je i očekivanja da će ubrzo uslijediti i drugo čitanje te okončanje zakonske procedure. Smatra da se poljoprivredna proizvodnja može potaknuti jedino okrupnjavanjem sadašnjih posjeda. Sadašnja se prosječna površina posjeda kreće oko površine od tri hektara, pa je ovaj proces nužan i dobrodošao. Zbog opisane je situacije važno potaknuti primarnu poljoprivrednu proizvodnju koja mora biti rentabilna i ekonomski opravdana. Osvrnuo se na pojedine propuste kojima se uređivalo dosadašnje korištenje poljoprivrednog zemljišta. Zatražio je da se uvede princip domicilnosti, odnosno da se izađe u susret domaćem stanovništvu. Pojedina prijašnja rješenja

bila su apsurdna jer su se zemljišta dodjeljivala osobama koje su bile udaljene više od 20 kilometara od zemljišne čestice. Ocijenio je ipak da se ovi poslovi trebaju voditi na razini gradova i općina, jer oni najbolje prepoznaju probleme i znaju pronaći odgovarajuća rješenja. I on se založio da prilikom prodaje zemljišta obiteljska gospodarstva imaju prioritet uz uvjet da imaju potrebnu mehanizaciju i opremu. Ipak, zakonske odredbe trebale bi iskazati određenu fleksibilnost i imati razumijevanja za one koji će pokrenuti proizvodnju i primijeniti zakonske propise. Treba podsjetiti da u pojedinim krajevima nedostaje poljoprivredne mehanizacije koja je opljačkana ili uništena tijekom rata. Zbog navedenih razloga treba imati razumijevanja za one kategorije poljoprivrednika koji su zainteresirani za kupnju zemljišta ili koncesiju.

Zastupnik **Dragutin Vrus (SDP)** bio je posljednji govornik koji je imao pravo na desetminutno izlaganje. Upozorio je da treba zakonski onemogućiti česte pojave u praksi kojima se vrijedne poljoprivredne površine zapuštaju i uništavaju. Radi proizvodnje zdrave hrane treba provoditi zaštitu poljoprivrednog zemljišta od onečišćenja. Posebnu pozornost treba pokloniti zaštiti parcela u brdsko-planinskim zonama i urediti vodene tokove bujičara koji nanose velike štete. Trebalo bi izgraditi deponije i odlagališta krupnog i sitnog otpada, a dobro zamišljene teorijske norme treba nadzirati i provoditi u praksi svakodnevno. Vlasnici bi trebali obavljati redovite otkove livade i tako pridonijeti ravnoteži u poljoprivrednoj proizvodnji. Pitanje sankcija dobro je riješeno u susjednoj Sloveniji. Tko ne pokosi zemljište, naveo je zastupnik, mora platiti odštetu, pa se nastoji pokositi svaka livada. Slijedom ovakvih primjera i naš bi zakonski prijedlog morao povesti računa o sličnim situacijama.

• Zemljište se mora obrađivati, a odgovornost bi trebali prihvatiti vlasnici posjeda.

Govorio je zatim o specifičnim problemima poljoprivrede u Gorskom kotaru, gdje znatan dio domicilnog stanovništva gravitira ili živi u većim centrima poput Zagreba i Rijeke. U toj bi zoni trebalo onemogućiti rascepkavanje i dijeljenje poljopriv-

rednih površina jer se time smanjuje efikasnost i prinosi poljoprivrednih kultura. Dodatni bi problem mogli predstavljati i nesređeni katastarski odnosi u pojedinim područjima, a prilikom izmjere zemljišta treba provesti i komasaciju.

Poticaji u poljoprivrednoj proizvodnji

Zatim je u ime Kluba zastupnika HSS-a govorio zastupnik **Zlatko Tomčić** koji je ocijenio da pojedine odredbe svakako treba poboljšati tijekom rasprave. Podsjetio je da seljaci u Austriji, Italiji i Bavarskoj nailaze na snažnu potporu države. U pojedinim regijama navedenih država veličina posjeda kreće se oko šest hektara, ali ponudene stimulacije i olakšice poljoprivrednicima jamče solidne i stabilne financijske prihode. Ocijenio je da slične poticaje treba uvesti i u Hrvatskoj, pa seljak neće strepiti od pojedinih najava i opasnosti prilikom provedbe odredbi WTO-a. Smatra da seljaci moraju dobiti priliku da povećaju vlastite posjede pod povoljnim kreditnim uvjetima. Najavljenih 400 tisuća hektara državne zemlje, predstavlja ozbiljan manevarski prostor u kojemu bi brojni poljoprivrednici trebali prepoznati svoju šansu. Procijenio je da će se za otkup ili koncesiju odlučiti oko 100 tisuća obiteljskih seljačkih domaćinstava. Ovakvi podaci nagovještavaju da bi brojni seljaci mogli kupnjom ili koncesijom povećati dosadašnje poljoprivredne površine pod obradom. Ukoliko se dosljedno provedu odredbe Zakona o poljoprivredi i Zakona o poljoprivrednom zemljištu, seljaci ne bi trebali strepiti od mogućih posljedica odnosno odredbi koje vladaju za poljoprivredne proizvode u zemljama koje su članice WTO. Država mora zaštititi seljaka jer takvim pristupom štiti i vlastite nacionalne interese, zaključio je izlaganje zastupnik Tomčić.

• Poljoprivreda mora dobiti primjereno mjesto i pomoć uoči primjene zakonskih propisa koji vladaju među članicama WTO.

Nakon ovog izlaganja riječ je uzeo predstavnik predlagatelja i zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva, gospodin **Tomislav Ledić**. Ocijenio je da se tijekom rasprave ukazalo na

određene slabosti i probleme u predloženom zakonskom tekstu. Procijenio je da je velika većina predstavnika Klubova zastupnika poduprla ponuđeni zakonski prijedlog, a iznijete primjedbe i prijedloge nastojat će se ugraditi u zakonski tekst. Ocjenjujući da je u pojedinim pitanjima bilo različitih pristupa osvrnuo se na one dijelove koji govore o otkupu ili zakupu poljoprivrednog zemljišta.

Kada je riječ o koncesiji treba imati u vidu da ima različitih prijedloga oko roka davanja zemlje u koncesiju. Smatra da će se predlagatelj ipak odlučiti na manje vremenske rokove od predloženih. Govorio je zatim i o prihodima koje je Republika Hrvatska ostvarila od prodaje ili koncesije zemljišta. Smatra da PIK-ovi moraju podmiriti svoje obveze prema državi, a tek nakon toga mogu pretendirati da se uvrste u kandidate za javne natječaje oko poljoprivrednog zemljišta. Smatra da svaka općina treba obaviti inventuru svoga zemljišta, te dati prijedloge koliko će zemlje ići u prodaju. Govorio je i o problemima komasacije zemljišta i ocijenio je da će se ići sa zasebnim zakonskim prijedlogom kojim bi se uredila i navedena pitanja. Smatra da se situacija može znatno popraviti sa ciljanom prodajom i okrupljanjem seljačkih posjeda koji bi se trebali orijentirati na određene proizvodne cikluse u poljoprivrednoj proizvodnji. Spornim smatra i prodaju zemljišta strancima. Ocijenio je da zakonski ipak treba omogućiti zakupljivanje, odnosno koncesiju, ali takvi slučajevi mogu se prema potrebi nadzirati. Podsjetio je zatim, da je Hrvatski sabor donio Zakon o poticanju stranih ulaganja pa se mora voditi računa i o tim realnostima. Ocijenio je zatim, da je potrebno dodatno raspraviti sve sporne odredbe koje izviru zbog najavljene sanacije pojedinih PIK-ova kao i sva pitanja vezana uz ovu problematiku. Predstavnik predlagatelja na kraju je zaključio da će se razmotriti iznijete primjedbe i prijedloge, a nakon toga treba očekivati konačni prijedlog zakona o poljoprivrednom zemljištu.

Predsjedavajući je zatim zaključio raspravu, a u nastavku se glasovalo. Većinom glasova (66 glasova »za« i 16 »protiv«) zastupnici Zastupničkog doma prihvatili su Prijedlog zakona o poljoprivrednom zemljištu. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja proslijeđeni su predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

J. Š.; M. S.; Đ. K.; V. Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O SLATKOVODNOM RIBARSTVU

Cilj – zaštita i racionalno gospodarenje slatkovodnom ribom

Županijski dom je podržao, a Zastupnički prihvatio ovaj zakonski prijedlog, prosljeđivši predlagatelju – Vladi RH – primjedbe i prijedloge iz rasprave.

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza Prijedloga, evo, najkraće, što je o njemu u Zastupničkom domu rekao zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva, **Tomislav Ledić**.

Cilj je zakona – omogućiti zaštitu i racionalno gospodarenje ribama u slatkim vodama i zakonski regulirati uzgoj slatkovodnih riba. Uvode se novi pojmovi, poput »akvakultura«, »ribolovno pravo« i sl. te se, radi zaštite ribolovnih voda, uvode posebni ribički i ribočuvarski ispiti te ispiti za gospodarski ribolov. Prema prijedlogu, ribolov se dijeli na gospodarski – koji se obavlja samo na dijelu riječnih tokova (Dunav, Sava) te športsko-rekreativski, na svim ribolovnim vodama. Odobrenje za gospodarski izdaje Ministarstvo poljoprivrede (uvjeti – stručna osposobljenost, upis u registar, propisani alati i sl.), a športsko-rekreativski se smiju baviti osobe koje imaju položen ribički ispit i dozvolu. Hrvatski športsko-ribolovni savez ima ovlasti za poslove u vezi s polaganjem ribičkih ispita, raspodjelom dozvola i ribičkim natjecanjima (osim službenih, državnih i međunarodnih) te prikupljanjem i obradom podataka.

• Zahvaljujući predloženoj moći će se, na temelju znanstvenih spoznaja i prikupljenih podataka o ribolovu i akvakulturi, stvoriti realne pretpostavke za unapređivanje slatkovodnog ribarstva, poboljšano gospodarenje ribljim fondom te za zaštitu ribljeg fonda.

U ovaj se zakon prvi put uvodi pojam »akvakultura«. Ona se u Hrvat-

skoj obavlja u oko 12 tisuća hektara ribnjaka, (koji se, nažalost, sve manje koriste).

Dozvola se izdaje na temelju javnog natječaja koje obavlja povjerenstvo. Za korištenje ribnjaka plaća se koncesija u korist Državnog proračuna.

Osobito je značajno to što se zakonom propisuje zaštita riba, koja se obavlja selektivnim ribolovom onih vrsta koje ugrožavaju druge ribe.

Spomenimo još da se ribe ulovljene u obavljanju rekreacijsko-športskog ribolova ne smiju prodavati na tržištu (izuzetak – ako se koriste u objektima domaćinstva, odnosno seoskog turizma).

Od naknade kod gospodarskog ribolova 70 posto ide ovlašteniku, a 30 posto u Državni proračun, dok kod športske ribolovne aktivnosti 80 posto ide ovlašteniku (s tim da najmanje 50 posto mora ulagati u poribljavanje), 10 posto Savezu, a 10 posto Državnom proračunu.

RADNA TIJELA

Bez primjedbi Prijedlog su podržali **Odbor ŽD za zakonodavstvo i odbori ŽD za zakonodavstvo, za poljoprivredu i šumarstvo te za ratne veterane.**

RASPRAVA

Županijski dom jednoglasno je, bez rasprave, podržao ovaj zakonski prijedlog, o kojemu je uvodno govorio **Antun Palarić**, tajnik Ministarstva poljoprivrede i šumarstva.

U Zastupničkom domu o sadržaju predloženog zakona govorio je zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva, **Tomislav Ledić**.

• Zašto, kad je riječ o dozvoli, različita rješenja za ovaj i Zakon o lovstvu?

Ne isključivati jezera nastala iskopom mineralnih sirovina

U ime Kluba zastupnika HSS-a, Prijedlog je podržao **Josip Golubić**. Uvodno je naglasio kako je važeći zakon manjkav u pogledu uzgoja te racionalnog i planskog gospodarenja, a zatim iznio primjedbe ovog kluba. Umjesto termina »rekreacijsko-športski ribolov« trebalo bi upotrijebiti termin »športski ribolov« (koji podrazumijeva natjecateljski i rekreacijski ribolov). Iz popisa ribolovnih voda ne bi trebalo isključiti umjetna jezera nastala iskopom mineralnih sirovina uvedena, temeljem Zakona o rudarstvu, u Katastar odobrenih eksploatacijskih polja. Obrazloženje – eksploatacija šljunka ne isključuje športski ribolov (osim na uskom dijelu iskopa i ako se ne ometa gospodarska aktivnost), što potvrđuje i mišljenje Ministarstva gospodarstva. Tu je, nadalje, zahtjev da ovlaštenik povlastice za gospodarski ribolov obavezno najavljuje obavljanje ribolova ovlašteniku ribolovnog prava, kako bi ovaj mogao organizirati kontrolu. HSS smatra da nije potrebno da ministar odobrava državna natjecanja, pogotovo zato što nije definirano značenje tog termina te što je takva odredba nepraktična (zbog elementarne nepogode natjecanje se, nerijetko, u zadnji čas mora premjestiti na neku drugu vodu).

Klub zastupnika HSS-a se, nadalje, usprotivio, uz upozorenje o mogućim zlouporabama, prijedlogu da građani s dozvolom za pružanje ugostiteljskih usluga i seljačkom domaćinstvu smiju usluživati gostima ribe iz vlastitog ulova u rekreacijsko-športskom ribolovu.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo – upozorenje kako valja predvidjeti i mogućnost da ovlaštenik ribolovnog prava ne može premjestiti ribu iz privremenih stajaćih voda (zaostalu nakon poplave u vodotoku koji se iselio iz korita) – zbog konfiguracije i

drugih uvjeta na terenu i ocjenu o neprihvatljivosti odredbe prema kojoj se moraju predvidjeti oblici i sredstva osiguranja ihtiofaune od elementarnih nepogoda (u osiguravajućim tvrtkama to nije predviđeno; slične police postoje samo za ribnjake).

Prevelike ovlasti Saveza

Klub zastupnika HŠLS-a, čiji je stav obrazložio dr. **Ivan Čehok** podržao je predloženi zakon, uz uvodno upozorenje kako se u Hrvatskoj danas po hektaru vodene površine izlovi oko 300 kilograma ribe, a nekad se daleko više (za usporedbu – Mađari izlove oko 2000 kilograma). Prva je zamjerka predlagatelju što je prevelik broj ovlasti preselio iz Ministarstva u Hrvatski športsko-ribolovni savez, koji je samo krovna organizacija, jedna od drugih građana. Nije jasno, napomenuo je predstavnik ovog kluba, što će se dogoditi ako neka udruga ne želi postati članicom krovnog saveza. Uz to, dometnuo je, nema pouzdanog pokazatelja kako djeluje Hrvatski športsko-ribolovni savez.

Nedavno je, navodno, kartone koji služe kao potvrda o ribičkom ispitu poslao uz usmenu preporuku da se dijele svim članovima, bez obzira jesu li položili ispit ili ne. A ispit bi trebali polagati svi, bave li se ribolovom kao hobbijem, rekreativno ili športski.

Po ocjeni HSS-a, predloženim zakonom trebalo je utvrditi barem minimalne kompetencije ljudi u krovnoj organizaciji i Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva (kvalificirani kadar) nije se trebalo odreći kontrole nad oko 2 milijuna kuna godišnje od ribičkih dozvola.

Klub zastupnika HŠLS-a inzistira da što više ovlasti ostane temeljnim ribolovnim savezima te predlaže da se preciznije utvrdi način izrade gospodarske osnove.

Definirati zaštitu voda

I Klub zastupnika SDP-a, čiji je stav obrazložio mr. **Ivan Štajduhar**, imao je primjedbi na predloženi zakon. Nije zadovoljan (nepreciznim) rješenjima u području zaštite riba i voda, te ukazuje da se predloženim uvode instituti i odredbe koje bi trebalo regulirati provedbenim propisima.

Predloženo, po ocjeni Kluba, ne odražava dovoljno jasno namjeru zakonodavca. Trebalo bi, npr., utvrditi dokad ovlaštenici ribolovnog prava moraju izraditi gospodarsku osnovu ili revidirati postojeću. Prijedlog, nadalje, ne govori ništa o zaštiti voda od zagađenja (nema ni zabrane puštanja i bacanja u ribolovne vode tekućih i krutih otpadaka). Trebalo bi definirati zaštitu i zatim odrediti osnovne zabrane. Trebalo bi predvidjeti da zagađi-

vač materijalno odgovara za štetu načinjenu ovlašteniku ribolovnog prava, s tim da se time pribavljena sredstva koriste za poribljavanje. Nema zapreke da se zakonom predvidi da nositelji ribolovnih prava u svako doba imaju osigurana financijska sredstva za troškove izvanrednih situacija izazvanih zagađenjem.

• Trebalo je utvrditi barem minimalne kompetencije ljudi u krovnoj organizaciji. Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva ne treba se odreći kontrole nad oko 2 milijuna kuna godišnje od ribičkih dozvola.

Klub zastupnika SDP-a još je predložio: ovlaštenika ribolovnog prava obvezati da jednom godišnje daje vodu na analizu; predvidjeti zaštitu endemičnih vrsta (nedopustivo je da nisu čak niti navedene poimenično; tek nakon uvođenja općih zaštitnih instituta odrediti ovlaštenja ministra od slučaja do slučaja).

Među ostalim, izdvajamo još upozorenje kako se u ribolovnom području odnosno zoni obavlja i gospodarski odnosno profesionalni ribolov, napomenu kako je teško pretpostaviti da bi fizička osoba osim zarade imala bilo kakav racionalni razlog za natječaj i stjecanje ribolovnog prava te tvrđnju da su ribolovne udruge jedini garant da bi se gospodarenje vodama moglo obavljati na primjeren način.

Stjepan Henezi (SDP) upoznao je zastupnike s osobnim i primjedbama, kako reče, zainteresiranih krugova. Osobno podržava potpuno otvaranje postupka stjecanja ribolovnog prava javnim natječajem, jer će se tako pojačati ulaganje vode i u riblji fond.

Ukazao je zatim na štete u ribljem fondu zbog umjetnih režima na otvorenim vodama (na Dravi, po njegovoj tvrđnji, mijenja se vodostaj i dvaput u tijeku dana bez ikakve potrebe, uz strahovite štete u vrijeme mrijesta), uz apel da se što manje mijenja režim voda ako to ne iziskuju potreba vodostaja i akumulacija.

Zastupnik smatra da bi trebalo razmisliti i o gospodarskom ribolovu na otvorenim vodama te da se pravilnim gospodarenjem ništa bitno ne bi dogodilo ni narušilo.

Ugrožene visinske vode

Dr. **Petar Turčinović (IDS)** predložio je da se, kako je to učinjeno u Sjedinjenim Američkim Državama,

djeci do deset godina dopusti ribolov (pa čak i na pastvrve i lipljane) u pratnji odraslih ribolovaca kako bi, kako reče, shvatili ljepotu koju pružaju slatke vode.

Zastupnik je ustvrdio da je proizvodnja u ribnjacima premala za kapacitete kojima Hrvatska raspolaže i zalaže se za veću proizvodnju. Korištenje ribolovnog prava, pak, smatra, trebalo bi vezati na optimalan broj riba, prema kapacitetu i svojstvima vode. S tim u svezi ukazuje na ugroženost visinskih voda – Gacka se štiti kolikotoliko, ali Kupa, Dobra i neke druge čiste vode nemaju više ni lipljana i mladice, po kojima su bile poznate decenijama. Predlaže, nadalje, da se za ribolov na pojedine vrste (npr. lipljana) predvidi korištenje udica bez zaporka, kako bi se ulovljena riba mogla vratiti u vodu.

Spomenimo još zahtjev da se razrade poticaji, prijedlog da Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva dobije veće ovlasti kako bi državni inspektor mogao pokrenuti postupak ukidanja dozvole za gospodarenje utvrdi li da je nastupio poremećaj te napomenu kako bi to društva stavilo u poziciju da moraju optimalno gospodariti te voditi računa o svojim članovima, koji inače ribičke dozvole dobivaju poštom na kućne adrese.

Ima li ribočuvar pravo indentificirati ribolovce

Uvodno napomenuvši kako je zakon zakasnio 6-7 godina, **Miroslav Korenika (SDP)** ustvrdio je da je donošenjem, 1992., Zakona o lokalnoj upravi i samoupravi te Zakona o područjima županija gradova i općina na terenu nastao kaos. Neki ljudi u novoosnovanim općinama tražili su, s pravom ili ne, da se »vide u raniji natječaj« te da se njima ili njihovim ribičkim društvima na upravljanje dodijeli određena ribolovna zona ili područje.

Zamjerio je zatim predlagatelju zbog različitih rješenja za ovaj i Zakon o lovstvu. Naime, za ulov riba mora postojati dozvola koju izdaje Ministarstvo posredstvom Hrvatskoga športsko-ribolovnog saveza (koja se, uz to, prodaje mimo pravilnikom propisanih uvjeta), dok se izmjenama Zakona o lovu, koji će se uskoro naći na zastupničkim klupama, predviđa isključivanje instituta lovne karte iz lovskog zakonodavstva (a lovom se bavi bogatija klijentela).

I ovaj zastupnik je protiv prevelikih ovlasti Športsko-ribolovnog saveza, uz ocjenu kako nema dovoljno stručnih kadrova te napomenu kako Ministarstvo zadržava veće ovlasti kad je riječ o Hrvatskom lovačkom savezu.

• *Predvidjeti da se što manje mijenja režim otvorenih voda ako to ne iziskuje potreba vodostaja i akumulacije, jer zbog izmjene vodostaja nastaju štete na ribljem fondu.*

Ukazuje i na koliziju između rješenja da Savez izdaje odobrenja za natjecanja i činjenice da i ovlaštenik ribolova ima svoje zajamčeno pravo (npr., ne obešteti ga se, a može se održati ribolovno natjecanje bez plaćanja lovne dozvole). Zastupnik je, nadalje, izrazio sumnju u to da ribočuvar ima pravo identificirati osobu koja se bavi ribolovom te u zakonitost odredbe prema kojoj Hrvatskom športsko-ribolovnom savezu pripada 10 posto od svote od

uplaćenih dozvola (naime, prema Zakonu o udrugama ne moraju se sve udruge učlaniti u jednu krovnu udruhu). Uz to, ovlaštenik lova može postati fizička i pravna osoba pa se nameće upit – mora li fizička osoba biti član Hrvatskoga športsko-ribolovnog saveza.

Zašto je zabranjen ulov ribe rukom?

Jadranka Kosor (HDZ) zatražila je da joj se obrazloži zašto je zabranjen ulov ribe rukom te upozorila kako nije moguća primjena Zakona od 1. siječnja, kako je predviđeno, s obzirom da je riječ o prvom čitanju.

Komentirajući neke primjedbe i prijedloge, zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva, **Tomislav Ledić** najprije je rekao da je primjerenije da o športsko-rekreacijskom ribolovu vodi računa Hrvatski športsko-ribolovni savez, koji je i član Hrvat-

skoga olimpijskog odbora. Ustvrdio je zatim da je stanje ribnjaka (vlasnik većine je država) izuzetno teško, gotovo alarmantno. Naveo je i primjer. Dio »Zagrepečanke« otišao je u stečaj i država je morala intervenirati iz robnih zaliha da bi se riba prehranila.

Osvrnuvši se na pitanje poticanja slatkovodnog ribarstva, zamjenik ministra podsjetio je na prijedlog o premiranju (s 12 milijuna kuna bespovratno) proizvodnje slatkovodnih riba (2661 tona).

Kad je riječ o naknadama, ukazao je na činjenicu da se od 80 posto sredstava »tvrde« zakonske obveze najmanje 50 posto ulaže u obnovu ribljeg fonda.

Na upit zašto je zabranjen ulov rukom zamjenik ministra nije znao odgovoriti, obećavši zastupnici Kosor odgovor.

Zastupnički dom prihvatio je Prijedlog zakona jednoglasno.

J. R.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O EKOLOŠKOJ PROIZVODNJI POLJOPRIVREDNIH I PREHRAMBENIH PROIZVODA

Ekološki zakon – civilizacijski pomak

Zastupnički je dom jednoglasno prihvatio zakonski prijedlog zajedno s prihvaćenim amandmanima, a pozitivno mišljenje dao je i Županijski dom koji je zakonski tekst raspravio na svojoj 50. sjednici.

• *Od zakona se očekuju pozitivni efekti u zaštiti okoliša i poboljšanju kvalitete prehrane, što bi trebalo bitno utjecati na zdravstveno stanje stanovništva.*

Evo što smo ukratko rekli o zakonskom Prijedlogu – radi se o zakonu kojim se regulira ekološka proizvodnja, odnosno posebni sustav državnog gospodarenja prirodnim resursima u poljoprivredi i šumarstvu, radi zaštite zdravlja i života ljudi, zaštite prirode i okoliša te potrošača. Uređuje se pitanje ekološke proizvodnje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, prerade u ekološkoj proizvodnji, trgovine ekološkim proizvodima i način njihova označavanja, obavljavanja stručnog i inspekcijanskog nadzora i dr. Osim toga, od zakona se očekuju pozitivni efekti u zaštiti okoliša i poboljša-

nju kvalitete prehrane, što bi trebalo bitno utjecati na zdravstveno stanje stanovništva.

RADNA TIJELA

O zakonu su raspravljala radna tijela Zastupničkog doma i njihova izvješća prikazali smo u okviru rasprave u Županijskom domu (IHS, broj 284, str. 46. pod naslovom: »Doprinos zdravlju ljudi i zaštiti okoliša«).

AMANDMANI

Amandmane na predloženi zakonski tekst podnijeli su Klub zastupnika HSS-a i Klub zastupnika HSLS-a. Potonji je zatražio da se doda stavak 2. (u članku 8.) prema kojem se teren u vlasništvu države na kojem se nalazi stanište tartufa ne smije koristiti za drugu namjenu, osim prema propisanim režimom, za vađenje tartufa.

U obrazloženju stoji da je tartuf gomolj, prirodno bogatstvo koje je potrebno zaštititi i za koje je nužno sustavno riješiti pitanje njegova vađenja, prerade i trgovanja.

Među najkvalitetnije vrste spada tartuf iz Motovunske šume koji danas nije zaštićen, neorganizirano se vadi i

u najvećim količinama ilegalno prodaje na talijanskom tržištu. Najgrublji oblik nebrige predstavlja zamisao o prenamjeni terena na kojem se nalazi stanište tartufa.

U potrazi za stranim ulagačima i komercijalizacijom zanemaruje se zaštita prirode i okoliša, kao i prirodna dobra i autohtoni eko proizvodi.

Grad Buzet uputio je na javnu raspravu izmjene PUP-a, a Istarska županija Nacrt prostornog plana kojim predlaže utvrđivanje lokacije za izgradnju golf igrališta u središnjem dijelu staništa tartufa (Motovunska šuma – vlasnik Republika Hrvatska).

Klub zastupnika HSS-a, podnio je više amandmana. Prvim se u točki 1. stavku 1. i članku 2. riječ »agrikulturne« zamjenjuje riječju »proizvodno-tehnološke«, jer se ona odnosi samo na poljoprivredne metode, zahvate i sustave, a proizvodno tehnološki na sve ostale segmente u okviru sustava ekološke proizvodnje i prerade.

Drugim se amandmanom riječi »predstavnik proizvodjača i potrošača« zamjenjuju riječima »predstavnik nevladinih organizacija koje promiču ekološku proizvodnju« u stavku 2. članka 3. čime bi u Povjerenstvu za ekološku proizvodnju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda bili zastupljeni predstavnici nevladi-

nih organizacija koje promiču ekološku proizvodnju, a koje su pokretačka snaga populacije ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj.

Nadalje, promjenom članka 12. omogućilo bi se da preradom vrhunske sirovine dobijemo i takve proizvode konkurentne na svjetskom tržištu. Naime, nije dovoljno zabraniti genetski modificirane proizvode u reprodukciji, a dozvoliti ih u preradi kroz dodavanje pomoćnih tvari.

Amandmanom na članak 15. stavak 2. zatraženo je da se zabrani upotrebljavati genetski materijal i u sekundarnim sirovinama, aditivima, pomoćnim tvarima i ambalaži.

U amandmanima na članak 30. traži se da se naglasi da se radi o poljoprivrednim inspektorima za ekološku proizvodnju te, u članku 31., da poslove poljoprivrednog inspektora za ekološku proizvodnju može obavljati diplomirani inženjer biotehničkih znanosti, jer obuhvaća širi krug osoba koje mogu obavljati navedene poslove (agronomi, veterinari i dr.).

RASPRAVA

ZASTUPNIČKI DOM

Zakon nije sveobvezatan

Zastupnicima se u ovom domu obratio zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva **Tomislav Ledić**. Po njegovim riječima Zakon o ekološkoj proizvodnji po mnogo čemu je osobit i neuobičajen. Tretira područje poljoprivredne proizvodnje zdrave hrane. Nije sveobvezatan nego obvezuje samo one koji se odluče proizvoditi ekološku hranu, koji su upisani u upisnik odnosno koji imaju certifikate i odgovarajuće akte kojima se treba prilagoditi.

Što se tiče zakonske procedure, podsjetio je da je ovo treće čitanje prijedloga zakona od 1999. godine od kada je bio na prvom čitanju, a onda je propušten rok od 6 mjeseci za drugo čitanje. Napomenuo je da je konačni prijedlog zakona uvažio dobar dio prijedloga iz rasprave pa je istaknuo najvažnije. Određena je obveza Vlade da utvrdi poticajne mjere za razvitak ekološke proizvodnje (iako je dobar dio proizvoda i sada na listi poticaja); ekološka proizvodnja bilja obuhvaća agrotehničke mjere i minimalne uvjete što propisuje ministar poljoprivrede uz suglasnost zain-

teresiranih ministarstava. Izričito se zabranjuje upotreba bilo kakvih genetski izmijenjenih organizama (ranije je bilo predviđeno da se u prijelaznom razdoblju koristi odgovarajuće sjemenje.) Nadalje, uvozom ekosjemenja mogu se baviti samo registrirane osobe i upisane u upisnik, čime se želi zaštititi ova osjetljiva proizvodnja. U instituciju povjerenstva pri Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva, koja unapređuje, razvija, daje mišljenje, inicira ovu proizvodnju, pored članova iz institucija uključuju se i predstavnici proizvođača i potrošača. Upravni nadzor je predviđen u Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva, a kada hrana dođe do trgovine, inspekciju preuzima državni inspektorat. Na žalost nisu prihvaćeni prijedlozi da se ova proizvodnja stimulira poreznim povlasticama jer je to posebno područje. Također nije bilo moguće prihvatiti izvozne subvencije koje bi omogućile izvoz na inozemno tržište jer je to zabranjeno mjerama i pravilima Svjetske trgovačke organizacije.

Na kraju je skraćen rok za stavljanje zakona na snagu sa 6 na 3 mjeseca i donošenje podzakonskih akata koje donosi ministar poljoprivrede i šumarstva također sa 6 na 3 mjeseca, čime su stvoreni uvjeti da ovaj zakon što prije »uđe u život«.

U uvjerenju da će ovaj zakon stvoriti uvjete za ekološku proizvodnju zdrave hrane i na taj način obogatiti tržište i trpezu zdravom, kvalitetnom i po cijeni pristupačnom hranom, zamjenik ministra **Tomislav Ledić** je preporučio zastupnicima ovog Doma da prijedlog razmotre i prihvate.

Prihvaćena većina primjedbi

Usljedilo je izjašnjenje o stavovima klubova zastupnika. U ime Kluba zastupnika HSLS-a govorio je **Marko Baričević**, i prenio da Klub daje podršku donošenju zakona to više što je kao što reče zamjenik ministra, prihvaćena većina primjedbi datih prilikom prvog čitanja.

Izrazio je zadovoljstvo činjenicom da imamo nezagađeno zemljište i nemamo kraljev ludila te upozorio na apsurd da smo sretni što smo zaostali.

U ime Kluba zastupnika HSS-a dr. **Ante Simonić** je dao podršku donošenju zakona kojem je obveza očuvanje prirode i prirodnog okoliša, te zaštita prirodnih i ekoloških vrijednosti. U očekivanju da se pojedina područja ekološke proizvodnje uredi podzakonskim propisima, naglasio je da je njezina važnost naznačena u sklopu važeće strategije razvoja hrvatske poljoprivrede usvojene 1995. godine.

Naime, idealno udovoljava njezinim osnovnim pretpostavkama, u interesu je poljoprivrednih proizvođača i razvika poljoprivrede, prihvatljiva je međunarodnim institucijama, nije u suprotnosti s tržišnim načelima hrvatskog gospodarskog programa, štiti privredne potencijale i osigurava konkurentnost hrvatske poljoprivrede na svjetskom tržištu.

Informirao je zastupnike da se svjetsna ekološka proizvodnja u Hrvatskoj provodi tijekom posljednja dva desetljeća, a proizvodnjom se bave i mnogobrojni poljoprivrednici na malim posjedima. Danas se u svijetu zamaraju etički principi i da zbog profita moćne korporacije prisvajaju pravo na život i životne forme koje su opće dobro čovječanstva. Biopiratsvu najviše su izložene nerazvijene zemlje bogate biološke razvijenosti.

• Europska i mediteranska iskustva kazuju da ekološka poljoprivreda bilježi stalni godišnji rast od 25 posto što znači da je to izrazito profitabilna djelatnost.

Europska i mediteranska iskustva kazuju da ekološka poljoprivreda bilježi stalni godišnji porast od 25 posto što znači da je to izrazito profitabilna djelatnost. HSS smatra da Republika Hrvatska ispravnom razvojnom politikom može brzo doseći konkurente i postati značajni proizvođač već do 2010. godine. Za to je nužno učiniti pripremne korake, rekao je zastupnik – donijeti zakon, također i zakon o geografskom porijeklu i kakvoći poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, zaustaviti depopulaciju u marginalnim poljoprivrednim regijama (gorske, šumske, mediteranske, otočke i krške regije).

Valja pristupiti ostvarenju temeljnih odrednica nacionalne strategije razvoja poljoprivrede, posebno donošenjem pravilnika o regionalizaciji poljoprivrednog prostora; uključiti ekološku poljoprivredu u postojeći zakon o novčanim poticajima i naknama u poljoprivredi, već u ovoj godini, s posebnim naglaskom na obiteljska gospodarstva, te na temelju ovih postavki razviti jedinstven hrvatski zeleni znak ekološke kakvoće i autohtonosti proizvoda. Treba dosljedno primijeniti odluku o zabrani primjene genetski modificiranih organizama, omogućiti slobodnije interesno organiziranje. Iz svega rečenoga Klub zastupnika HSS-a bezrezervno podržava

donošenje zakona, rekao je dr. Ante Simončić.

Ivo Fabijanić (SDP) je konstatirao da se svaka zemlja, bez obzira na stupanj razvoja na kojem se nalazi, nastoji uključiti u ovo tržište budućnosti te će Klub zastupnika SDP-a podržati predloženi zakon, rekao je.

Zakon će uvesti reda u postojeće poslovanje sa zdravom hranom i omogućiti razvoj ekološke poljoprivrede u različitim klimatskim i zemljopisnim uvjetima što je ujedno naša specifičnost.

No, dodatni motiv za donošenje ovog zakona vidi u mogućnosti povezivanja ove djelatnosti sa seoskim i zdravstvenim turizmom te se time turistička ponuda podiže na višu razinu. Posebno je važno što se potiče nastanak novog tržišta, revitalizira selo i omogućava povratak seoskog stanovništva. Narочito je važno za prostore otoka, Like, Gorskog kotara i drugih populacijski devastiranih dijelova na koje treba primijeniti stimulativne mjere te precizirati rokove. U smislu pojednostavljenja, pokretanje takve proizvodnje ne bi smjelo imati administrativnih poteškoća, rekao je, nego taj tehnički dio urediti na razini ministarstva. Ujedno valja striktno provoditi mjere nadzora i kontrole, te učiniti napore u edukaciji stanovništva, i kao što je rekao prof. Simončić načiniti kartu Hrvatske s optimumom za razvoj pojedine kulture.

Izrazio je nadu u što skorije donošenje pravilnika kako bi se krenulo u ekološku proizvodnju a ona uskoro postala prepoznatljiv hrvatski proizvod.

Ujedno je izrazio vjeru u zainteresiranost hrvatskog čovjeka za ekoproizvod te u predloženi zakon za koji vjeruje da je dobar okvir za razvoj ovakve vrste poljoprivrede. Ona jest ulaganje u budućnost u punom smislu te riječi, naglasio je zastupnik.

Šansa za Hrvatsku

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Drago Krpina**. Predloženi zakon i vođena rasprava nukaju na razmišljanje o čovjekovoj sudbini u svijetu punom proturječja, u kojem jedni umiru od gladi i drugi od pretilosti, a dok gladni umiru, drugi bacaju hranu da bi sačuvali stabilno tržište. I dok se čovjek trudi sa što manje muke napuniti želudac, plaća cijenu i postaje tragikomičnom žrtvom tehnološkog napretka.

U takvom svijetu Hrvatskoj se pruža velika gospodarska prilika i u tom kontekstu, smatra, učinci su ovog zakona. Prenoseći podršku koju Klub izražava prema donošenju zakona,

izrazio je bojazan da odredbe zakona neće tako skoro dovesti do procvata ekološke proizvodnje u Hrvatskoj.

Misli također da je napravljena greška u koracima i da je ovaj zakon trebao biti sastavnim dijelom zakona o poljoprivredi. Naime, s obzirom na već rečeno o golemoj prednosti zdravog poljoprivrednog zemljišta, gotovo da se imamo pravo proglasiti zonom proizvodnje ekološki zdrave hrane, rekao je i u tom smislu iskoristiti dobiveni šansu i u turističkoj ponudi.

Pod greškom u koracima smatra to što nisu određene smjernice, pa ni utvrđeno mjesto ekološke poljoprivredne proizvodnje, općenito.

No, najveću zamjerku predloženom zakonu upućuje na pretjeranu birokratiziranost njegovih odredbi (brojne se institucije bave verifikacijom ekološki proizvedene hrane, stanice, inspekcije) što će, smatra, ometati primjenu u praksi. Mišljenja je da bi bilo bolje da je predloženi zakonski tekst i nešto dulji a da je konkretniji i pojednostavljen. Primjer takve birokratske radnje je rješenje u članku 25. prema kojem je proizvođač eko hrane dužan zapisivati postupak proizvodnje. To je pretjeran zahtjev za ionako izrađenog seljaka pa se pribijava da će proizvodnja, koja bi trebala, s obzirom na potencijal, postati masovna, postati ekskluzivna djelatnost.

Što se tiče genetski modificirane hrane, mišljenja je da tu problematiku ne treba poopćavati pogotovo kada se takvim postupcima poboljšava zdravlje stanovništva.

U svojoj je replici na primjedbu o birokratiziranosti, odnosno vođenju zapisnika, odgovorio dr. **Zdenko Franjić**. Smatra, naime da je taj postupak logična karika u uspostavi povjerenja između proizvođača i potrošača jer zakon nije sveobvezatan a oni koji se bave takvom proizvodnjom dokazuju sljedivost materijala kojeg u procesu proizvodnje koriste. Inače se složio s razmišljanjem kolege Krpina o oprezu potrebnom kod genetski proizvedene hrane jer izmijenjeni materijal može biti koristan.

Uspostaviti ekološka područja

Drago Krpina je odgovorio da je shvatio namjeru predlagatelja, međutim zalaže se za to da se time ne optereći seljaka koji uostalom može i lažirati svoj zapisnik.

U tom dijelu svoga izlaganja zastupnik je upozorio na proturječje u javnosti da se primjerice protivimo genetski modificiranim biljkama a jedna zastupnica u svome intervju govori

da će se u svome političkom radu zalagati za legalizaciju homoseksualnih brakova, a to je po riječima zastupnika primjer ataka na prirodni zakon. Dok se pokazuje visoka etička svijest kad su u pitanju biljke nada se da će se pokazati barem približna etička svijest kada su u pitanju ljudi. Ova je primjedba izazvala reakcije.

Primjedbu je **Željko Malević** smatrao necivilizacijskim gafom, a na riječi **Drage Krpina** da je spreman braniti kršćansku etičnost (brak između muškarca i žene, a drugi oblik smatra neprirodnim), u tim je riječima zastupnik **Romano Meštrović**, logički razabrao da su homoseksualci neetični ljudi. To je **Drago Krpina** negirao i naglasio da nije govorio o neetičnosti osoba nego njihovih brakova. **Željko Malević** je ustrajao na ocjeni da je drugačija seksualna orijentacija nenormalna i nezdrava samo korak do izjava da su takvi i ljudi druge rase, jer su drugačiji.

Takve aluzije na rasizam **Drago Krpina** je nazvao skandaloznim i naglasio da je u neetičnosti govorio samo u okviru kršćanskih etičnih vrijednosti, a nije dotakao medicinske i etičke kvalitete osoba.

Predsjedatelj mr. **Mato Arlović** nije prihvatio prosvjed dr. **Zrinjke Glovacki-Bernardi** da je zbog udaljavanja od teme povrijeđen Poslovník, uz obrazloženje da pitanje spada u zakon o obitelji i da je kao digresija nastao na temi ove rasprave.

U nastavku rasprave o temi dnevno-ga reda u iznošenju stava Kluba zastupnika HNS-a i LS-a **Darko Šantić**, prenio je da bezrezervno podržava donošenje zakona i njihov stav sukladan razmišljanjima Kluba zastupnika SDP-a. Odustajući od podnošenja amandmana i traženja da se uspostavi ekološko područje, jer bi narušio strukturu zakona, zatražio je da nadležno ministarstvo ozbiljno razmotri prijedlog o krajevima uz nacionalne parkove koji su ekološki čisti i proglašeni ih eko-područjima.

Ekološka proizvodnja – demografska obnova

Mišljenje Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a iznio je **Tonči Tadić**. Ustvrdio je da je dobro da Hrvatska konačno i ovakvim zakonskim putem regulira tu svoju iznimno veliku proizvodnu šansu u poljoprivredi.

Izrazio je očekivanja da će ekološka proizvodnja na čistim područjima potaknuti demografsku obnovu, a to se odnosi i na akvatorij, uzgoj ribe, školjkaše i alge.

Iako se u članku 14. jasno uređuje jamstvo da je materijal za reprodukciju

ciju doista ekološki proizveden, nedostaje jasna zabrana upotrebe genetski modificirane hrane. Uostalom, Sabor je još 1999. godine donio odluku koja nije ostvarena da se u primjerenom roku predlože mjere sprječavanja posljedica mogućih manipulacija u proizvodnji i prometu genetski modificiranih proizvoda, tako da se osnuje bioteičko povjerenstvo pri Vladi, da se ovo područje pravno regulira, osigura pravnu kontrolu, te zabrani uvoz hrane ili poljoprivrednih proizvoda, ili da se barem uvede obvezno označavanje tih proizvoda.

Stoga drži da Hrvatska, ukoliko želi opravdati svoje postupanje, mora uspostaviti odgovarajuću inspekcijску službu. U ovom se zakonskom prijedlogu, međutim, ne precizira hoće li biti pod državnim inspektoratom, ili pod Ministarstvom poljoprivrede te koje su nadležnosti te službe i koji su efekti. Iako se predviđaju kazne, one su »nikakve« u odnosu na to koliko Hrvatska gubi na ugledu ako se uspostavi da ekološki proizvod nije ekološki čist.

Polazeći od konstatacije da je ekološka proizvodnja skuplja, čudi da se ne planiraju subvencije za početak ekološke proizvodnje.

No, naročito smeta što se predviđa da bi proizvođač trebao plaćati inspekciju, kao da mu nije dovoljno teško što započinje s takvom proizvodnjom, i pogotovo ako se ima u vidu da nam je ekologija doista jedna od strateških nacionalnih prioriteta.

Poseban problem je uvoz hrane, naznačio je zastupnik, podsjetivši da je Hrvatska prošle godine za svoju sezonu, uvezla pola milijarde dolara tzv. zdrave hrane čime se negativno utječe na zdravlje nacije i uništava domaću ekološku proizvodnju. Stoga ključnim pitanjem ovog zakona smatra nadzor nad proizvođačima i uvoznicima hrane, a pogotovo je potrebno, smatra, provesti edukaciju i u svezi s opasnostima od WTO-a koji će forsirati uvoz poljoprivrednih proizvoda u Hrvatsku. Naime, u povelji WTO-a stoji da se uvoz može spriječiti samo ako postoji protivljenje javnosti.

• U Povelji WTO-a stoji da se uvoz može spriječiti samo ako postoji protivljenje javnosti.

Međutim, važno je da se povede računa o tome da se proizvodnjom ne naruše postojeći eko-sustavi i zakonskim propisima zaštititi okoliš.

Željko Malević je prigovorio što su zastupnici slabim interesom za ovu raspravu pokazali isti takav interes za ekološku proizvodnju.

Ne misli, kao neki u raspravi, da je cijela Hrvatska zemlja ekološki čista. Nažalost, u velikom svom dijelu ona nije čista, i to onom gdje je bila organizirana proizvodnja svih ovih godina. Prezasićena je pesticidima i u Slavoniji i Dalmaciji, ali nasreću ima i čistih zona.

Isto tako ne treba imati iluzija da se ekološkom proizvodnjom može baviti svaki seljak. Za nju treba imati znanja, zahtijeva puno ručnog rada, kulturnih navika pa je pitanje koliko je i naše selo spremno da masovno organizira takvu proizvodnju.

Činjenica da individualni posjed seljaka iznosi 2,7 hektara, a za specijaliziranu proizvodnju ove vrste to može biti dobro i dovoljno.

Mišljenja je da je zakon dobro predvidio sve instrumente praćenja, zaštite, evidentiranja, potpore organiziranju u toj vrsti proizvodnje kao i uspostavu povjerenstva za ekološku proizvodnju, kao i instrumente inspekcije.

Čini se, međutim, nedostatkom što se ne predviđa davati poticaje malim seoskim gospodarstvima čime bi se u proizvodnji ekološki zdrave hrane načinio iskorak prema Europi.

Jadranka Katarinčić-Škrlić je kao i prethodnik prigovorila malom broju zastupnika prisutnih u ovoj raspravi, premda se prvi put donosi zakon kojim se regulira proizvodnja zdrave hrane.

Već se kasni sa zakonom s obzirom na postojeće trendove u svijetu, premda takva proizvodnja praktički u Hrvatskoj već postoji. Primjerice, istarski tartuf bi trebao postati naš zaštićeni proizvod i sadržaj naše gastronomske ponude. Radi toga se zalaže za zaštitu Motovunske šume od interesne skupine koja bi na tom području gradila golf terene, premda ima u Hrvatskoj golih lokacija primjerenih tom športu.

Ivo Fabijanić se založio da se ovim zakonom zaštititi proizvodnja a ne prikupljanje kao što je slučaj s tartufima.

Poticati mehanizme pomoći

Dr. Zdenko Franjić je ocijenio da predloženi zakon predstavlja civilizacijski pomak prema Europskoj uniji, i stoga što je Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo uveo cijeli sustav ovlaštavanja i potvrđivanja u Republici Hrvatskoj. Propisane su norme koje treba zadovoljiti te je i ovaj zakon inkorporirao dobrim dijelom pretpostavke iz te smjernice.

Dodao je da s radošću gleda na vrijeme koje je pred nama, a neće biti potrebni ovakvi zakoni jer ćemo već usvojiti većinu europskih normi jer ih i sami želimo.

Izrazio je nadu da će ministar poljoprivrede sve uvjete i način kontrole donositi uz suglasnost ravnatelja Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo, odnosno nacionalne službe za ovlaštavanje (još se uvijek ne koristi dovoljno) te u jednom od popratnih propisa podzakonskih akata propisati i način na koji će se to provoditi. Naime, ustvrdio je da bi bilo potrebno poticati mehanizme pomoći kojih bi se prilikom ovlaštavanja ustanova zahtijevalo da zadovoljavaju sve norme koje su u Republici Hrvatskoj već sada prihvaćene.

Ivan Kolar (HSS) je upozorio da predloženi zakon treba donijeti što prije kako bi »što prije stali rame uz rame s našim susjedima«. Upozorio je da država već sada treba odrediti pomoć i poticaje za ekološku proizvodnju, te odrediti stručnjake koji će garantirati da je hrana ekološki zdrava. S takvim proizvodom treba krenuti u svijet i u turističkoj sezoni prodavati je kao izvozni artikl.

Ovom je raspravom iscrpljena lista prijavljenih. Završnu riječ uputio je predstavnik predlagatelja **Tomislav Ledić**. Zahvalio je na jednodušnoj podršci i zbog, u raspravi pokazanog nerazumijevanja, objasnio da se u članku 8. kaže da će ova proizvodnja ući u sustav poticaja. No, dozvoljava da je zakon prenormiran ili podnormiran ali, smatra da nije u pitanju birokratiziranje. Kada je riječ o genetski modificiranoj hrani, u članku 15. izričito se kaže da se zabranjuje upotreba u reprodukcijском materijalu, a i inače kada je riječ o genetskoj hrani izrazio je suglasnost s rečenim da u tom smislu treba biti oprezan.

Usljedilo je izjašnjavaње o podnjetim amandmanima. Prvo o amandmanu HSLS-a kojim se traži zaštita za istarski tartuf. Zamjenik ministra nije bio suglasan s traženjem, jer nije riječ o ekološkoj proizvodnji već korištenju dijela zemljišta, pa drži da to pitanje treba regulirati posebnim zakonom. Zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlić** je ustajala da se tartufi moraju zaštititi ovim zakonom koji će još biti uređen podzakonskim aktima. O amandmanu se glasovalo ali nije prihvaćen.

Što se tiče amandmana Kluba zastupnika HSS-a, Vladi je bilo prihvatljivo prvo traženje (»agrikulture« u »prirodno-tehnološke«), djelomično je prihvaćeno i traženje iz drugog amandmana, i dio zakonskog rješenja da bude zadržan s obzirom na to da nisu

svi predstavnici proizvođača i potrošača udruženi u Vladine organizacije, nakon čega je predstavnik Kluba **Luka Trconić** povukao ovaj amandman.

Treći amandman Vladi nije bio prihvatljiv, rekao je zamjenik ministra jer će se posebnim propisom o pradi ekoloških proizvoda točno odrediti koji su to aditivi, pomoćne tvari i

sastojci koji su dopušteni, pa je amandman povučen. Četvrti amandman (zabraniti genetski izmijenjene organizme i u sekundarnim sirovinama) Vladi je bio prihvatljiv, kao i peti (inspektori za ekološku proizvodnju). Šesti amandman nije bio prihvatljiv pa ga je **Luka Trconić** povukao.

Nakon izjašnjavanja o amandmanima glasovalo se o Konačnom prijedlogu zakona o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Jednoglasno je prihvaćen u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima.

M. P.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O STAMBENOJ ŠTEDNJI I DRŽAVNOM POTICANJU STAMBENE ŠTEDNJE

Zadovoljavanje tržišnih i socijalnih interesa građana

Zastupnički je dom jednoglasno donio izmjene i dopune Zakona o stambenoj štednji i državnom poticanju stambene štednje kojim se unapređuje sustav stambene štednje – omogućuje se ulaganje stranih banaka i štedionica u portfelj stambenih štedionica, restrukturiranje postojećih stambenih nepovoljnih kredita, predfinanciranje općina i gradova te isplaćivanje državnih poticaja jedanput godišnje umjesto dosadašnje kvartalne isplate.

Županijski je dom jednoglasno i bez rasprave podržao donošenje ovog zakona nakon kratke uvodne riječi **Miljenka Fičora**, pomoćnika ministra financija.

U odnosu na Prijedlog ovog zakona razlika je u novim odredbama o predfinanciranju općina i gradova a s ciljem poticanja intenzivnijeg uključivanja općina i gradova u stambeno zbrinjavanje osoba slabijeg imovnog stanja. Krediti za predfinanciranje odobravat će se iz fonda prikupljene štedne stambene štedionice po većoj kamatnoj stopi od propisane ovim Zakonom a nakon stečenih propisanih uvjeta, navodi predlagatelj, **Vlada Republike Hrvatske**, uz predloženi zakon.

Čitatelje podsjećamo da smo o Prijedlogu ovog zakona i raspravi u domovima pisali u Izvješćima, broj 279, od 13. listopada 2000. na stranici 39. pod naslovom: »Mogućnost ulaganja stranih banaka i štedionica«.

RADNA TIJELA

Nadležna radna tijela obaju domova predložila su i poduprla donošenje predloženog zakona: **Odbor ŽUPA-**

NIJSKOG DOMA za zakonodavstvo. Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo te Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za financije i Državni proračun.

RASPRAVA

U Zastupničkom domu uvodno je govorio **mr. Damir Kuštrak**, zamjenik ministra financija. Temeljne odrednice ovog zakona su rješavanje stambene politike kombinirano sa zadovoljavanjem tržišnih i socijalnih interesa građana te je ponovio glavne promjene: naknadno ulaganje u vlasnički portfelj i stranih banaka i štedionica, odobravanje stambenih kredita uz mogućnost refinanciranja postojećih nepovoljnih stambenih zaduženja, uvođenje modela predfinanciranja za općine i gradove koji prema odredbama ovog zakona mogu biti stambene štedište te isplaćivanje državnih poticaja jedanput godišnje umjesto kvartalno.

Zatim su govorili predstavnici klubova zastupnika i podržali predloženi zakon. Tako je **Marina Matulović-Dropulić (HDZ)** u ime Kluba zastupnika HDZ-a posebno pozdravila predviđeni model predfinanciranja za općine i gradove koji mogu biti štedište stambenih štedionica ukoliko štete svoja sredstva koja dobivaju od prodaje stanova. Takvim kreditima općine i gradovi moći će pripremiti i urediti građevinsko zemljište pa će

izgradnja stanova biti brža i učinkovitija, naglasila je.

Ante Markov (HSS) u ime Kluba zastupnika HSS-a posebno je pozdravio rješenje o mogućem restrukturiranju odnosno reprogramiranju postojećih stambenih kredita koji su uzeti po nepovoljnim uvjetima odnosno uz visoke kamate. Ujedno je napomenuo da bi se rješenja koja se u ovom zakonu odnose na lokalnu upravu i samoupravu radi realizacije trebala unijeti u druge prateće zakone.

Važna rješenja za mlade

Joško Kontić (HSL) naglasio je da je teško nešto dodati što se nije čulo od predgovornika te u ime Kluba zastupnika HSL-a podržao već spomenuta rješenja i ocijenio je da je riječ o isplativoj investiciji zajedničkog ulaganja države i građana te da zakon predstavlja važan korak u rješavanju stambenog fonda posebno za mlade, kao velikog problema našeg društva. Niz mjera poput ovih mogu dovesti do sve većeg uključivanja ljudi u proces stambene štednje i riječ je zapravo o jednom perspektivnom sustavu stambenih štedionica, rekao je.

I **Slavko Kojić (SDP)** u ime Kluba zastupnika SDP-a rekao je kako se predložena rješenja smatraju prihvatljivim.

Usljedila je pojedinačna rasprava. **Mr. Željko Glavan (HSL)** podržao je donošenje ovog zakona, ali i naglasio da se s principijelnog stanovišta ne slaže s predgovornicima. U zakonima ovog tipa koji rješava ulaganje privatnog kapitala odnosno novca štediša nedopustivo je, da se bez obzira na našu želju za rješavanjem socijale, općine i gradovi privilegiraju u pravima. S gledišta zaštite privatnog

interesa dvojbeno je da se dio od privatnog novca koji se dobije razlikom u kamati ulaže u posebne namjene, eventualno predfinanciranje općina, rekao je smatrajući da se to može raditi samo s novcem od poreza.

Marina Matulović-Dropulić ispravila je predgovornika rekavši da bi se s njim složila da tako piše u zakonu, međutim, jasno se kaže da jedinice lokalne samouprave štede svoj novac da bi mogli dobiti sredstva za predfinanciranje. Grad Zagreb sada ima 65 milijuna kuna za socijalnu stambenu izgradnju i zašto ne bi dao taj novac na štednju i dobio veći iznos za predfinanciranje, navela je zastupnica za primjer. Mr. **Željko Glavan** ponovio je da ne vidi razloga da općina i grad imaju različiti tretman od drugih štediša.

Mr. **Mato Arlović (SDP)**, potpredsjednik Zastupničkog doma uključuju-

jući se u raspravu predložio je da se kod sljedećih izmjena Zakona proširi krug onih koji mogu koristiti poticaje i obuhvate i trgovačka društva i pravne osobe za izgradnju stanova, stambene zadruge te sindikati. Treba otvoriti i pitanje što je s gradskim i općinskim rentama koje se često zaračunavaju (u nekim slučajevima ih je Ustavni sud ukinuo).

Zamjenik ministra financija mr. **Damir Kuštrak** zaključno je dao najnoviji podatak da se tijekom 2000. godine broj ovih štediša povećao gotovo četiri puta u odnosu na prethodnu godinu i popeo se na blizu 80.000 te da su se prvi krediti iz stambenih štedionica počeli odobravati u prosincu 2000. Pri izradi ovih izmjena i dopuna radna grupa kontaktirala je sa zainteresiranim stranama i procijenjeno je da u ovom trenutku treba razviti samo instituciju štednje bez širenja broja

korisnika. Pitanja u vezi s predfinanciranjem su jasna i prvi je uvjet da bi grad ili općina mogao dobiti predfinanciranje štednje. Uz to u Proračunu za 2001. godinu na stavci Ministarstva javnih radova postoji određen iznos namijenjen poticaju socijalne izgradnje i ona se mogu doista udružiti za određene potrebe.

Nakon određenog vremena i praćenja razmotrit ćemo kako i u kojem smjeru dalje poticati stambenu štednju, rekao je završno zamjenik ministra.

Bez daljnje rasprave Zastupnički je dom jednoglasno donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stambenoj štednji i državnom poticanju stambene štednje u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske.

Đ. K.

PRIJEDLOZI I KONAČNI PRIJEDLOZI ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O IZBJEGAVANJU DVOSTRUKOG OPOREZIVANJA I SPRJEČAVANJU IZBJEGAVANJA PLAĆANJA POREZA NA DOHODAK I NA IMOVINU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I KRALJEVINE NIZOZEMSKJE; IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE LITVE; IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE LATVIJE; IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE AUSTRIJE TE REPUBLIKE HRVATSKE I NARODNE REPUBLIKE KINE

Jednoglasno, hitnim postupkom i bez rasprave, Zastupnički dom je donio pet predloženih zakona, koji pridonose povećanju stupnja gospodarske suradnje Hrvatske s Nizozemskom, Latvijom, Litvom, Austrijom i Kinom.

Prekidom državno-pravnih veza s bivšom SFRJ te proglašenjem Republike Hrvatske samostalnom i nezavisnom državom, Ministarstvo financija poduzelo je aktivnosti kako ne bi došlo do usporavanja i narušavanja ukupne gospodarske aktivnosti Republike Hrvatske u razmjeni s inozemstvom.

Time je Hrvatska s određenim brojem država privremeno do sklapanja novog, postigla sporazume o primjeni Ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja.

Navedenim ugovorima uređuju se načini izbjegavanja dvostrukog oporezivanja i sprječavanja izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu. Na početku ugovora navedene su definicije pojmova koji se spominju u ostalim odredbama ugovora. Jedna od najvažnijih je defini-

cija rezidenta pomoću kojeg se izbjegava dvostruko oporezivanje hrvatskih rezidenata. Omogućuje se i hrvatskim građevinskim i sličnim poduzećima da ne plaćaju porez na dobit u navedenim državama, ukoliko ti radovi traju kraće od 12 mjeseci. Također će se omogućiti hrvatskim zrakoplovnim poduzećima koja obavljaju prijevoz robe ili putnika između ugovornih partnera, plaćanje poreza na ostvarenu dobit isključivo u Hrvatskoj. U završnim odredbama ugovora propisano je da će hrvatska poduzeća u državama s kojima je Hrvatska sklopila sporazume imati status i pogodnosti kao i poduzeća te države.

S obzirom na važnost gospodarstvenih odnosa za Republiku Hrvatsku predloženo je da ovi zakoni budu doneseni hitnim postupkom i da se primjenjuju od 1. siječnja 2001. godine.

Donošenje Zakona o potvrđivanju Ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu podržao je **Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo i Odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za**

O donošenju zakona kojima se potvrđuju sljedeći međunarodni ugovori raspravu nije proveo Zupanijski dom, (mišljenje je uputio njegov Odbor za zakonodavstvo), osim za ugovor s Narodnom Republikom Kinom o kojem smo pisali u IHS-u, broj 285, od 18. siječnja 2001. godine na stranici 30.

Razlog tome je što je Zastupnički dom raspravio i donio Zakone o ratifikacijama prije nego se to našlo na dnevnom redu Županijskog doma.

zakonodavstvo, za financije i Državni proračun te za gospodarstvo, razvoj i obnovu.

Odbor Zastupničkog doma za zakonodavstvo podnio je na svaki zakon amandman istog sadržaja. Amandman je nomotehničke prirode i odnosi se na dodavanje novog stavka, s obrazloženjem kako nije prihvatljivo da propis sadrži bilo kakvu odredbu nakon odredbe o stupanju na snagu, s čime se predlagatelj složio.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE ESTONIJE O READMISIJI OSOBA

Zastupnički dom je jednoglasno, bez rasprave i hitnim postupkom donio predloženi Zakon. Njime su Hrvatska i Estonija uredile odnose glede predaje i prihvata onih koji protuzakonito ulaze na teritorij ugovornih stranaka.

Ugovor o readmisiji osoba između Vlade Republike Hrvatske i Republike Estonije rezultat je zajedničke želje za uređenjem pitanja predaje i prihvata vlastitih državljana kao i državljana trećih država, koji protuzakonito ulaze ili borave na teritoriju druge ugovorne stranke, sukladno međunarodnoj praksi i prihvaćenim

međunarodnim obvezama kao dijela svekolikih nastojanja prema europskoj suradnji. Ugovorom su ujedno regulirana pitanja neposredne suradnje u svezi s prihvatom vlastitih državljana te stranaca koji ne ispunjavaju uvjete ulaska ili boravka. Utvrđuju se elementi i uvjeti bitni za prihvata osoba, a određuje se i način međusobnog izvješćivanja, rokovi izvješćivanja i isprave na temelju kojih se osobe prihvaćaju.

Za donošenje predloženog Zakona zatražen je hitni postupak.

Donošenje Zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hr-

vatske i Vlade Republike Estonije o readmisiji osoba podržali su Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo, te odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo te za unutar-nju politiku i nacionalnu sigurnost.

Odbor Zastupničkog doma za zakonodavstvo podnio je amandman, kojeg je predlagatelj prihvatio. Njime se uredio izričaj članka 3. i u njemu dodao stavak prema kojem će Ugovor stupiti na snagu tridesetog dana nakon što ugovorne strane obavijeste jedna drugu da su ispunjeni uvjeti za stupanje na snagu sukladno zakonodavstvu svake države.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU FAKULTATIVNOG PROTOKOLA UZ KONVENCIJU O UKIDANJU SVIH OBLIKA DISKRIMINACIJE ŽENA

Zastupnički dom Hrvatskog sabora prihvatio je jednoglasno, bez rasprave i hitnim postupkom predloženi Zakon. Potvrđivanje Protokola pridonijelo bi međunarodnom ugledu Hrvatske kao prve države Srednje i Istočne Europe koja provodi politiku za zaštitu položaja žena.

Republika Hrvatska je postala strankom Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena 9. rujna 1992. godine na temelju notifikacije o sukcesiji. Konvencija je prihvaćena bez rezervi i obvezuje Republiku Hrvatsku od 8. listopada 1992. godine.

Glavna Skupština UN-a usvojila je 6. listopada 1999. Fakultativni protokol uz Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena, koji je otvoren za potpisivanje 10. prosinca 1999. Protokol je do sada potpisalo 38

država, od čega je deset država položilo ratifikacijsku ispravu.

Postajanjem Republike Hrvatske strankom Fakultativnog protokola priznaje se nadležnost Odbora za ukidanje svih oblika diskriminacije žena, koji prima i razmatra podneske koje podnose pojedinci ili skupine pojedinaca, a tvrde da su žrtve povrede nekog od prava utvrđenih Konvencijom.

Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za pitanja jednakosti spolova i Stalna misija Republike Hrvatske pri Ujedinjenim narodima u New Yorku predlažu potvrđivanje Protokola od Republike Hrvatske kao prve od država regije Srednje i Istočne Europe, koja bi svojim punopravnim članstvom potvrdila opredjeljenje za provođenje dosljedne politike za zaštitu i unapređenje položaja žena.

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, predlagatelj je zatražio da predloženi Zakon bude donesen hitnim postupkom.

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo i odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo te za obitelj, mladež i šport podržali su donošenje Zakona o potvrđivanju fakultativnog protokola uz Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena.

Predlagatelj je prihvatio i amandman koji je podnio Odbor Zastupničkog doma za zakonodavstvo. Njime je riječ »donošenja« zamijenjena riječima »stupanje na snagu«, s obrazloženjem da je stupanje na snagu pravno relevantna činjenica.

M. S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O SOCIJALNOM OSIGURANJU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I BOSNE I HERCEGOVINE

Ugovor rješava brojna pitanja, ali ne i problem umirovljenika prognanih iz BiH

Zastupnici Zastupničkog doma po hitnom su postupku prihvatili predloženi zakonski tekst o potvrđivanju Ugovora kojim se uređuju prava umirovljenika i socijalna prava između Hrvatske i BiH. Prihvaćen je i zaključak Odbora za useljenišтво prema kojemu se Vlada Republike

Hrvatske obvezuje da pronađe sredstva za ovu kategoriju umirovljenika. Minimalna pomoć bi trajala sve dok nadležne strukture u Republici Srpskoj ne počnu izvršavati preuzete zakonske obveze za sve umirovljenike koji su radili i

uplaćivali u mirovinske fondove u ovom dijelu Bosne i Hercegovine. Treba napomenuti da se Županijski dom nije izjasnio o rečenom zakonskom prijedlogu jer je Zastupnički dom već donio odluku (očitovao se njegov Odbor za zakonodavstvo).

O PRIJEDLOGU

Zakonom kojega je predložila Vlada Republike Hrvatske predlaže se potvrđivanje Ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine, potpisanog 4. listopada 2000., kako bi prema članku 134. Ustava Republike Hrvatske, odredbe Ugovora što prije stupile na snagu. Time bi postale dijelom unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske i izravno se primjenjivale pri ostvarivanju prava iz socijalnog osiguranja koja su Ugovorom uređena.

Zakonom, odnosno Ugovorom se uređuju prava iz zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite, mirovinskog i invalidskog osiguranja, osiguranja za slučaj nesreće na poslu i profesionalne bolesti i osiguranja za slučaj nezaposlenosti. Navedena područja socijalnog osiguranja Ugovorom su uređena na istim osnovnim načelima i sadrže ista pravna rješenja pojedinih pitanja kao i hrvatsko-slovenski i hrvatsko-makedonski ugovor, osim pojedinih pravnih rješenja dogovorenih u prijelaznim odredbama s obzirom na posebnosti hrvatsko-bosanskohercegovačkih odnosa na području mirovinskog osiguranja.

Ugovorom se uređuje jednakost osiguranika i državljana država ugovornica u pravima i obvezama iz socijalnog osiguranja i zajamčena isplata mirovinskih i drugih davanja korisnicima koji imaju prebivalište u drugoj državi. Uređeno je i uzimanje u obzir mirovinskog staža, odnosno razdoblja osiguranja izvršenih u jednoj državi ugovornici, ako je to potrebno radi ispunjenja uvjeta za stjecanje svih prava iz socijalnog osiguranja u drugoj državi ugovornici. Ugovorom se daje mogućnost korištenja hitne zdravstvene zaštite, prema propisima jedne države i za vrijeme privremenog boravka na području druge države, uz međusobno nadoknađivanje troškova. Zajamčena je i puna zdravstvena zaštita korisnika mirovina s prebivalištem na području druge države, na teret nadležnog nositelja osiguranja, kao što je to uobičajeno između zapadnoeuropskih država.

Pored ostalih odredbi uređeni su i zakonski detalji koji se odnose na priznavanje staža korisnicima prilikom odlaska u mirovinu, pravo na naknadu u slučaju nezaposlenosti i određivanje visine mirovine prema mirovinskom stažu i ostvarenoj plaći ili osnovici osiguranja, ostvarenog u vlastitoj državi. Ugovorom je utvrđena i međusobna pravna pomoć i oslobađanje od ovjere dokumenata, te ravnopravna uporaba hrvatskog jezika i

službenih jezika Bosne i Hercegovine. Prijelaznim odredbama Ugovora utvrđeno je i to da se uzimaju u obzir osigurani slučajevi nastali prije njegovog stupanja na snagu (starost, invalidnost i smrt), ali je isključena mogućnost isplata davanja za razdoblje prije stupanja Ugovora na snagu.

Donošenjem Zakona i potvrđivanjem Ugovora od Zastupničkog doma Hrvatskoga sabora, stječu se uvjeti, ako ga potvrdi i parlament Bosne i Hercegovine, za stupanje Ugovora na snagu, čime će se uspostaviti materijalna i socijalna sigurnost osiguranika i korisnika mirovina dviju država, neovisno o tome u kojoj državi imaju prebivalište.

Na kraju predloženog zakonskog teksta istaknuto je da Republika Hrvatska ima osobito opravdane državne razloge da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku.

RADNA TIJELA

Predloženi zakonski tekst podržala su radna tijela u oba doma. **Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo** većinom je glasova utvrdio da nema ustavnopravnih zapreka za njegovo donošenje. Predložio je matičnom domu da donese zaključak kojim utvrđuje mišljenje kojim podržava donošenje Zakona.

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo podupro je donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor je podnio amandman kojim se precizira članak 3. predloženog zakonskog teksta. Nakon što su upozorili na brojne poteškoće koje su imali protjerani Hrvati pri ostvarivanju svojih mirovina zarađenih u BiH, predloženi zakonski tekst podržan je i u **Odboru za rad, socijalnu politiku i zdravstvo**, te u **Odboru za useljeništvo** koji je predložio i donošenje zaključka kojim se uređuje minimalna pomoć ovoj kategoriji umirovljenika.

RASPRAVA

Osigurati minimalna socijalna prava

Za riječ se prvi javio predsjednik Odbora za useljeništvo, zastupnik

Milan Kovač napomenuvši da su o ovom zakonskom prijedlogu raspravili kao zainteresirano radno tijelo. U raspravi koja je uslijedila članovi Odbora podržali su predloženi zakonski tekst, ali istovremeno izrazili bojazan da do potvrđivanja u Parlamentu Bosne i Hercegovine neće doći tako brzo. Podsjetili su da je Parlament tek konstituiran i na početku rada suočen s ozbiljnim problemima. U međuvremenu ostaje težak problem izbjeglica iz Bosne i Hercegovine koji su svoje mirovine zaradili u toj državi. Usprkos obećanjima i proklamacijama, veliki dio ovih umirovljenika ne dobiva nikakvu novčanu nadoknadu. Nameću se i specifični problemi Hrvata koji su prognani iz Brčkog koji sada ima poseban status (distrikt), a prema obavljenoj raspodjeli oni nisu pripali ni jednom od postojećih mirovinskih fondova u Bosni i Hercegovini. Inače, problemi umirovljenika iz Bosne i Hercegovine sporo se rješavaju, a iznos mirovina minimalan je i iznosi oko 600.000 kuna. Zbog ovih je problema Odbor donio zaključke u kojima se predlaže da Zastupnički dom donese Zakon o potvrđivanju Ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine. Traži se ujedno od Vlade da temeljem svoje ustavne obveze iznađe sredstva za isplatu mirovina ili kroz drugi vid pomoćne Hrvatima protjeranim iz Bosne i Hercegovine. Trebala bi se osigurati minimalna sredstva za njihovu egzistenciju dok druga strana, odnosno Mirovinski fond u Republici Srpskoj ne počne u potpunosti izvršavati svoje obveze. Na kraju, Odbor je jednoglasno zatražio da se o ovim zaključcima glasuje u Zastupničkom domu. Zatim je u ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo govorila zastupnica **Darinka Orel**.

Podsjetila je da su članovi Odbora raspravili i pozdravili donošenje rečenog Zakona koji rješava niz ozbiljnih problema. Međutim, i nadalje ostaje problem teškog socijalnog statusa umirovljenika koji su stekli pravo na mirovinu u Bosni i Hercegovini, a žive u Republici Hrvatskoj. Članovi Odbora predložili su u raspravi da se nastali problemi rješavaju kroz sustav socijalne skrbi, a kontaktima s odgovarajućim parlamentarnim odborima u Republici Srpskoj trebalo bi pridonijeti što redovitijoj isplati mirovina. Jednoglasno je podržano donošenje predloženog zakonskog teksta.

Potom su govorili predstavnici klubova parlamentarnih stranaka, a prvi se za riječ u ime HDZ-a javio zastupnik **Milan Kovač**. On je podsjetio na

kronologiju nedavnih ratnih zbivanja i sve tegobe koje su u ratu prošli pripadnici hrvatskog naroda u BiH. Upozorio je da odgovarajuća tijela Republike Srpske ne izvršavaju preuzete obveze. Podržao je donošenje Zakona odnosno Ugovora, jer se njime konačno regulira važna materija vezana uz mirovinska i socijalna prava odnosno mirovine. Upozorio je, međutim, da se ovaj problem izuzetno sporo rješava, a socijalna skrb u nadležnim tijelima uvjetuje se prethodnim pribavljanjem brojnih dokumenata. Stariji i bolesni ljudi koji bi morali skupiti tridesetak dokumenata i potvrda iz raznih ureda negoduju i žale se zbog postojeće procedure, istaknuo je zastupnik. Podsjetio je da bi se prema Ustavu Republike Hrvatske trebalo pomoći ovim ljudima koji su u kasnim godinama života prisiljeni na traženje socijalne pomoći ili na iseljavanje u treće zemlje. Ocijenio je da bi se Vlada Republike Hrvatske trebala pobrinuti za opisane probleme i pronaći sredstva

za odgovarajuću razinu socijalnih i mirovinskih prava.

Okončanje prognaničkih tegoba

Zastupnik **Tonči Tadić** prenio je zatim razmišljanja HKDU-a i HSP-a o predloženom zakonskom tekstu. Odmah na početku najavio je da će Klub podržati donošenje Zakona kojega je ocijenio iznimno bitnim jer stavlja točku na tužno razdoblje progonstva. Ocijenio je da su prognani umirovljenici preživljavali praktično bez ikakvih naknada iako su cijeli radni vijek odvajali sredstva za mirovine. Smatra da sve skupa neće iziskivati značajnije troškove u Proračunu, a eventualna potraživanja mogu se kompenzirati iz ostavinske mase tijekom procesa sukcesije. Pozvao je zastupnike da podupru predloženi zakonski tekst, a zatim se za riječ javio predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra rada i socijalne skrbi dr. sc. **Bože Borko Žaja**.

Prihvatio je amandman Odbora za zakonodavstvo kojim se precizira članak 3. predloženog zakonskog teksta, a potom je predsjedavajući zaključio raspravu i pozvao zastupnike na glasovanje.

Zastupnici su jednoglasno donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine u tekstu predlagatelja i s prihvaćenim amandmanom. Sukladno prijedlogu Odbora za useljenišvo jednoglasno je prihvaćen i predloženi zaključak. Njime se traži da Vlada Republike Hrvatske, temeljem svoje ustavne obveze, iznađe sredstva za isplatu mirovina ili kroz drugi vid pomoći, umirovljenim Hrvatima protjeranim iz BiH, osigura minimalna sredstva za njihovu egzistenciju, dok druga strana tj. mirovinski fond u Republici Srpskoj ne počne u potpunosti izvršavati svoje obveze.

V. Ž.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

MIROVINSKO OSIGURANJE

Materijalni položaj invalida rada

Zastupnika u Zastupničkom domu **Damira Kajina (IDS)** zanimalo je kada će se ispraviti propust učinjen donošenjem Zakona o mirovinskom osiguranju kojim su invalidi rada (članak 174.) od 1. siječnja 1999. po službenoj dužnosti prevedeni iz statusa »invalida rada s preostalim radnom sposobnosti« u status »invalida rada s pravom na invalidsku mirovinu radi profesionalne nesposobnosti za rad«, rezultat čega je umanjivanje njihovih primanja sa otprilike 1500-2000 kn na 700-900 kn.

U odgovoru **Ministarstva rada i socijalne skrbi** kaže se da je mirovinska reforma otpočela 1. siječnja 1999. primjenom Zakona o mirovinskom osiguranju, a nastavak slijedi donošenjem i primjenom Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima i zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje. Osnovna značajka miro-

vske reforme u obveznom sustavu generacijske solidarnosti na prvoj razini uređenom Zakonom o mirovinskom osiguranju jeste usklađivanje sustava mirovinskog osiguranja s tržišnim gospodarstvom i na taj način poticanje stabilnosti sustava, naročito u dubljem razdoblju. Bilo je neophodno učvrstiti odnos između ulaganja i ostvarenih prava i u što je moguće većoj mjeri redefinirati beneficije, a visoki stupanj socijalno-zaštitnih prava, utemeljenih na načelu solidarnosti preispitati.

Da bi se postigli ti ciljevi, izvršene su radikalne promjene u nizu instituta ranijeg mirovinskog sustava, a radikalne promjene provedene su u definiciji invalidnosti, u skladu s rješenjima stabilnih sustava nekih europskih zemalja. Pored prava na invali-

dsku mirovinu zbog opće nesposobnosti za rad uvedeno je pravo na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad, a niz prava iz invalidskog osiguranja je ukinuto, npr.: pravo na rad sa skraćenim radnim vremenom i pravo na rad s punim radnim vremenom na drugom poslu s odgovarajućim novčanim naknadama; ukinuto je pravo na novčane naknade invalida rada zbog nezaposlenosti, kao i pravo na novčane naknade za tjelesno oštećenje zbog bolesti itd.

Radi zaštite stečenih prava invalida ostvarenih do 31. prosinca 1998. osigurava se pravo na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad prema odredbama članka 174. Zakona o mirovinskom osiguranju, primjenom koje ta mirovina iznosi dvije trećine invalidske mirovine koja bi korisniku pripadala za slučaj opće nesposobnosti za rad (puna invalidska mirovina). Dakle, stečena prava na novčane naknade po osnovi preostale radne sposobnosti visina kojih je bila utemeljena na visokom stupnju solidarnosti (sa zajamčenim najnižim iznosom od 1250 kn) prevedena su po službenoj dužnosti na smanjenu inva-

lidsku mirovinu ovisno o dužini mirovinskog staža i visini plaće na koju su plaćeni doprinosi. Na taj način, u pravima iz mirovinskog osiguranja izjednačeni su invalidi rada, koji su pravo na temelju preostale radne sposobnosti ostvarili do 31. prosinca 1998. s invalidima rada koji pravo na temelju invalidnosti ostvaruju nakon 1. siječnja 1999.

Promjena materijalnog položaja zatečenih invalida rada, čija su prava 1. siječnja 1999. prevedena na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad, povlači odmah pitanje nepovoljnijeg položaja novih invalida rada koji su pravo na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad ostvarili u novom sustavu nakon 1. siječnja 1999. Činjenica da je po važećem Zakonu o mirovinskom osiguranju provedena određena restrikcija nad invalidskim primanjima, kao što je uostalom restriktivniji cjelokupni sustav mirovinskog osiguranja u odnosu na propise prije 1. siječnja 1999. što je nužno s obzirom na teškoće u financiranju mirovinskog sustava. No, u programu rada Ministarstva u 2001. planira se i izrada opće Analize o socijalnopravnom položaju invalida rada i drugih invalidnih osoba u kojoj će se analizirati materijalni položaj invalida rada i svih drugih invalidnih osoba koji ostvaruju primanja po različitim osnovama pa će se prema stanju i uspostavljenim odnosima predložiti odgovarajuća rješenja – kaže se na kraju odgovora.

J. Š.

NADZORNI ODBORI

Članstva u nadzornim odborima državnih poduzeća

Dr. Slobodan Lang (imenovan Odlukom Predsjednika Republike) postavio je pitanje u svezi s članstima u nadzornim odborima, odnosno upravnim vijećima. Konkretno ga je zanimalo tko su članovi svih nadzornih odbora i upravnih vijeća u državnom vlasništvu, kakve su naknade za njihov rad, kakva je odgovornost u slučaju lošeg poslovanja te koliko je članova iz političkih stranaka i kojih?

Vlada Republike Hrvatske je odgovorila da Zakon o trgovačkim društvima određuje osnovne elemente djelovanja nadzornog odbora u poduzeću, kao što je broj članova, izbor i opoziv članova, trajanje mandata, način rada te nadležnost i

odlučivanje članova nadzornog odbora. Statutima poduzeća, kao temeljnim aktima, utvrđuju se preciznije ta prava, obveze i odgovornosti. Član ujedno ne može biti osoba koja nije potpuno poslovno sposobna, koja je kažnjena za kaznena djela prouzrokovanja stečaja, povrede obveze vođenja poslovnih knjiga, oštećenja vjernika kao i neovlaštenog otkrivanja i pribavljanja poslovne ili proizvodne tajne te prijevare utvrđenih u Kaznenom zakoniku Republike Hrvatske. Pitanje u svezi s isplatom naknade za rad članovima nadzornog odbora, također je utvrđeno Zakonom o trgovačkim društvima, kojim se daje mogućnost isplate bilo sudjelovanjem u dobiti poduzeća ili u obliku mjesečne naknade koju odobrava skupština poduzeća, a mora biti primjerena izvršenim poslovima i financijskom stanju poduzeća. U pojedinim poduzećima u državnom vlasništvu utvrđeno je, bilo zakonskim propisima ili statutima, da su članovi nadzornih odbora ili upravnih vijeća i određeni državni dužnosnici, ali oni nemaju pravo na nikakvu materijalnu naknadu. Evidencija članova nadzornih odbora po njihovoj stranačkoj pripadnosti ne postoji, jer se prilikom izbora utvrđuje samo njihova stručnost i radno iskustvo u vođenju poslovanja poduzeća. Kao jedna od značajnih promjena u politici Vlade istaknuta je odluka da se prilikom izbora na pojedina odgovorna radna mjesta u poduzeću raspisuje natječaj, kako bi se izabrale stručne osobe koje bi svojim radom i postupcima mogle u potpunosti izvršavati zadatke s ciljem što boljeg financijskog stanja u poduzeću i time ukupnog stanja u gospodarstvu Republike Hrvatske. Vlada je u prilogu odgovora dostavila popis članova u upravnim i nadzornim odborima poduzeća u državnom vlasništvu. Sve daljnje podatke, potrebno je zatražiti od Hrvatskog fonda za privatizaciju, stoji na kraju odgovora.

M. S.

NESPOJIVOST DUŽNOSTI

Pitanje na pogrešnu adresu

Zastupnik Županijskog doma Hrvatskog sabora, Dragutin Bračun (HDZ) postavio je na sjednici Doma pitanje ministru pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, Stjepanu Ivaniševiću: koji zastupnici uz zastupničku dužnost profesionalno obavljaju i dužnost članova uprava dioničkih društava, što je prema Zakonu o obvezama i pravima držav-

nih dužnosnika nespojivo s njihovom zastupničkom dužnošću.

Iz Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave pristigao je odgovor na postavljeno pitanje, u kojemu se navodi kako se to pitanje nalazi u nadležnosti Mandatnoimunitetnog povjerenstva Zastupničkog, odnosno Županijskog doma, sukladno odredbama u Poslovniku Zastupničkog i Poslovniku Županijskog doma.

Sukladno tome, postavljeno pitanje ne odnosi se na poslove iz djelokruga Ministarstva, a ministar nije nadležan za utvrđivanje identiteta zastupnika koji, uz zastupničku dužnost, obavljaju i druge dužnosti nespojive s ovom prvom, pa ne može dati odgovor na postavljeno pitanje.

I. K.

OBRANA

Kriterij – psihofizička sposobnost i ocjena rada

Zastupnik u Županijskom domu Srećko Kljunak (HSS) postavio je pitanje vezano uz smanjenje broja zaposlenih u Upravi sigurnosno-informatičke službe u Ministarstvu obrane Republike Hrvatske.

Odgovor je uputilo Ministarstvo obrane u kojem stoji da se shodno zaključcima i programima Vlade o smanjenju osoblja u tijelima državne uprave provodi program smanjenja broja djelatnika MORH-a. Tim aktivnostima, kroz preustroj, obuhvaćena je i Uprava sigurnosno-informativne službe. Smanjenje broja djelatnika obavlja se na temelju ujednačenih kriterija, testiranjem psihofizičkih sposobnosti i ocjenom rada, naglasilo je Ministarstvo.

M. S.

POMORSTVO

Izmjene i dopune Pomorskog zakonika

Povodom pitanja Dubravke Šuice (HDZ), zastupnice u Zastupničkom domu, u svezi s pripremom Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika, a u odnosu na

otvoreni stečaj nad društvom Inkobrod d.d. Korčula, odgovor je uputilo **Ministarstvo pomorstva, prometa i veza**.

U njemu stoji da je tekst Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika pripremljen te je u postupku razmatranja pred radnim tijelima Vlade Republike Hrvatske.

M. S.

Stegovni postupak protiv službenika Lučke kapetanije Dubrovnik

Srećko Kljunak (HSS), zastupnik Županijskog doma Hrvatskog sabora postavio je pitanje **ministru pomorstva, prometa i veza, mr. Alojzu Tušek** u svezi s obnašanjem dužnosti nautičkog inspektora Lučke kapetanije Dubrovnik, Joška Vlašića. Zastupnik je, naime, već postavio pitanje o tome, na koje mu je ministar ranije odgovorio, međutim, novonastala situacija ponukala je zastupnika da upita nije li ona u opreci s ranijim odgovorom ministra Tuška.

Zastupnik Kljunak je, dakle, **upitao do kojeg se datuma Joško Vlašić nalazio na bolovanju, na koje je otišao nakon što je Srećko Kljunak prvi**

put postavio pitanje, te je zamolio ministra da dostavi preslike rješenja koja se spominju u ranijem odgovoru na zastupničko pitanje.

Srećko Kljunak opravdano sumnja da se zloupotrebljava ministrovo povjerenje, jer se unatoč svemu, Joško Vlašić i dalje nalazi u Lučkoj kapetaniji Dubrovnik gdje obavlja poslove u inspekciji sigurnosti plovidbe.

U odgovoru koji je dostavljen iz Ministarstva pomorstva, prometa i veza stoji kako je Rješenjem Lučke kapetanije Dubrovnik od 14. ožujka 2000. godine Jošku Vlašiću, nautičkom inspektor, po službenoj dužnosti trajno oduzeto Ovlaštenje za zvanje poručnika trgovačke mornarice i Ovlaštenje za zvanje kapetana duge plovidbe, uz obrazloženje da su izdana temeljem neovlaštenog upisa u pomorsku knjžicu i lažnog podatka o

plovidbenom stažu, čime je navedena osoba dovela u zabludu tijela državne uprave.

Joško Vlašić je podnio žalbu na navedeno upravno prvostupanjsko rješenje u zakonskom roku, pa se, sukladno Zakonu o općem upravnom postupku rješenje ne može izvršiti sve dok drugostupanjsko tijelo rješenje ne dostavi stranci. Spomenuta je žalba podnesena nakon odgovora koje je prvotno uputilo Ministarstvo pomorstva, prometa i veza, pa postupanje Ministarstva nije u opreci s tim odgovorom.

Iz preslika dokumenata koje je zastupnik Kljunak zatražio vidljivo je kako je pravodobno pokrenut postupak za utvrđivanje odgovornosti Joška Vlašića, da su se predstavnici Ministarstva protivili okrivljenikovom nedolaženju na zakazane sudske rasprave. Podnositelj prijedloga za utvrđivanje odgovornosti navedenog službenika Lučke kapetanije postupao je sukladno zakonu, a poduzeto je sve kako bi se predmet pravodobno riješio, međutim, došlo je do zastare postupka, isključivo radi postupanja Suda, stoji u odgovoru Ministarstva pomorstva, prometa i veza.

I. K.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

- * OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
- * REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Ina Kralj, Đurđa Krmptić, Marta Micek, Mirena Pehlec, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj
- * GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
- * TAJNICA REDAKCIJE: Anita Vuksanović
- * ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6, tel: 01/4569-722; fax: 6303-018
- * POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
- * PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR. 30102-637-2650, Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
- * www.SABOR.HR
- * TISAK: Tiskara ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora

BROJ
287

IHS

7. II. 2001.